

Kuzey Kıbrıs'ta
LGBTİ+'LARIN
MEVCUT SOSYAL HİZMETLERE ERİŞİMİNİN
HARİTALANDIRMA ÇALIŞMASI

KUIR
KIBRIS

KUZEY KIBRIS'TA

LGBTİ+'LARIN MEVCUT SOSYAL HİZMETLERE ERİŞİMİNİN

HARİTALANDIRMA ÇALIŞMASI

Araştırmayı yürüten:

Buse Erzeybek Şemi

Saime Uluçaylı

Veri Analizi:

Onur Yılmaz

Editör:

Faika Deniz Paşa

Çeviri ve Redaksiyon:

Mehmet Ali Şanlı (CCI Cyprus)

Aksel Vannus

Cankat Özkan

Tasarım:

Cypdes Factory Advertising

KUİR KIBRIS DERNEĞİ:

Ferruh Cambaz Sokak, 4, Köşklüçiftlik,

Lefkoşa, Kıbrıs

queercyprus@gmail.com

+90 542 858 58 47

www.queercyprus.org

KAOS-GL DERNEĞİ:

Tunus PTT, PK 12, Kavaklıdere,

Ankara, Türkiye

bilgi@kaosglderneği.com

+90 312 230 6277

http://www.kaosgl.org

ÖNSÖZ

Kuir Kıbrıs Derneği olarak, insan ticareti alanında mücadeleye başladığımız günden itibaren büyük bir dönüşüm ve gelişim sürecine girdik. Bu alandaki mücadele ve yaptığımız çalışmalar bizlere önemli bir yol haritasını ortaya çıkardı. 2019- 2020 yılında gerçekleştirdiğimiz ‘Kuzey Kıbrıs’ta LGBTİ+ Seks İşçilerinin Durum Haritalandırması’ çalışması ile birlikte Covid-19 pandemisi ile daha da ortaya çıkan sosyal hizmet servisinin yetersizliği, bizlere bu araştırmanın önemini birkez daha gösterdi. Bu çalışma kapsamında anketimize katkı koyan tüm sosyal hizmet çalışanlarına ve LGBTİ+’lara teşekkür ederiz. Raporun hazırlanmasında emeği geçen başta araştırmacılarımız Buse Erzeybek ve Saime Uluçaylı olmak üzere, veri analizinde bize destek sunan Onur Yılmaz’a ve editörlük sürecinde bu geniş kapsamınlı raporda bizlere desteğini hiç eksik etmeyen Av. Faika Deniz Paşa, Doğukan Gümüştam, Derviş Taşkırınlar ve KAOS-GL örgütünden Umut Güner’e sonsuz teşekkürlerimizi iletiriz.

Kuir Kıbrıs Derneği

TETİKLEYİCİ UYARISI

Bu raporda anlatılan deneyimler ayrımcılık, şiddet, taciz ve LGBTİ+fobik davranışlar içerdiğinden bazı okuyucular için tetikleyici olabilir.

DERNEKLER HAKKINDA

KUIR KIBRIS DERNEĞİ

**KUIR
KIBRIS**

Kuir Kıbrıs, Kıbrıs'ın kuzey kesiminde ayrımcılık içeren yerel mevzuatın değiştirilmesi ve Lezbiyen Gey Biseksüel Trans ve İnterseks ve Artı'ların hak ve özgürlükleri için kamuoyu oluşturmaya yönelik 2007 yılında "Homofobiye Karşı İnisiyatif" adıyla yola çıkan bir sivil toplum örgütüdür. 2012 yılında Kuir Kıbrıs olarak yola devam eden dernek; kimsenin dil, din, ırk, renk, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, cinsiyet ifadesi, yaş ve etnik köken temelinde ayrımcılığa uğramadığı bir dünya için mücadele eder. Bu nedenle, Kuir Kıbrıs çeşitliliği benimseyen ve her türlü baskı mekanizmasına karşı, feminist, anti-militarist, ekolojist ve veganist bir mücadele verir.

Kuir Kıbrıs Derneği; cinsiyet, cinsiyet ifadesi, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı ayrımcılıklara karşı mücadele eden bir sivil toplum örgütüdür. Kuir Kıbrıs, LGBTİ+'ların insan haklarına erişimini sağlamak için hukuk, eğitim, psikoloji, sağlık alanlarında yerel ve uluslararası olmak üzere aktif çalışmaktadır.

KAOS-GL DERNEĞİ

Kaos GL Dergisi'nin ilk sayısının Eylül 1994'te yayınlanmasıyla resmi olmayan kuruluş tarihini kutlayan Kaos GL, kuruluşundan bu yana homofobi, bifobi, transfobi, cinsiyetçilik, milliyetçilik ve militarizmle mücadele ediyor. 2005 yılında Kaos GL, Türkiye'de cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, ifade ve cinsiyet karakteristiği üzerine çalışan ilk dernek (SOGIESC) olarak kuruldu.

Kaos GL, LGBTİ+'ların özgürlüğü, adaleti ve barışı temel değerleri olarak benimseyebilmesi için bu çerçevede yapılacak başarıları desteklemek için hukuk, eğitim, sanat ve kültür, siyaset gibi birçok farklı alanda faaliyetler yürütüyor. Ayrıca insan haklarını, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, ifade ve cinsiyet karakteristiği (SOGIESC), dil, ırk, renk, felsefi inanç, din, mezhep, yerellik vb. Temelli ayrımcılık yapmadan tüm insanların hakları olarak algılayabilirler ve hayatın her alanında homofobi ve transfobiye karşı mücadele edebilirler.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
DERNEKLER HAKKINDA	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ŞEKİLLER LİSTESİ	v
TABLolar LİSTESİ	vi
SEMBOLLER / KISALTMALAR LİSTESİ	vii
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ	1
1.1 Çalışmanın Kapsamı ve Önemi	5
1.2 Etik Süreç- Aydınlatılmış Onam	6
1.3 Metodoloji:	6
1.3.1 Yöntem	6
1.3.2 Evren ve Örneklem:	6
1.3.3 Veri Toplama Araçları	7
1.3.4 Analiz Süreci	7
BÖLÜM 2	9
BULGULAR	9
2.1 LGBTİ+'ların Sosyal Hizmetlere Erişimine İlişkin Bulgular	10
2.1.1 Sosyo-Demografik Bulgular	10
2.1.2 Sosyal Hizmetlere Erişim İle İlgili Bulgular	20
2.1.2.1 Barınma	20
2.1.2.2 Sosyal Yardım	26
2.1.2.3 Psiko-sosyal Destek	28
2.1.2.4 Şiddet Sonrası Destek Mekanizmaları	31
2.1.2.5 Sunulan Hizmetlerin Yeterlilik Düzeyine İlişkin Bulgular	36
2.2 Kuzey Kıbrıs'ta LGBTİ+'lara Hizmet Sunan Sosyal Hizmet Memurlarının Tutumlarına İlişkin Bulgular	40
2.2.1 Sosyal Hizmet Memurlarının Sosyo-Demografik Özellikleri	41
2.2.2 Ölçeklerden Elde Edilen Bulgular	45
BÖLÜM 3	49
SONUÇ VE ÖNERİLER	49
i. Sağlık Alanına İlişkin Öneriler	50
ii. Psiko-Sosyal Destek Sunumuna İlişkin Öneriler	51
iii. İstihdam Alanına İlişkin Öneriler	52
iv. Devlet Kurumlarını ve Toplumunu Bilinçlendirmeye İlişkin Öneriler	53
v. Sosyal Politikalar ve Yasal Düzenlemeler	54
vi. Sosyal Hizmet Memurlarının Rol ve Sorumluluklarına İlişkin Öneriler	55
vii. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı - Sosyal Hizmetler Dairesi'nin Sorumluluklarına İlişkin Önerileri	57

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yerleşim Yerine Göre Dağılım	10
Şekil 2: Yaşlara göre dağılım	11
Şekil 3: Cinsiyet Kimliğine İlişkin Bulgular	11
Şekil 4: Cinsel Yönelime ilişkin bulgular	12
Şekil 5: Eğitim durumuna ilişkin bulgular	12
Şekil 6: Meslek dağılımı	13
Şekil 7: Kuzey Kıbrıs'ta yaşama nedenlerine ilişkin dağılım	14
Şekil 8: Çalışma Sektörü	14
Şekil 9: Gelir kaynağı	15
Şekil 10: Aylık Ortalama Gelir Miktarı	16
Şekil 11: Kuir Kıbrıs Derneği ile bağlantı	16
Şekil 12: Cinsel yönelimin/ cinsiyet kimliğinin paylaşımı	18
Şekil 13: LGBTİ+ kimliği/yönelimi paylaşmama nedeni	19
Şekil 14: LGBTİ+'ların Yaşamlarını Sürdürdükleri Yer	21
Şekil 15: LGBTİ+ Kimliği/Yöneliminden Dolayı Yaşadıkları Evden Ayrılmak Zorunda Kalma Durumu	21
Şekil 16: LGBTİ+'ların Yaşadığı Evden Ayrılmama Nedenleri	22
Şekil 17: LGBTİ+'ların evden ayrılma nedenleri	22
Şekil 18: LGBTİ+'ların yaşadığı şehirden ayrılma durumu	23
Şekil 19: LGBTİ+'ların yaşadığı şehirden ayrılma nedenleri	24
Şekil 20: LGBTİ+'ların Yaşadıkları Yerde Güvenlik Sorunu ile Karşı Karşıya Kalma Durumu	24
Şekil 21: LGBTİ+'ların Yaşadıkları Yerde Karşılaştıkları Güvenlik Sorunları	25
Şekil 22: LGBTİ+'ların Güvenli Barınma İhtiyacı İçin Başvurdukları Kişi/Kurum	25
Şekil 23: Alınan Sosyal Yardım Türü	26
Şekil 24: Hizmetlerden duyulan memnuniyet düzeyi	27
Şekil 25: Sosyal yardım başvurusunda bulunmama nedeni	27
Şekil 26: Psiko-sosyal destek veren kaynaklara dair bilgi düzeyi	28
Şekil 27: Psiko-sosyal destek ihtiyacı	29
Şekil 28: Psiko-sosyal destek için başvuruda bulunmama nedenleri	29
Şekil 29: Psiko-sosyal destek için başvuru kurum	30
Şekil 30: Psiko-sosyal hizmetlerden duydukları memnuniyet	31
Şekil 31: Katılımcıların Şiddete Maruz Kalma Durumu	31
Şekil 32: Katılımcıların Deneyimlediği Şiddet Türleri	32
Şekil 33: Şiddete Maruz Kaldıktan Sonra Başvurulan Kurum/Kişi	34
Şekil 34: Şiddete Maruz Kaldıktan Sonra Başvurulan Kurum/Kişi	36
Şekil 35: Kamu/yerel yönetimler (belediyeler) tarafından sunulan koruyucu ve önleyici hizmetlerin yeterliliği	37
Şekil 36: Kamu/yerel yönetimler (belediyeler) tarafından sunulan psiko-sosyal hizmetlerin yeterliliği	37

Şekil 37: Kamu/yerel yönetimler (belediyeler) tarafından sunulan sağlık hizmetlerinin yeterliliği	38
Şekil 38: Kamu/yerel yönetimler (belediyeler) tarafından sunulan ekonomik hizmetlerin yeterliliği	39
Şekil 39: LGBTİ+`lara sunulan hizmetlerde STK'lar`kamu ve yerel sektör daha etkin rol almaktadır	39
Şekil 40: Hizmetler ve sosyal yardımlar ile ilgili herhangi bir sorunla (yanıt alınamaması, ayrımcılık yaşanması vd.) karşılaşıldığında şikâyet için başvurulabilecek yerlerin yeterliliği	40
Şekil 41: Sosyal hizmet memurlarının yaş dağılımı	41
Şekil 42: Sosyal hizmet memurlarının cinsiyet dağılımı	41
Şekil 43: Memurların çalıştığı bölgeye/kazaya göre dağılımları	42
Şekil 44: Mezun olunan lisans derecesi	43
Şekil 45: "Ayrımcılık ve baskı karşıtı müdahale" eğitimi alma durumu	43
Şekil 46: Görev süresi	44
Şekil 47: LGBTİ+`lara hizmet verme fikri ile ilgili düşünceleri	44
Şekil 48: LGYT Ölçeğinden alınan puanlar	45
Şekil 49: HRHÖ'den alınan puanlar	45
Şekil 50: "Transseksüellere Yönelik Tutum Ölçeği"nden Alınan Puanlar	45
Şekil 51: Biseksüellerle aynı ortamda bulunmaya ilişkin bulgulara örnekler	46
Şekil 52: "Biseksüel birisi bana karşı cinsel ilgi gösterirse sinirlenirim" ifadesine ilişkin bulgular	46
Şekil 53: "Biseksüel birisi bana karşı cinsel ilgi gösterirse sinirlenirim" ifadesine eğitimleri boyunca baskı ve ayrımcılık karşıtı müdahale bilgisi alanların yanıtlarına ilişkin bulgular	47

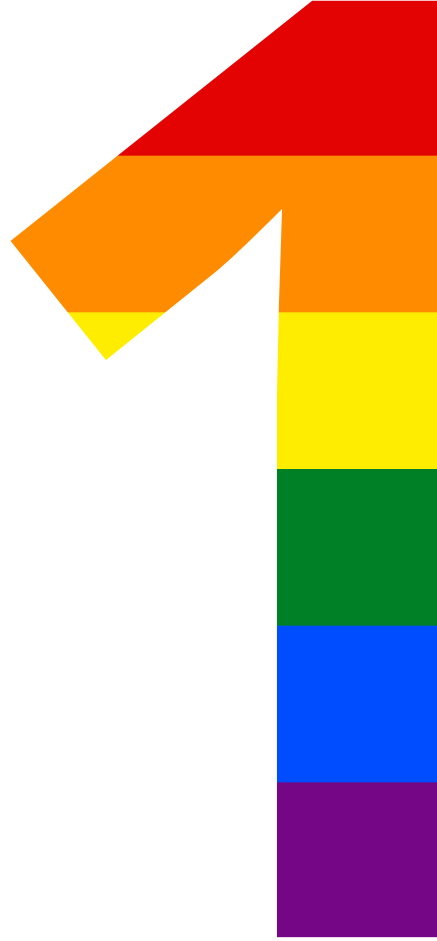
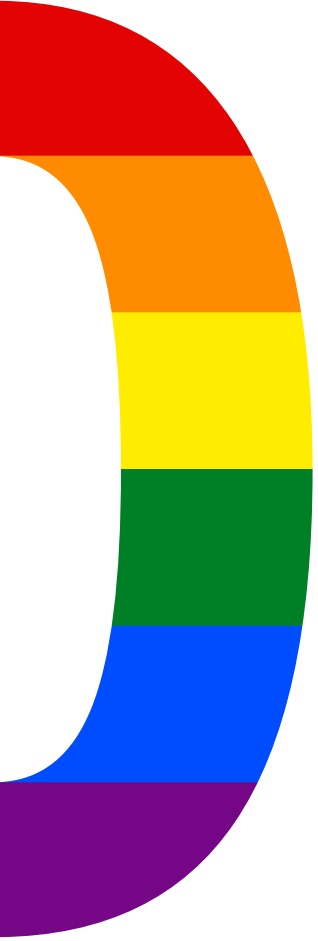
TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim özelinde elde edilen gelir kaynağı	15
Tablo 2: Aylık ortalama gelir ile cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği arasındaki ilişki	17
Tablo 3: Sağlık sorununa ilişkin dağılım	17
Tablo 4: Cinsel yönelimini paylaş(a)mama- cinsel yönelim özelinde	20
Tablo 5: Evden ayrılmaya zorlanma durumu -kimlik/yönelim özelinde	21
Tablo 6: Evden ayrılma nedenleri- cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği özelinde	23
Tablo 7: Sosyal yardım ihtiyacı – cinsel yönelim & cinsiyet kimliği özelinde	26
Tablo 8: Bölge/Kazaya göre katılım yüzdesi	42

SEMBOLLER / KISALTMALAR LİSTESİ

- LGBTİ+:** Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans, İnterseks ve Artılar
- IFSW:** Sosyal Hizmet Uzmanları Uluslararası Federasyonu
- IASSW:** Sosyal Hizmet Okulları Uluslararası Birliği
- UNODC:** Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi
- SPOD:** Sosyal Politika, Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği
- STK:** Sivil Toplum Kuruluşu
- KTAMS:** Kıbrıs Türk Amme Memurları Sendikası
- YK:** Yönetim Kurulu
- ŞÖNİM:** Şiddeti Önleme ve Mücadele Merkezi
- LTB:** Lefkoşa Türk Belediyesi
- KAYAD:** Kadından Yaşama Destek Derneği
- HRHÖ:** Hudson ve Ricketts Homofobi Ölçeği
- LGYT:** Lezbiyen ve Geyleme Yönelik Tutum Ölçeği
- CETAD:** Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği
- TOCED:** Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Dairesi
- NASW:** Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Birliği
- ŞÖDAM:** Şiddeti Önleme ve Danışma Merkezleri
- EQUINET:** Avrupa Eşitlik Kurumları Ağı
- ABD:** Amerika Birleşik Devletleri
- ENP:** Avrupa'daki Avrupa Ebeveyn Ağı

GİRİŞ

GİRİŞ

Uzun yıllar boyunca sosyal hizmetin kapsamı ve kapsayıcı tanımı üzerinde pek çok tartışma yapılmıştır. 2014 yılında *Sosyal Hizmet Uzmanları Uluslararası Federasyonu (IFSW)* ve *Sosyal Hizmet Okulları Uluslararası Birliği (IASSW)* tarafından sosyal hizmet mesleği “*Sosyal hizmet sosyal değişimi ve gelişimi, toplumsal bağlılığı ve insanları güçlendiren (ekonomik, politik, sosyal, eğitimsel, cinsiyet ya da ruhsal yönlerden birey ve cemiyetleri geliştiren) ve özgürleştiren uygulama bazlı meslek ve akademik disiplindir. Adli prensipler, insan hakları, ortak sorumluluk ve farklılıkları kabul etme sosyal hizmet için merkezdir. Sosyal hizmet teorileri ile desteklenen, sosyal bilimler, insanlık ve yerel bilgiler, sosyal hizmet yapıları ve insanları birleştirerek hayat zorluklarını tespit eder ve esenliği geliştirir.*” olarak tanımlanmıştır¹. Bu bağlamda sosyal adalet ve insan hakları merkezli çalışan bir meslekte özellikle toplumda kırılğan olarak kabul edilen gruplar için mücadele esastır. Bu gruplardan biri olan LGBTİ+'lar, sadece ülkemizde değil tüm dünyada ayrımcılık, baskı ve dışlanma ile karşı karşıya kalmaktadırlar.

IFSW İnsan Hakları Komisyonu'nun 2021 yılının şubat ayında yaptığı açıklamasında LGBTİ+'ların hak savunuculuğu için küresel çapta bir eylem eksikliği olduğu ve LGBTİ+'lar için endişe duydukları yer almaktadır. Bu endişeler, hükümetlerin ve politika yapıcılarının insan hakları ihlallerini görmezden geldiklerine ve ayrıca LGBTİ+'lara yönelik belirli ayrımcılığa neden olduklarına tanık olduklarından, tüm bölgelerdeki sosyal hizmet uzmanları tarafından vurgulanmıştır. Bu hak ihlallerinin kişilerin yaşamları üzerinde yıkıcı etkileri olduğu, sadece fiziksel, psikolojik ve duygusal zararlar görmekle kalmadıkları ayrıca, çalışma yaşamına katılmalarını ve barınma durumlarını da etkilediğini ifade edildi. İstismarların ise, transları kimliklerinin yasal olarak tanınmasından önce tıbbi tedaviye, kısırlaştırmaya veya diğer zahmetli ön koşulları karşılamaya zorlayan ülkelerde daha da arttığı vurgulandı. Bu bağlamda komisyon sosyal hizmet derneklerinin kendi ülkelerinde değişimi savunmak için harekete geçmemesinden endişe duyduğunu açıkladı. “*Sosyal hizmet profesyonellerinin temel yükümlülüklerinden biri de baskıya meydan okumak ve topluluğun ve toplumun tüm üyelerinin haklarını desteklemektir. Küresel olarak LGBTİ+'lara karşı devam eden insan hakları ihlallerinin devam etmesine izin verilmesi etik olarak kabul edilemez.*” ifadelerini kullandı. Buradan hareketle Komisyon, LGBTİ+'ların haklarının korunmasına dair birtakım önerilerde bulundu:

1. Koruma (*Kişilerihomofobik ve transfobik şiddetten koruyun*).
2. Önleme (*İşkenceyi ve zulmü, insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleyi önleyin*).
3. Yasal düzenleme yapma (*Eşcinsel ilişkileri ve trans varoluşları suç sayan yasaları yürürlükten kaldırın*).
4. Ayrımcılığı yasaklama (*Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı ayrımcılığı yasaklayın*),
5. Özgürlük verme (*LGBTİ+'lar için ifade, toplantı ve dernek kurma özgürlüğü sağlanması*)².

LGBTİ+'lar toplum içinde yaşadıkları dışlanma, ayrımcılık ve baskı sonucunda gereksinimlerini karşılamakta güçlük yaşarlar. Yaşanılan bu sorunlar sadece genel toplumda değil, aynı zamanda özeldede yakın çevrede ve aile içinde de görülmektedir. Yani LGBTİ+'lar hem aileleri hem yakın sosyal çevreleri hem de toplum tarafından dışlanma, yok sayılma, ötekileştirme gibi baskı ve zulme maruz kalırlar. Yaşanılan bu olumsuzluklar ne yazık ki en sonunda temel insan hakkı ihlallerine (*yaşama, barınma, gelişme vd.*) kadar da varır. Yaşanılan bu ayrımcılık, dışlanma ve baskı da sonuç olarak bireysel ve sosyal sorunlara yol açar; çünkü heteroseksüelliği doğal ve normal kabul eden zihniyet bunun haricindeki her yönelimi ve cinsiyet kimliğini sapma olarak tanımlar. Bu bağlamda LGBTİ+'ların psikolojik, sosyal, politik ve kültürel gereksinimleri ortaya çıkar. Sosyal ihtiyaçlarının karşılanmamasına bağlı olarak ise

¹ IFSW ve IASSW: Sosyal Hizmet Nedir?, Ağustos 7 2014, [https://www.ifsw.org/sosyal-hizmet-nedir/\(E.T.: 26.02.2021\)](https://www.ifsw.org/sosyal-hizmet-nedir/(E.T.: 26.02.2021)).

² IFSW- Rights Commission: IFSW Rights Commission Highlight Concerns for LGBTIQI People, Şubat 22 2021, [https://www.ifsw.org/ifsw-rights-commission-highlight-concerns-for-lgbtqi-people/\(E.T.: 26.02.2021\)](https://www.ifsw.org/ifsw-rights-commission-highlight-concerns-for-lgbtqi-people/(E.T.: 26.02.2021)).

kaynaklara (*barınma, istihdam, sağlık, sosyal yardım*) erişememe, baskı ve dışlanma, sosyal destek yetersizliği ve kimlik gelişimini etkileyen faktörlerin ortaya çıkması gibi sorunlar doğar³.

LGBTİ+'ların yaşadığı bu sosyal sorunların çözümü için ise sosyal hizmet mesleği kilit role sahiptir. Dolayısıyla gerek müracaatçılara gerek meslektaşlarına cinsiyet kimlikleri ya da yönelimlerinden dolayı yapılan ayrımcılığa karşı mücadele etmek sosyal hizmet uzmanlarının en temel sorumluluklarından biridir⁴. Ayrıca sosyal hizmet eğitimi veren okullardan da öğrencilerine ayrımcılık karşıtı uygulamaları, her müracaatçıya sosyal adaleti sağlama temelinde saygı duymayı öğretmesi ve bu bağlamda bilgi ve becerilerini geliştirmesi beklenir.⁵

LGBTİ+'larla çalışan sosyal hizmet uzmanlarının önce kendilerini tanıması, kendi cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerini kabul etmesi ve önyargılarıyla yüzleşmesi ve homofobik olmayan bir bağlamda hizmet sunumunu gerçekleştirmesi gerektiği vurgular. Gates (2006), çalışılan kurum/kuruluşlardaki heteroseksist yapıları kırmak için ise şunları önerir:⁶

1. Heteroseksist kurum politikalarıyla yüzleşmek (örneğin “aile” teriminin kapsayıcı olması).
2. LGBTİ+ müracaatçılar için savunuculuk yapmak (yasaların düzenlenmesi için çalışmak vb.).
3. Cinsiyetsiz bir dil kullanmak (karı-koca yerine eş/partner ifadelerini kullanmak vb.).
4. Lobcilik çalışmalarında LGBTİ+'ları kapsayıcı bir literatür kullanmak (kurumda bir gökkuşağı bayrağı olması, dergiler bulundurmak vb.).
5. Açık fikirli olmak.
6. Kişisel eğitim ile bilgileri güncel tutmak.

Ulusal Sosyal Hizmet Derneği LGBTİ Komisyonu sosyal hizmet uzmanlarının, LGBTİ+'ların iyilik hali- ni, güvenliğini ve herkes için eşitliği sağlamakta gerekli çabayı sarf edecek en önemli meslek elemanları olduğunu belirtmektedir. Sosyal hizmet uzmanlarının LGBTİ+'lar, aileleri ve toplulukları onaylayan, destekleyen ve değer görmelerini sağlayıcı yerel mevzuatlara, politika ve programlara bağlı çalışması gerektiğini vurgular⁷.

Tüm bu öneriler dikkate alındığında LGBTİ+'larla sosyal hizmet uygulamasında **6 temel ilke** öne çıkmaktadır.⁸

1. Değer ve etik temelli müdahale.
2. Ekolojik Sistem Yaklaşımı (çevresi içinde birey yaklaşımı).
3. Farklılıklara saygı.
4. Güçlen(dir)me.
5. Kanıtla dayalı bilgi kullanma.
6. Sosyal Adalet temelinde hizmet sunumu.

LGBTİ+'lar, cinsel yönelimleri, cinsiyet kimlikleri, ifadeleri ve cinsiyet karakteristiklerinden dolayı pek çok ülkede olduğu gibi ayrımcı uygulamalar ile karşı karşıya gelmekte ve hak ihlallerine maruz kalmaktadır. Kuzey Kıbrıs'ta 2014 yılına kadar ceza yasası kapsamında yapılan değişiklik kapsamında “Doğa Kurallarına Aykırı Suçlar” adı altındaki eşcinselliği suç sayan 171'nci maddenin çıkarılması ile, ‘*Cinsiyete, Cinsel Yönelime veya Cinsiyet Kimliğine Yönelik Zem Kadih*’ adı altında 171. Madde düzenlenmiştir.

³Buz, S.: Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Transseksüel, Travesti, Bireylerle Sosyal Hizmet. Toplum ve Sosyal Hizmet, 2011, Vol. 22, No. 2, s. 137, 148, Anlındı <https://dergipark.org.tr/en/pub/tsh/issue/48441/613668> (E.T.: 26.02.2021).

⁴IFSW: International Federation of Social Workers. Draft document: Ethics in social work statement of principles, 2002, Geneva: IFSW General Meeting.

⁵CSWE: Council on Social Work Education. Educational policy and accreditation standards. 2005, (E.T.: 26.02.2021).

⁶Gates, T.: Challenging Heterosexism: 6 Suggestions for Social Work Practice, 2006, [https://www.socialworker.com/feature-articles/ethics-articles/Challenging_Heterosexism%3A_Six_Suggestions_for_Social_Work_Practice/\(E.T.: 26.02.2021\)](https://www.socialworker.com/feature-articles/ethics-articles/Challenging_Heterosexism%3A_Six_Suggestions_for_Social_Work_Practice/(E.T.: 26.02.2021)).

⁷NASW (a): Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender & Queer (LGBTQ), 2021. <https://www.socialworkers.org/practice/LGBT>

⁸Morrow, F. D.: Sexual Orientation and Gender Identity Expression. In Sexual Orientation and Gender Expression in Social Work Practice, Ed: D. F. Morrow and L. Messinger, 2011, New York: Columbia University Press.

Ek olarak, 172'nci madde olarak 'Önyargı veya nefret Saiki ile Psikolojik veya Ekonomik Şiddet Uygulama' ve 174'ncü madde olarak 'Kamu Hizmetinden Yararlanana Karşı Cinsiyetinden Cinsel Yöneliminden veya Cinsiyet Kimliğinden Dolayı Ayrımcılık' maddeleri eklendi. Yasa koyucular tarafından LGBTİ+'ların ayrımcılığa uğramaması için yasalar yapsa dahi, idareciler tarafından gerekli önlemler alınmamaktadır. Kuir Kıbrıs Derneği tarafından 2012 yılında gerçekleştirilen ve yaşanan hak ihlalleri tespit amaçlı yürütüldüğü araştırma da 100 kişinin sadece 42'si ailesine, 90'ı LGBTİ+ yakın arkadaşlarına cinsel yönelimini açıkladığını belirterek yaşanan hak ihlallerini ortaya koydu⁹. Kuir Kıbrıs Derneği'nin yürüttüğü 'Homofobi ve Transfobi Araştırması Popülasyon Çalışmalarında' ise, "trans kadın ve trans erkeklerin maruz kaldıkları ayrımcılığın, azınlık gruplara karşı sahip olunan ön yargılar arasında en şiddetlisi" olduğu ortaya kondu¹⁰. Kuir Kıbrıs tarafından yapılan *Kuzey Kıbrıs'ta Homofobi ve Transfobi Araştırması Popülasyon Çalışması İkinci Araştırma* sonuçlarına göre ise kadınların homofobik ve transfobik tutumlarında bir yükseliş, erkeklerde ise bir düşüş görülmüştür¹¹. İnsan ticaretini LGBTİ+'lar ekseninde incelediğimiz zaman, hükümetler tarafından hak ihlallerinin tutulduğu idari kayıtlarda LGBTİ+'ların insan ticaretine karşı nasıl savunmasız olduklarını anlamaya dair herhangi bir kayıt yer almamakta. Bu alanda artan araştırmalar ile, LGBTİ+'ların insan ticareti mağduru olma risklerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir¹². *Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi'nin* (UNODC) 2020 yılı raporunda 2018 yılı itibarıyla (135 ülkeden) 48.578'e yakın mağdurun tespit edildiği belirtilmektedir¹³. Rapor kapsamında LGBTİ+'lara dair bir istatistik bulunmasa da 'LGBTİ+: Raporlanmayan Mağdurlar' özel bölümü ile LGBTİ+ mağdurlara insan ticaretinin görünmez mağdurları olarak dikkat çekilmiştir. Kuir Kıbrıs Derneği tarafından gerçekleştirilen hak ihlalleri ve popülasyon çalışmalarında belirtilenler ışığında ortaya çıkan sonuçlar kapsamında, Kuir Kıbrıs Derneği çalışmalarını insan ticareti ile mücadeleyi de kapsamına alarak, Kuzey Kıbrıs'ta LGBTİ+'lar ve insan ticareti eksenindeki ilk çalışmalarına başladı. Kuir Kıbrıs Derneği'nin 2020-2021 yılında yapmış olduğu '*Kuzey Kıbrıs'ta LGBTİ+ Seks İşçilerinin Durum Haritalandırması*'¹⁴ çalışması ile araştırmanın birinci kısmında 'insan ticaretine dair genel hukuki çerçevenin incelenmesi, insan ticareti ve LGBTİ+ bağlamında LGBTİ+ kapsayıcı insan ticareti ile mücadele yaklaşımının gerekliliği ve önemi ve Kuzey Kıbrıs'taki yasalar' alanlarını içerir. Araştırmanın ikinci kısmında ise Kıbrıs Türk toplumu ekseninde insan ticaretinin anlayabilmek için kamu görevlileri, siyasetçiler, insan hakları aktivistleri, trans ve gey katılımcılardan oluşan aktörlerle yapılan mülakatların değerlendirilmesi ile ortaya çıkan 'sosyal, ekonomik, siyasal ve politik yapı analizi, toplumsal cinsiyet ilişkileri ve cinsel politika, yabancı düşmanlığı ve uluslararası öğrenciler' gibi temaların analizi doğrultusunda inceler ve son olarak LGBTİ+'ların yaşadığı sorunları ise '*İnsan Ticaretinde LGBTİ+'lar: İnsan Hakları Gereksinimleri ve Riskler*' bölümü ile cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve karakteristiğinin getirdikleri, aileler ile imtihan, ayrımcılık ve şiddet, LGBTİ+'lar arası dayanışma, temel insan hakları gereksinimleri (*barınma, eğitim, kent mekân sosyalleşme hakları, cinsiyetin yasal olarak tanınması ve çalışma hakkından mahrum kalan LGBTİ+'ların çalışma koşulları: seks işçiliği, barlar, konsomatrislik*) ve haklar bağlamında hizmetlere erişim ve dezavantajlılıklar (*Sağlık ve Sosyal Hizmet Gereksinimleri ve Hakları*)¹⁵ gibi konuları analiz eder. Araştırmanın sonuç kısmında ise;

- Gece kulüplerinde çalışan/çalıştırılan seks işçilerinin,
- Uluslararası öğrencilerin, kayıt dışı çalışan göçmenlerin,
- HIV ile yaşayanların,
- Ev içi emek/bakım hizmetlerinde çalışanların,
- Yerli/göçmen LGBTİ+'ların (*özel bir grup olarak gey ve trans kadın seks işçileri*),

⁹ Uluboy, Z.: Kıbrıs'ın kuzeyinde Lezbiyen, Gey ve Biseksüel Bireylerin İnsan Hakları İhlallerini Belgeleme: Birinci Raporu, Kuir Kıbrıs Derneği, 2012.

¹⁰ Uluboy, Z.: Kuzey Kıbrıs'ta Homofobi ve Transfobi Araştırması Popülasyon Çalışması, Birinci Rapor, Unspoken, Kuir Kıbrıs, 2017, s.45. https://www.queerkyprus.org/wp-content/uploads/2019/01/Anket_Birinci-A5%CC%A-7ama-1.pdf (E.T.: 01/09/2021).

¹¹ Ziliha Uluboy, Kuzey Kıbrıs'ta Homofobi ve Transfobi Araştırması Popülasyon Çalışması, İkinci Rapor, Unspoken, Kuir Kıbrıs, 2017, s.16.

¹² Martinez, O. / Kelle, G.: Sex Trafficking of LGBT Individuals: A Call for Service Provision, Research, and Action. The international law news, 2013, Vol. 42, No. 4.

¹³ UNODC: Global Report on Trafficking in Persons, 2020, https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/tip/2021/GLOTIP_2020_15jan_web.pdf (E.T.: 04.04.2021), p. 31.

¹⁴ Cankurtaran, Ö. / Odabaş, A.: Kuzey Kıbrıs'ta LGBTİ+ Seks İşçilerinin Durum Haritalandırması, Kuir Kıbrıs Derneği, 2021,

¹⁵ Ibid., s. 69-73.

insan ticaretine maruz kalma riski yaşadıkları görülmektedir. Seks ticareti kapsamında değerlendirilebilecek işlerde çalışan transların, insan ticareti açısından kırılğan bir özellik gösterdikleri anlaşıldı. Bu kırılğanlığın önemli nedenleri arasında, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği/ifadesi ve cinsiyet karakteristiği içerisine alan toplumsal eşitliğin tam olarak sağlanamamış olması, özellikle iş piyasasında ayrımcılık ve dışlamanın, ailevi baskının ağır boyutlarda bulunması ve seks işçiliğine dair yasal güvencenin yer alması ortaya çıktı¹⁶. Bu araştırma ile yasa yapıcılar ile idarecilere dair ortaya konulan hak ihlalleri güçlü bir sosyal hizmete dair ihtiyacı ortaya koyar.

Kuzey Kıbrıs'taki Sosyal Hizmetler Dairesinin kullandığı mevzuat ve buna bağlı hazırlanan sosyal politikaların çoğunun temelinde günümüzün ihtiyaçlarını karşılamayıp sorunlarına nitelikli ve işlevsel çözümler sunmayan, çağdaş olmayan İngiliz Koloni döneminden kalan yasal düzenlemeler yer alır. Öte yandan bazı yasalarda günümüze yakın tarihlerde düzenlemeler yapılsa da yasaların kendi içinde birbiriyle çelişmesine bağlı olarak uygulamada sorunlarla karşılaşılır. LGBTİ+'lara doğrudan hizmet sunumunu sağlayacak herhangi bir yasal düzenleme olmaması ise sunulan sosyal hizmetlerin ihtiyaç odaklı, güçlendirici ve koruyucu olmasının da önüne geçer.

İngiliz koloni döneminde düzenlenen yasaların hala uygulamada olması ve çoğu hizmetin bu kapsamda sunulması günümüzdeki sosyal sorunların çözümünde büyük engel taşır. Mevzuatta yapılan bazı iyileştirmelerle hak ihlallerinin önüne geçilmeye çalışılsa da hala daha atılacak çok fazla adım olduğu da bir gerçektir. Bu bağlamda 2014 yılında 'ceza yasasında' yapılan değişiklikle eşcinselliğin suç olmaktan çıkarılması insan hakları adına atılmış önemli bir adım olarak kabul edilir. Öte yandan sunulan sosyal hizmetlerde de ağırlıklı olarak yine aynı dönemde (İngiliz Koloni dönemi) hazırlanan yasalar kapsamında hizmetler sunulmaktadır. LGBTİ+'ların sosyal hizmetlere erişiminin önündeki en büyük engellerden biri de bu yasal altyapıdır. Örneğin yasal mevzuatın kapsayıcı olmamasından dolayı nakdi yardımlardan yararlanmak için uygulamada kişilerden cinsel yönelimi, cinsiyet kimliği, ifadesi ve cinsiyet karakteristiğinden dolayı toplumsal dışlanma/ayrımcılık/baskı nedeniyle psikolojik sorun yaşadığına dair sağlık raporu sunması istendiği bilinir. Böylelikle alınan sağlık raporu çalışmasına engel olduğunun kanıtı olarak kullanılır ve nakdi sosyal yardımlardan yararlanma hakkını elde eder. Bu uygulama da ayrımcılığı ve ötekileştirmeyi arttırmakla birlikte kişilerin temel insan hakkı olan özel hayatının gizliliğine de aykırı uygulamaların başında değerlendirilir.

1.1 Çalışmanın Kapsamı ve Önemi

Kuir Kıbrıs Derneği'nin yürütmüş olduğu '*Kuzey Kıbrıs'ta LGBTİ+ Seks İşçilerinin Durum Haritalandırması*'¹⁷ sonuçları bağlamında, Kuzey Kıbrıs'ta sosyal hizmet dairesinin kapsamını daha iyi anlamak için dairenin sunduğu mevcut hizmetleri, sosyal hizmet uzmanlarının/görevlilerinin LGBTİ+'lara yönelik tutumunu incelemek ve LGBTİ+'ların aldıkları hizmetlere ilişkin düşüncelerini anlamak bu çalışmanın temel odağıdır. Bu odak bağlamında çalışmanın amacı Sosyal hizmet uzmanlarının LGBTİ+'lara yönelik hizmet sunumlarının ve LGBTİ+'ların bu hizmetlerden nasıl ve ne kadar faydalandığının incelenmesidir.

Sosyal hizmetlerin insan hakları ilkelerine dayalı kapsayıcı ve ayrımcı olmayan sosyal refah stratejilerine sahip olabilmesi için, cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, ifadesi ve cinsiyet karakteristiği ile ilgili neden ve sonuçların ortaya konması gerekir. Başarılı bir mesleki müdahalenin en önemli ve öncelikli etik ilkelerinden birisi de ayrımcılık yapmamaktır. Bu bağlamda; sosyal hizmet uzmanları kendilerinin yardım

¹⁶Ibid., s. 80.

¹⁷ Özlem Cankurtaran & Ali Odabaş, Kuzey Kıbrıs'ta LGBTİ+ Seks İşçilerinin Durum Haritalandırması, Kuir Kıbrıs Derneği, 2021.

ve hizmetlerine ihtiyaç duyan herkese (*cinsiyet kimliği, cinsiyet ifadesi, cinsel yönelim, cinsiyet karakteristiği, yaş, engel, dil, din, siyasi görüş vb.*) mümkün olan en iyi hizmeti sunacağına dair ant içerek göreve başlar. Bu noktadan hareketle yasal mevzuata bağlı olarak sunulan sosyal hizmetlerden LGBTİ+'ların nasıl yararlandığının ortaya konulması ve mevcut kaynaklar ve imkanlar doğrultusunda sunulan hizmetlerin yararlanıcıların gözünden değerlendirilip, hizmetlerinin işlevselliğinin incelenmesi çalışmanın önemini ortaya koyar.

Bu konu ile ilgili literatür tarandığında, yurt dışında LGBTİ+'ların ihtiyaçlarına ve onlara sunulan hizmetlere yönelik pek çok çalışma olduğu görülür. Ancak Kuzey Kıbrıs'ta bu alanda yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Ağırlıklı olarak sağlık sektöründe görev alacak üniversite öğrencilerinin LGBTİ+'lara yönelik tutumlarına ilişkin araştırmalar mevcuttur^{18 19 20}. Kutlu ve Köseoğlu'nun (2019) Kuzey Kıbrıs'ta okuyan sosyal hizmet öğrencilerinin LGBTİ+'lara yönelik tutumlarına dair yaptığı çalışmanın sonuçlarında son sınıfa doğru tutumlarında olumlu değişim gözlemlendi²¹. Yani aldıkları sosyal hizmet eğitimi, ayrımcılık ile ilişkili düşüncelerini değiştirmelerinde ve farkındalıklarının artmasında etkili oldu. Öte yandan Kuir Kıbrıs Derneği'nin yaptığı çalışmalarda da LGBTİ+'ların barınma, sağlık, gıda, istihdam gibi temel insani ihtiyaçlara erişimde karşılaştıkları sorunların yanı sıra sosyal hizmetlere erişim konusundaki olumsuz deneyimleri gözlemlenir. LGBTİ+'ların karşılaştıkları herhangi bir sorun (*ailevi, sağlık, şiddet, işsizlik, toplumsal dışlanma, ötekileştirme, barınma vb.*) karşısında doğrudan hizmet aldığı sosyal hizmetler dairesinin bu alandaki hizmetlerinin neler olduğunun ve hizmetlerin nasıl sunulduğu incelenmesi aynı zamanda da bunun yararlanıcıların gözünden değerlendirilmesi bu araştırma ile ilk kez ortaya konuyor.

1.2 Etik Süreç- Aydınlatılmış Onam

Etik konular dikkate alınarak katılımcıların bilgilendirilmiş onamı alınıp gönüllü katılımı sağlandı. Bu çerçevede kimliklerini açığa çıkararak sorulara yer verilmezken, bilgilerin gizliliğinin korunacağına dair güvence sağlanarak elde edilen verilerin sadece bu araştırma kapsamında kullanılıp, ileriki hizmetleri planlama ve mevcut duruma ilişkin istatistik oluşturma amaçlarıyla işleneceği belirtildi.

1.3 Metodoloji:

1.3.1 Yöntem

Araştırma karma metot (*mix method*) temelinde planlandı. Bu yöntemin amacı, belirli bir konudaki anlayışı ve bilgiyi derinleştirmektir²². Dolayısıyla araştırma soruları daha kapsamlı ve tatminkâr bir şekilde yanıtlanabilir ve elde edilen bilgilerin boyutları daha detaylı anlaşılabilir; çünkü çalışma tek bir yöntemle sınırlandırılmaz. Bu noktadan hareketle araştırmada nitel ve nicel verilerden elde edilen sonuçlarla, sosyal hizmet sağlayıcıların hizmet sunumunda ve LGBTİ+'ların hizmet alımında karşılaştığı sorunlar ve ihtiyaçları daha detaylı ve hem ülkenin hem de yaşadıkları bölgenin sınırlılıkları doğrultusunda ortaya konuldu.

1.3.2 Evren ve Örneklem:

İki kısımdan oluşan çalışmanın ilk kısmında LGBTİ+'lara hangi sosyal hizmetlerin nasıl sunulduğunun araştırması ve sosyal hizmet memurlarına uygulanan ölçeklerle gerçekleştirildi. Bu bağlamda tamsayım

¹⁸ Yolaç, E.: LGBT bireylerde içselleştirilmiş Homofobi ve Depresyon Düzeyleri. Yüksek lisans tezi, hemşirelik anabilim dalı, sağlık bilimleri enstitüsü, 2019: Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.

¹⁹ Dürüst, Ç./Çağlar, M.: LGBTQ bireylerin sosyal ve bireysel yaşam algılarının değerlendirilmesi. Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counseling, 2015, Vol. 4, ss. 1300, 7432.

²⁰ Uluboy, Z./Husnu, S.: Turkish Speaking young adults attitudes toward transgender individuals: Transphobia, homophobia and gender ideology. Journal of Homosexuality, 2020, 10.1080/00918369.2020.1813510

²¹ Kutlu, P./ Köseoğlu, M.: KKTC Üniversitelerinin Sosyal Hizmet Bölümlerinde Okuyan Öğrencilerin LGBTİ+ Bireylere Yönelik Tutumları: Cinsiyet Üzerinden Bir Değerlendirme. Gender, Space, Place & Culture 7th International Conference on Gender Studies, 2019, ss. 528, 544, ISBN:978-605-9595-30-08

²² Johnson, B./Onwuegbuzie, A.: Mixed Methods Research: A Research Paradigm Whose Time Has Come. Educational Researcher, 2004, Vol. 33, No. 7, p. 14, 26.; Davies, P.: Contributions from Qualitative Research. In H. T. Davies, M. N. Sandra, & P. Smith (Eds). What works? Evidence-based Policy and Practice in Public Services, ss. 291, 316., Bristol, UK: Policy Press.

örnekleme yöntemi ile ulaşılan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Kaza Sosyal Hizmet Daireleri ve Merkezlerinde görevli 32 sosyal hizmet memuru araştırmanın evrenini oluşturdu.

Çalışmanın ikinci kısmında ise LGBTİ+'ların sosyal hizmetlere erişimi ve ne kadar faydalandıkları ölçüldü. Evren, Kuzey Kıbrıs'ta yaşayan LGBTİ+'lar kabul edildi. Evrendeki sayı ile ilgili net bir istatistiki veri olmamasından dolayı en fazla sayıda kişiye ulaşıp araştırmaya dahil edebilmek adına çeşitli sosyal medya hesapları (*Facebook, Instagram, Twitter*), Kuzey Kıbrıs'a ait hesaplar (*websitesi, e-posta*) ve LGBTİ+'ların kullandığı tanışma uygulamaları (*Hornet, Grinder, Wapa vb.*) kullanıldı. Bu bağlamda 30 Mart 2021- 15 Mayıs 2021 tarihleri arasında ulaşılan **196 kişi** araştırmanın örneklemini oluşturdu.

1.3.3 Veri Toplama Araçları

Sosyal hizmet memurlarından toplanan bilgiler için hazırlanan soru formu 5 kısımdan oluşur. İlk kısım araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olup, katılımcıların demografik bilgilerinin öğrenilmesine yönelik 7 maddeyi içerir. İkinci kısımda, katılımcıların eşcinsellere karşı tutumunu ölçmeyi hedefleyen “Lezbiyen ve Geyleme Yönelik Tutum Ölçeği” isimli ölçek; üçüncü kısımda “Hudson ve Ricketts Homofobi Ölçeği”; dördüncü kısımda “Transseksüellere Yönelik Tutum Ölçeği” kullanıldı. Son kısımda ise literatürden yapılan tarama ve İngilizce dilindeki ölçekler temel alınarak araştırmacılar tarafından hazırlanan sorularla biseksüelliğe ilişkin tutumların değerlendirilmesinin yapıldığı sorulara yer verildi.

LGBTİ+'lara yönlendirilen sosyal hizmetlere erişimi değerlendiren soru formu ise literatür taraması sonucunda ve Sosyal Politika, Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği (SPOD)'nin (2021) çalışmasından esinlenerek, çalışmayı yürütenlerden gerekli izinler alınarak, araştırmacılar tarafından geliştirildi²³. 3 kısımdan oluşan bu formda ilk kısım kişisel bilgileri, ikinci kısım sosyal hizmetlere erişimi (*barınma, sosyal yardım, psiko-sosyal destek, şiddet sonrası destek mekanizmaları*) ve son kısım ise hizmetlere erişim ile ilgili düşüncelerini değerlendirmeye yönelik sorulardan oluşturuldu.

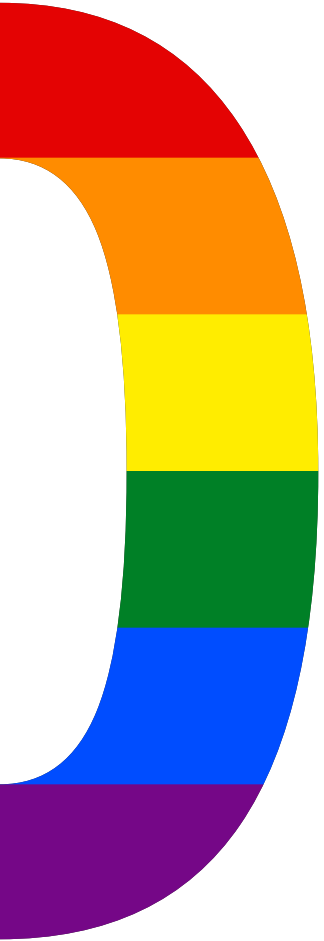
1.3.4 Analiz Süreci

Sosyal hizmet memurlarına yönelik hazırlanan ölçme araçları SPSS25 ile analiz edildi. LGBTİ+'lara yönlendirilen soruların yanıtları ise “SurveyMonkey” aracılığı ile toplandı ve ilgili program üzerinden analiz edildi.

Her iki kısımdaki yanıtların analizi tamamlandıktan sonra özellikle sunulan ve alınan hizmetlere yönelik bakış açıları ve memnuniyet ilişkisi karşılaştırılarak yorumlandı.

²³ SPOD: Pandemi Sürecinde LGBTİ+'ların Sosyal Hizmetlere Erişimi Araştırma Raporu, 2021.

BULGULAR

BULGULAR

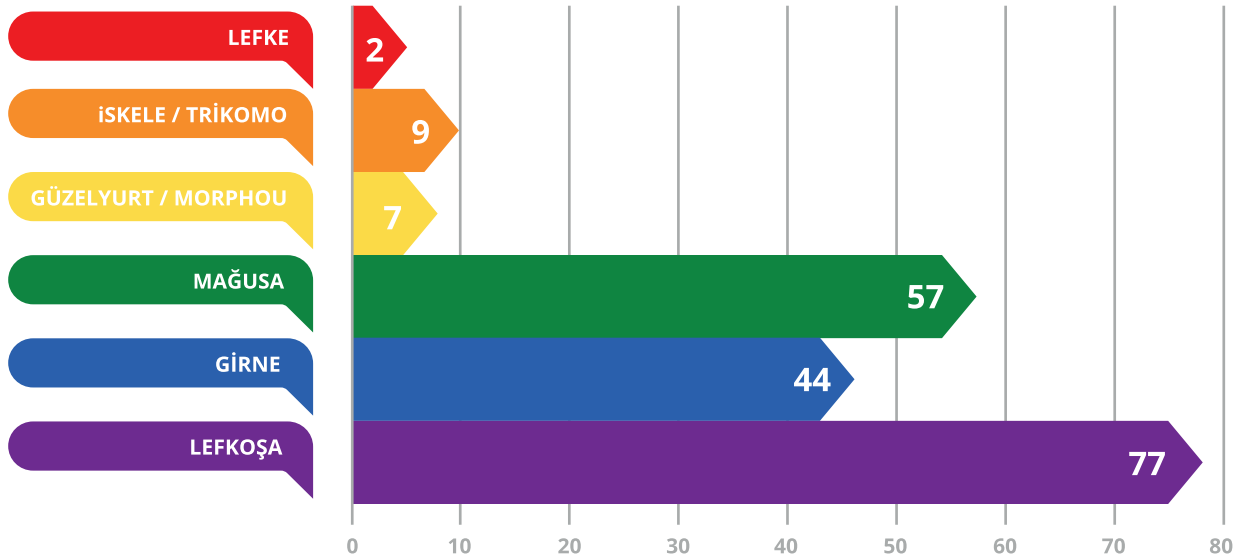
Aşağıda, önce ayrı başlıklar altında elde edilen verilerin analizlerine daha sonra karşılaştırmalarına yer verildi. Buna göre öncelikle LGBTİ+'ların sosyal hizmetlere erişimine ilişkin bulgulara daha sonra ise Kuzey Kıbrıs'taki LGBTİ+'lara hizmet sunan sosyal hizmet memurlarının tutumlarına ilişkin bulgulara yer verildi. Son başlıkta ise bu bulguların karşılaştırılarak değerlendirilmesine ve yorumlanmasına yer verildi.

2.1 LGBTİ+'ların Sosyal Hizmetlere Erişimine İlişkin Bulgular

Bu bölüm 3 kısımdan oluşur ve sırasıyla çalışmaya katılan LGBTİ+'ların sosyo-demografik bilgilerine, sosyal hizmetlere erişimleri ile ilgili bulgularına ve aldıkları hizmetlerden duydukları memnuniyet düzeylerine dair analiz ve yorumları içerir.

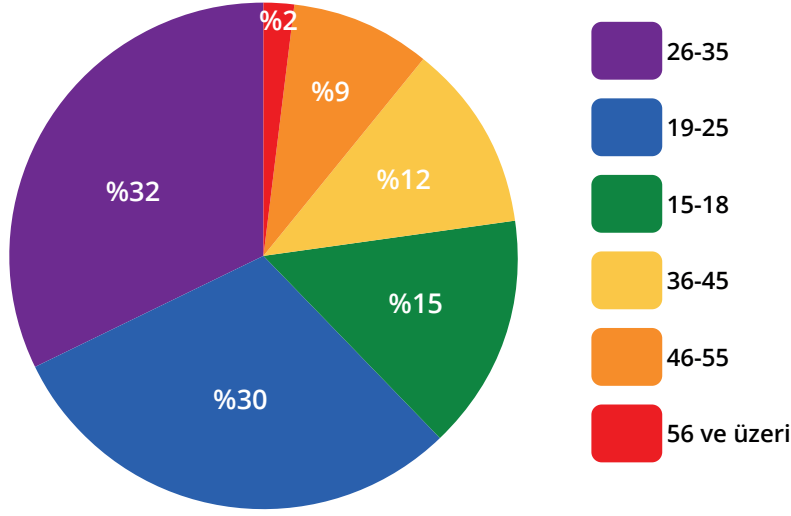
2.1.1 Sosyo-Demografik Bulgular

Aşağıda çalışmaya katılanların yaşadıkları bölge, yaş, cinsiyet kimliği, cinsel yönelim, eğitim durumu, meslek, vatandaşlık durumu, çalışma durumu, gelir kaynağı, sağlık durumu, sivil toplum kuruluşları (STK) ve Kuir Kıbrıs Derneği ile bağları ve açılım süreçlerini içeren kişisel bilgilerine dair analizlere yer verildi.

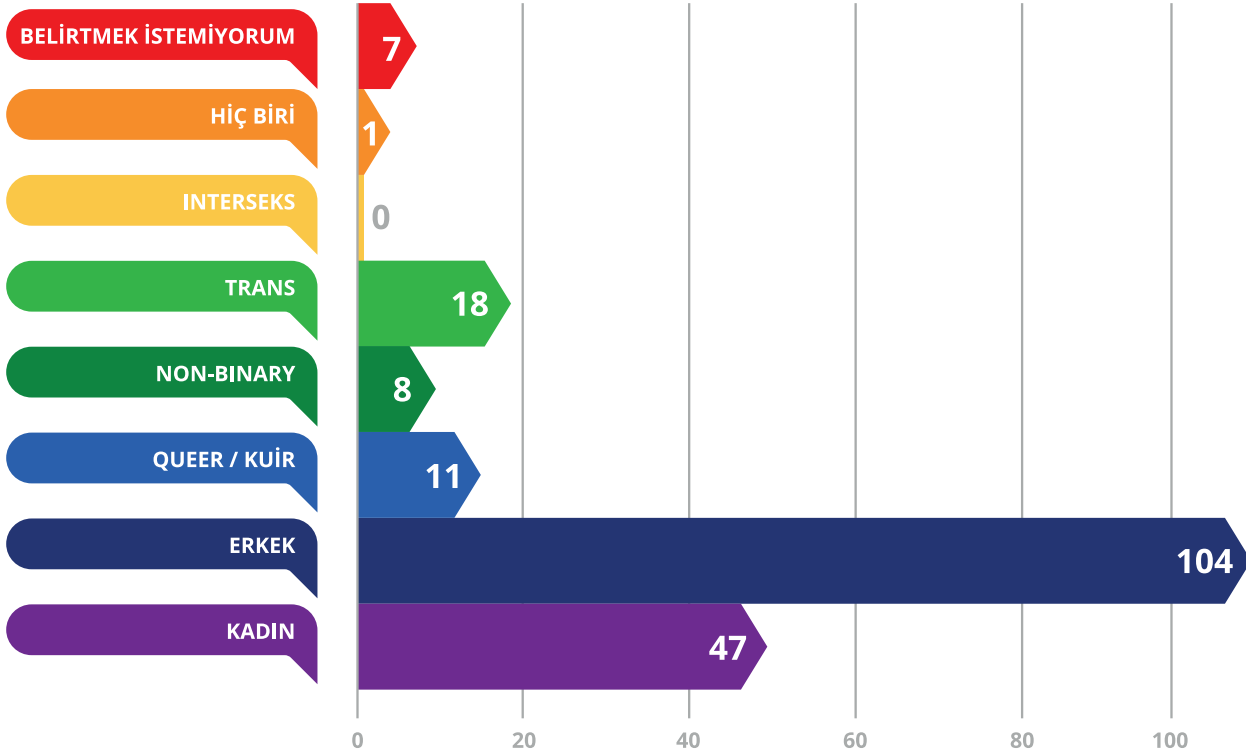
Şekil 1: Yerleşim Yerine Göre Dağılım

Çalışmaya katılanların yerleşim yerlerine göre dağılımı gösterilen **Şekil 1** katılımcıların çoğunlukla kırsalda değil kent yaşamında yer aldığını anlatır. Yaşam bölgelerindeki yoğunluk ise sırasıyla *Lefkoşa* (%39,3), *Mağusa* (%29,1) ve *Girne* (%22,5) şeklinde dağılım gösterir.

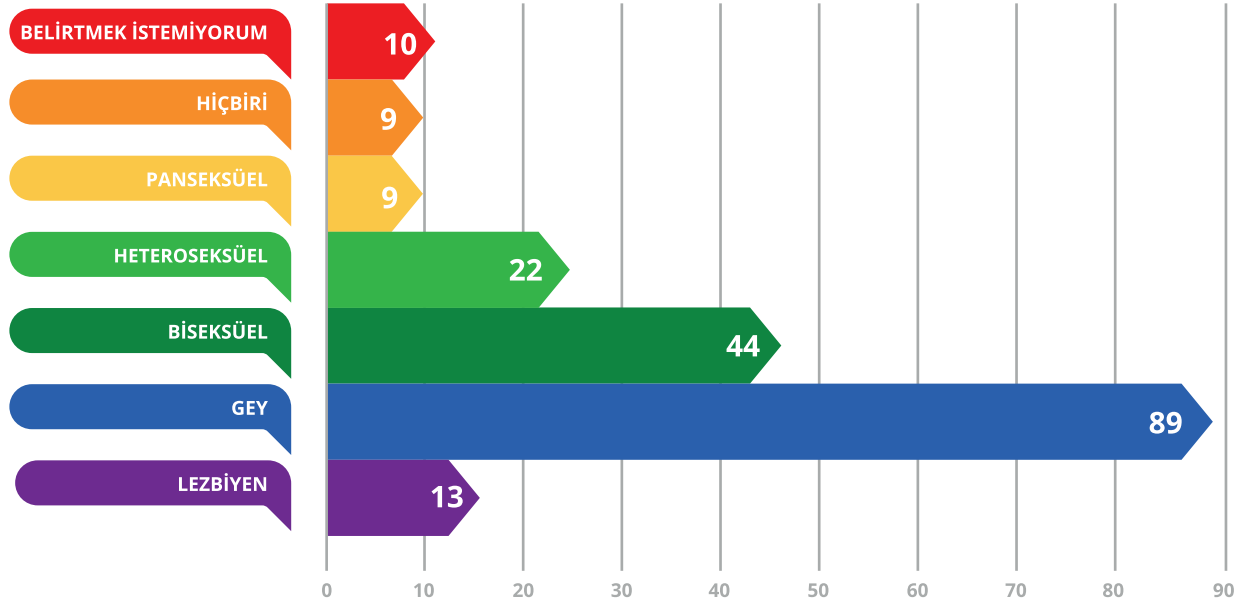
Şekil 2: Yaşlara göre dağılım

Çalışmaya katılan gönüllülerin yaşları 14 ile 68 arasındaki yelpazede değişiklik gösterirken katılımcıların çoğunluğu 19-35 yaş aralığındadır. Ortalama yaş **32,8** olarak bulunmuş ve katılımcıların yaş aralığına ilişkin dağılıma **Şekil 2**'de yer verildi.

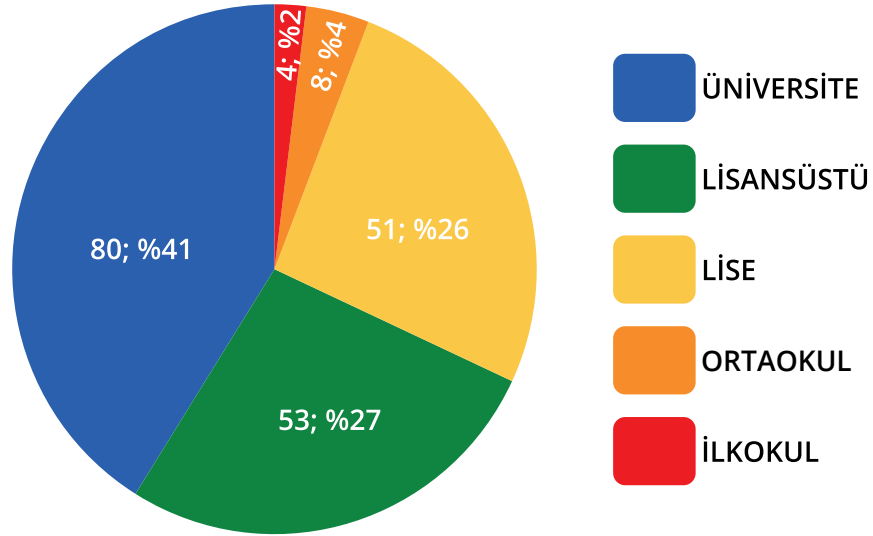
Şekil 3: Cinsiyet Kimliğine İlişkin Bulgular

Şekil 3'te katılımcıların cinsiyet kimliğine, Şekil 4'te ise cinsel yönelimlerine yer verildi. Çalışmaya en fazla erkek (%53) katılımcıların dahil olduğu, daha sonra sırasıyla kadın (%24), trans (%9,2), Kuir (%5,6) ve non-binary/cinsiyetsizlerin (%4,1) katıldığı görülürken, katılımcıların küçük bir kısmı (%3,6) cinsiyet kimliğini belirtmemeyi tercih etti.

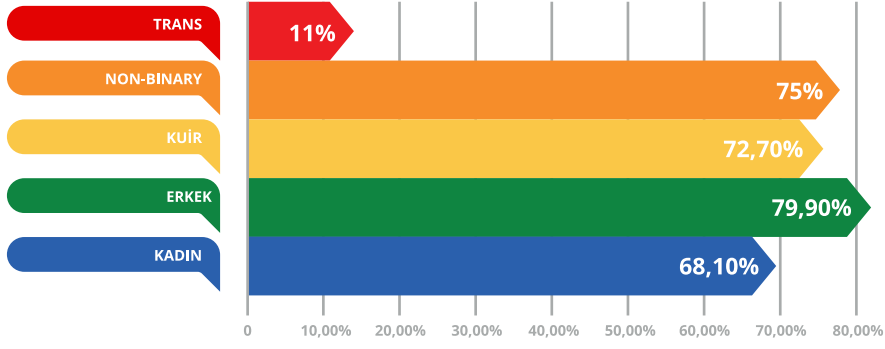
Şekil 4: Cinsel Yönelime ilişkin bulgular

Katılımcıların cinsel yönelimine ilişkin grafik ise **Şekil 4**'te detaylandırıldı. En fazla (%45,4) *geylerin* ve daha sonra sırasıyla *biseksüellerin* (%22,5), *heteroseksüellerin* (%11,2) ve *lezbiyenlerin* (%6,6) katılım gösterdiği sonucu elde edildi. Çalışmaya katılanlar arasında *panseksüel ve hiçbir yönelime sahip olmadığını belirtenlerin* aynı orana (%4,6) sahip olduğu görülürken, katılımcıların bir kısmı (%5,1) yönelimine ilişkin *bilgi vermek istemedi*.

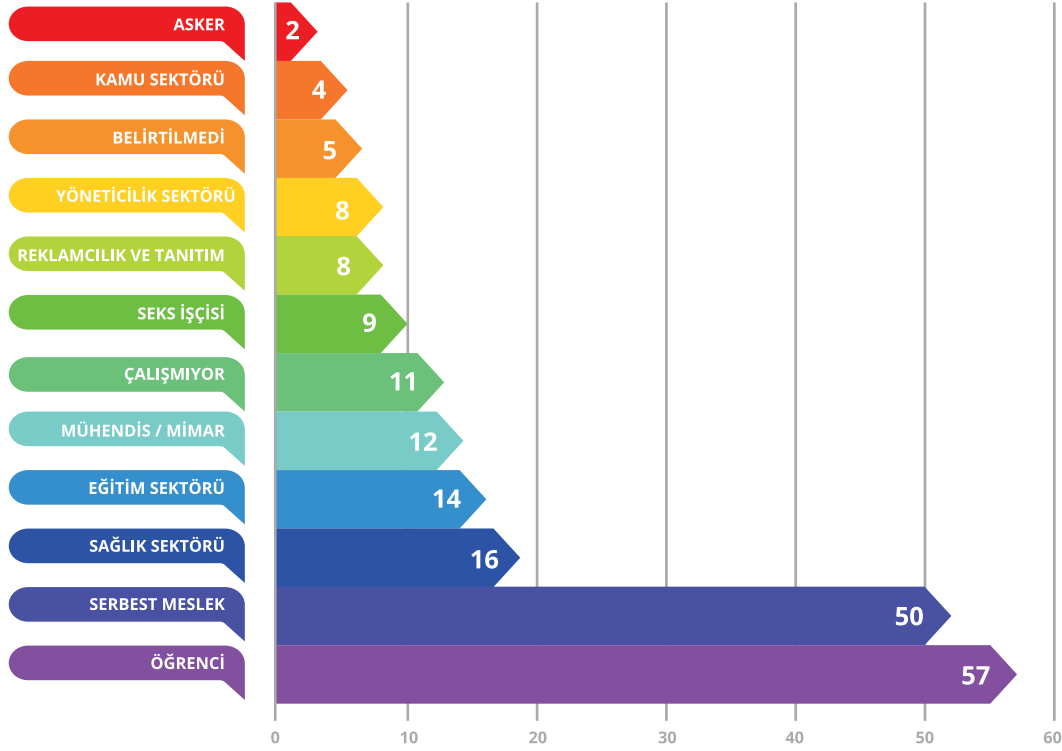
Şekil 5: Eğitim durumuna ilişkin bulgular

Şekil 5'te eğitim durumuna ilişkin dağılımlar, **Şekil 6**'da ise meslek bilgilerine yer verildi. Çalışmaya katılan gönüllülerin genellikle donanımlı ve nitelikli meslek elemanları olduğu, iyi bir eğitim aldıkları görülür. Buna göre katılımcıların yarıdan fazlasının (%68) *üniversite mezunu* veya *lisansüstü eğitimi tamamlamış* olduğu sonuçları elde edildi.

Şekil 5 (a): Yüksek öğrenimi tamamlama Durumu- Cinsiyet Kimliği Özelinde

Cinsiyet kimliği özelinde verilen yanıtlar incelendiğinde ise, *yüksek öğrenimi tamamlamakta en alt seviyede olanların* (%11) *translar* olduğu dikkat çeker. Bireylerin kendi cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerine ilişkin farkındalıklarının oluşmaya başladığı dönemin eğitim sürecine denk gelmesi, eğitimin yapı olarak heteronormatif olması, ayrıca okul idarecilerinin, eğitimcilerin vb. yapı içerisindeki homofobik tutum ve davranışların, zorbalık, dışlanma ve özellikle biseksüel ile transların eğitim hakkına hem erişimlerini engellediğini hem de eğitim süreçlerini oldukça olumsuz etkilediği de literatürde belirtilir²⁴.

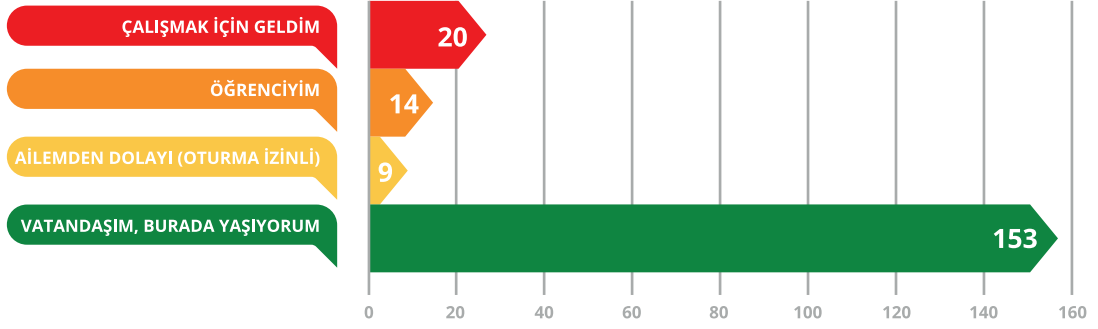

Şekil 6: Meslek dağılımı

Mesleklere ilişkin verilen yanıtlar kategorilere ayrılarak raporlaştırıldı. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğunu (%29) **öğrenciler** oluştururken, kendini **özel sektör** ya da **serbest meslek çalışanı** (mütercim tercüman, serbest iletişim uzmanı, sanatçı, satış temsilcisi, aşçı, gazeteci, avukat, emekli, psikolog) olarak tanımlayanlar (%26) ikinci çoğunluk grubu oluşturur. Daha sonra ise katılımcıların meslekleri sırasıyla **sağlık sektörü** (doktor, hemşire, kimyager, biyolog, diyetisyen) çalışanları (%7,7); **Eğitim sektörü** (akademisyen, öğretmen) çalışanları (%7); **mimar ve mühendisler** (Bilgisayar, İnşaat, ziraat) (%6); **seks işçileri** (%4,6); **Reklamcılık ve tanıtım Sektöründe** (reklam, pazarlama, grafiker, turizm) çalışanlar (%4); **Yönetici** (insan kaynakları, muhasebe, yönetici ekonomist) olarak çalışanlar (%4); **kamu sektöründe** (%2) ve **askeriyede** (%1,2) çalışanlar takip eder. Katılımcıların %2,6'sı ise **mesleğini belirtmek istemedi**.

²⁴Güner, U.: Heteroseksist Ayrımcılığın Eşcinsel, Biseksüel Ve Trans Yaşamlara Yansımaları, Çalışma Hayatında, 2015, p. 23.

Meslek seçimi cinsiyet kimliği bağlamında incelendiğinde translar açısından ciddi bir ayrımcılık olduğu dikkat çeker. Transların %50'si *seks işçisi* olarak çalışırken, %44'si *işsiz* olduğunu ifade etti. Ayrımcılık kavramı sadece translarda veya meslek seçimlerinde etkili olmamakla beraber, cinsel yönelimleri veya cinsiyet kimliklerinden ötürü birçok kişi işe alım sözleşmelerinden, sözleşmenin feshine, işe alınan kişilerin cinsiyet kimliği ve/veya cinsel yöneliminin fark edilmesi ile ayrımcılıkla karşılaşmalarına, karşılaştıkları zulüm ve ayrımcı davranışlarından işten ayrılmak zorunda kalmalarına, hatta istifa ettirilmeye kadar zorlandıklarını belirtti.²⁵ Bunun yanında toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmadığı, kadın erkek işleri olarak halen meslek ve iş kavramlarının ayrıştırıldığı gerek kamu gerek ise özel sektörlerde sürdürülen bu davranış ve tutumlar, kurumların cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine ilişkin yapısal olarak ayrımcı tutum sergilediklerinin de altını çizer.²⁶

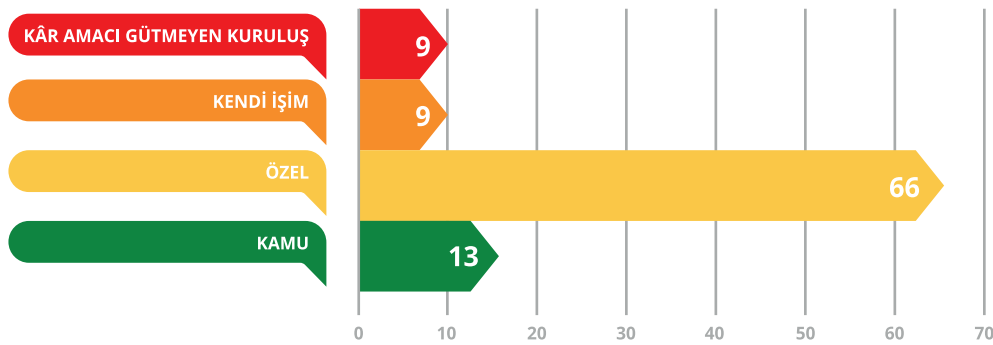
Şekil 7: Kuzey Kıbrıs'ta yaşama nedenlerine ilişkin dağılım

Çalışmaya katılan gönüllülerin Kuzey Kıbrıs'ta bulunma nedenlerine ilişkin sorulara verdikleri yanıtlardan büyük çoğunluğunun (%78,1) *vatandaş/yerli* olduğu sonucu elde edildi. Bunun yanında *çalışmak amacıyla gelen ve vatandaş olmayanlar* (%10,2); *öğrenci* olarak ülkede *ikamet edenler ve vatandaş olmayanlar* (%7,1) ve *ailisi burada yaşadığı için ülkede bulunup vatandaş olmayanlar* (%4,6) da çalışmaya katılanlar arasında yer aldı. Buna dair istatistiki sonuçlar Şekil 7'de gösterildi.

Katılımcılardan iki kişi çalışmak amacıyla Kuzey Kıbrıs'a geldiğini ifade ederken birisi ayrıca kendi ülkesinde uğradığı şiddetten kaçmak için geldiğini de ekledi.

"Türkiye de şiddet dışlanmışlıktan dolayı" (28, *Trans-kadın, Seks İşçisi*).

"Çalışmak için geldim" (30, *Trans-kadın, Seks İşçisi*)

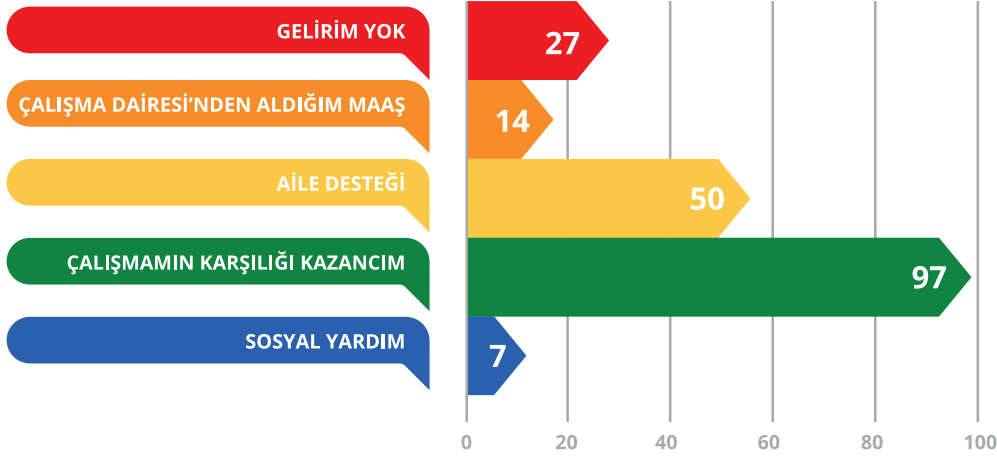
Şekil 8: Çalışma Sektörü

Katılımcıların yarısı (%49,5) şu an *gelir getirici bir işle meşgul* olduğunu belirtti. Çalıştıkları alan/ sektörler ise *kamu, özel ve sivil toplum* kategorilerinde ele alındı. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların

²⁵ Doğan, E. T.: İşgücü Piyasasında Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Ayrımcılığının Sosyal Politika Açısından Değerlendirilmesi. Çalışma Hayatında Ayrımcılık, 2015, ss. 57.

²⁶ Öner, A.: Beyaz Yakalı Eşcinseller: İşyerinde Cinsel Yönelim Ayrımcılığı ve Mücadele Stratejileri, 2015, İstanbul: İletişim Yayınlar

büyük çoğunluğu (%68,1) özel sektörde çalışırken, bunu sırasıyla kamu (%13,4) ve kendi hesabına çalışanlarla sivil toplum çalışanları (%9,3) takip etti. Çalışılan sektörlere ilişkin dağılıma **Şekil 8**'de yer verildi.

Şekil 9: Gelir kaynağı

Özellikle gelir getirici bir işte çalışmayanların geçim kaynaklarının belirlenmesi, mevcut sosyal hizmetlere erişimi anlamak açısından büyük önem taşır. Bu bağlamda *gelir getirici bir işe sahip olmayan* (%50,5) kesimin aile desteği (%25,6) ile, küçük bir kesimin de *çalışma dairesinden* (%7,2) ve *sosyal hizmetlerden* (%3,6) aldığı yardım ile geçimini sağladığı öğrenildi. Buna karşın katılımcıların önemli bir kısmının ise (%14) *geliri olmadan yaşamlarını idame ettirmeye* çalıştıkları görüldü. **Şekil 9** gelir kaynaklarının dağılımına ışık tutar.

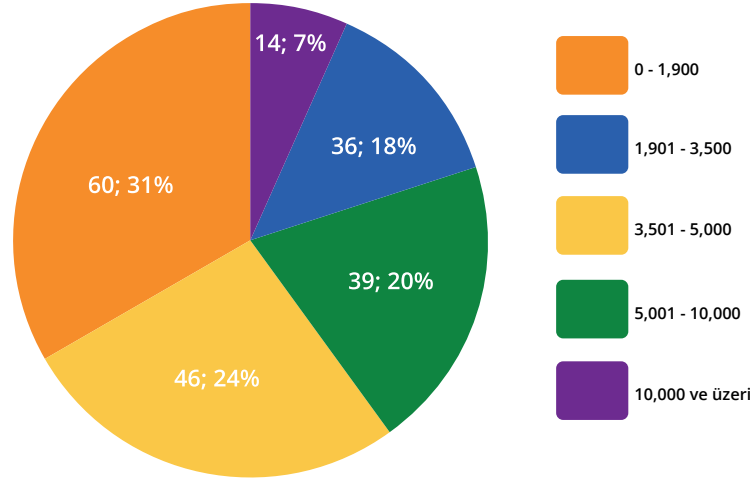
	AYLIK MAAŞ (%)	AİLE DESTEĞİ (%)	SOSYAL YARDIM (%)	ÇALIŞMA DAİRESİ (%)	GELİRİ YOK (%)
LEZBİYEN	61,5	15,4	-	7,7	15,4
GEY	57,3	28,1	2,25	1,1	11,24
BİSEKSÜEL	34,9	41,9	-	7	16,3
TRANS	16,6	-	22,2	55,5	5,6

Tablo 1: Cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim özelinde elde edilen gelir kaynağı

Öte yandan cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve cinsiyet ifadesi nezdinde katılımcıların tümünün çalışma dairesinden maaş aldığı görülürken en çok orana sahip olan grubun Translar olduğu görüldü. Buna ek olarak aile desteği almayan tek grubun da yine translar olduğu dikkat çekti. Cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve ifadesi özelinde elde edilen gelirin kaynağı **Tablo 1**'de verildi. Literatür incelendiği zaman, sosyal yardım kavramı olarak karşımıza çıkan nakdi yardımların yanında birçok ülkede LGBTİ+'lar için farklı bağlamda sunulan destek programlarının yer aldığı görüldü. Örneğin; Madrid'de 2008 yılından beridir ulusal trans örgütleri ile yapılandırılan anlaşmalar ve programlarla Madrid'deki transların hem işçi hakları ile hukuksal boyuttaki haklarını koruyucu hem de istihdam alanındaki yaşadıkları psikolojik sorunlar için destek programları yaratır. Aynı zamanda devletin istihdam departmanında görevlendirilen memurlar ile de emek/işgücü piyasasında; trans kişilerin hakları ve deneyimleri ile ilgili bir kitap basıldı. İtalya'da 2013 yılından itibaren transların yerel şirketlerde yeniden eğitilmesi ve iş yaşamına yeniden entegre olması için kullanılacak bir hibenin sağlanması için farklı projeler tasarlandı, böylelikle güçlendirilen kamusal kapsamlar ile güçlendirilen transların iş yaşamına dahil edilmesinin önü açıldı. Berlin'de, farklı uygulama olarak da trans ve interseks kişilerin yönetici rollerine gerek kamusal gerek özel kurumlarda atanarak yine

istihdam ortamlarının değişik ve güçlü görünen mekanizmalarda da yer almaları sağlandı²⁷. Bu bağlamda ülkemizde sunulan hizmetlerin sadece nakdi yardımlarla sınırlı kaldığı ve kişilerin uzun vadede güçlenmesi, bağımsız kişiler olarak yaşamlarını devam ettirmeleri için ihtiyaç duydukları planlı müdahaleleri kapsamadığı görüldü.

Kuzey Kıbrıs'ta sunulan hizmetlerin kapsamı ve çeşitliliği yine sunulan bu örnekler ele alınarak geliştirilebilir ve gerek LGBTİ+'ların istihdam alanları gerek ise aldıkları sosyal yardım destekleri de çeşitlendirilebilir.

Şekil 10: Aylık Ortalama Gelir Miktarı

Katılımcıların sosyo-ekonomik durumunu belirlemek amacıyla gelir miktarlarının ne olduğuna dair bir soru yönlendirildi. Elde edilen yanıtlardan katılımcıların büyük çoğunluğunun (%30,8) *geliri olmadan ya da sosyal yardım düzeyindeki gelir* ile geçimini sağlamaya çalıştığı görüldü. Azımsanmayacak kadar bir çoğunluğun (%18,5) ise *asgari ücret* yani açlık sınırının altında gelir sahibi olduğu görüldü. Bu bulgular doğrultusunda çalışmaya katılanların yarıya yakınının (%49,3) 2021 yılının ilk çeyreğinde belirlenen açlık sınırı (4044 TL)²⁸ altında yaşam idame ettirdiği anlaşılır. Öte yandan katılımcıların tamamı yakınının yoksulluk sınırının altında yaşadığı görülmektedir. 2017 yılında KTAMS tarafından belirlenen açlık sınırı 1944 TL ve yoksulluk sınırı 10485 TL idi. Daha sonra yoksulluk sınırına ilişkin bir veri paylaşılmazken açlık sınırının şu an yaklaşık iki katı olduğu dikkate alındığından yoksulluk sınırının da aynı paralellikte ilerleyeceği varsayılabilir. Bu bağlamda katılımcıların çok küçük bir kısmının yoksulluk sınırı altında yaşadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Öyle ki sadece %7,2 orandaki katılımcı gelir düzeyinin 10,000TL üstünde olduğunu belirtmiştir. Yoksulluk sınırı toplumda yaşayan bireylerin temel yaşam ihtiyaçları yanı sıra sosyal ihtiyaçlarının da giderilmesi için gerekli olan alt geliri belirler. Bu bağlamda katılımcıların en az %92,8'i yoksulluk sınırı altında, yani sosyal gelişimleri için gerekli gelire sahip olmadan sadece temel yaşam ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde yaşamlarını sürdürdüğü anlaşılır. **Şekil 10'** da katılımcıların aylık ortalama gelir durumlarına yer verildi.

Katılımcıların yaşam standartlarını ve çalışma yaşamında karşılaştıkları zorluklara ışık tutması adına aylık ortalama gelir ile cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve cinsiyet ifadesi arasındaki ilişki incelendi. **Tablo 2'** de buna dair bulgular verilirken, heteroseksüellerin %72,3'ünün de trans olması nedeniyle gelir dengesizliğinden en fazla mağdur olanların trans cinsiyet kimliğine sahip olduğu açıkça görülür.

²⁷ Avrupa Konseyi, (2016) / KAOS GL Derneği (2017): Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelinde Ayrımcılıkla Mücadelede Yerel ve Bölgesel Yönetimlerin İyi Uygulamaları Derlemesi, KAOS GL, 2017, <https://kaosglderneği.org/images/library/2017yerel-bolgesel-yonetimler.pdf> (E.T.: 01/08/2021).

²⁸ KKTC Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı: Asgari Ücret Tespit Komisyonunun oluşturulması ve Asgari Ücretin Tespiti, 2021, <https://csqb.gov.ct.tr/ASGARİ-ÜCRET> (E.T.: 16.07.2021).

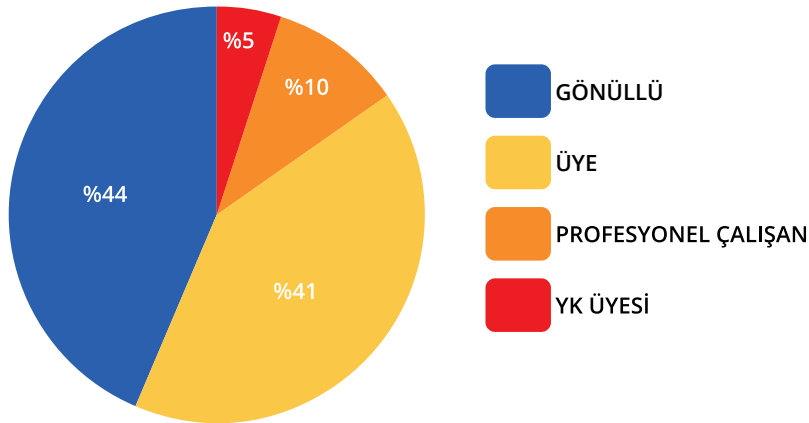
CİNSEL YÖNELİM	AÇLIK SINIRI ALTINDA GELİR SAHİBİ (%)	CİNSİYET KİMLİĞİ	AÇLIK SINIRI ALTINDA GELİR SAHİBİ (%)
LEZBİYEN	46,2	KADIN	41,1
GEY	46	ERKEK	46,2
BİSEKSÜEL	46,5	KUİR	63,6
PANSEKSÜEL	66,7	NON-BINARY	14,3
HETEROSEKSÜEL	68,2	TRANS	83,3

Tablo 2: Aylık ortalama gelir ile cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği arasındaki ilişki

Katılımcıların %14,4'ü kronik sağlık sorunu (%10,8) veya engelliliği (%3,6) olduğunu belirtirken, yaşadıkları sağlık sorununun ne olduğuna ilişkin dağılım **Tablo 3**'te verildi.

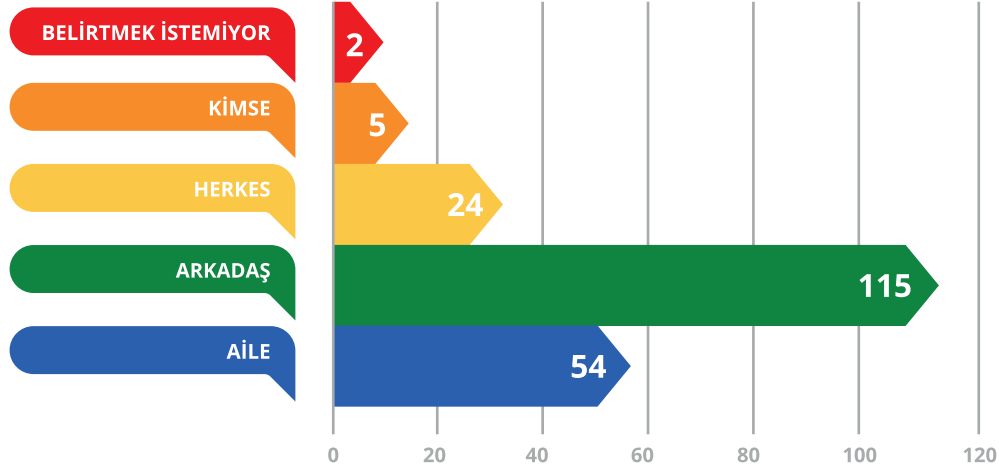
KRONİK HASTALIK	SAYI	YÜZDE	ENGEL TÜRÜ	SAYI	YÜZDE
HIV	1	4,8	İŞİTME	1	16,7
DİYABET	2	9,5	MENTAL	1	16,7
TANSİYON	4	19	PSİKOLOJİK	4	66,7
MİGREN	3	14,3			
ASTİM	5	23,4			
ROMATİZMAL HASTALIK	1	4,8			
ORTOPEDİK	2	9,5			
KARDİYAK	1	4,8			
DİYALİZ	1	4,8			
ALERJİK	1	4,8			

Tablo 3: Sağlık sorununa ilişkin dağılım

Şekil 11: Kuir Kıbrıs Derneği ile bağlantı

Katılımcıların %78,5'i, herhangi bir sivil toplum örgütüne üye olmadığını belirtti. Üye olan %21,5'lik kısmın ise *tamamıyla yakını* (%93) Kuir Kıbrıs Derneği ile, üye (%41), gönüllü (%43,6), YK üyesi (%5,1) ve *profesyonel çalışan* (%10,3) gibi farklı şekillerde bağlantısı olduğunu belirtildi. Bulgular arasında dikkat çeken durumlardan birisinin *Transların* %95'inin herhangi bir STK'ya *üye olmadığını*.

Şekil 12: Cinsel yönelimin/ cinsiyet kimliğinin paylaşımı

Katılımcılara “LGBTİ+ kimliğinizi/yöneliminizi yakın çevrenizle paylaştınız mı?” diye soruldu ve %76,2’sinden *olumlu yanıt* alındı. Kimlerle paylaştıkları sorulduğu zaman ise katılımcıların büyük çoğunluğunun (%75,2) *arkadaşları/yakın çevresi ile*, %35,3’ünün ise *ailesi ile paylaştığı* sonucu elde edildi. Verilen yanıtlar detaylandırılacak olursa *sadece ailesi ile paylaşan* 6 (%3,9) kişi, *sadece arkadaşları ile paylaşan* 67 (%43,8) kişi *hem aile hem arkadaşlarıyla paylaşan* 48 (%31,4) kişi olduğu görülür. Aile diyenlerin bir kısmının annesi veya kardeşleri veya kuzenleri ile paylaştığı, ayrıca sadece babası ile paylaştığını belirten olmadığı dikkat çeker. Bu durumda bu soruya yanıt veren katılımcıların sadece %3,27’si *cinsel yönelimini gizlediğini*, kimse ile paylaşmadığını belirtti. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinin paylaşımına ilişkin bulgular Şekil 12’de verilmiştir. Cinsel yönelimin kişiler tarafından fark edinilmesi, kabullenilmesi ve kişinin kendisi tarafından adlandırılarak yaşamını ve ilişki kuracağı çevreyi tasarlaması oldukça önemli bir süreç olarak kabul edilmektedir. Tüm bu süreçler üzerinde özellikle de heteroseksizmin var olduğu, kabul gördüğü toplumlarda, heteroseksüelliğin dışında yer almak, yaşam sürmek ve buna karşıt olan tutumlar ile başa çıkabilmek kişinin hem yaşamını sürdürmesini hem de açılım sürecini güçleştirmektedir.

Katılımcıların yönelimini kimlerle paylaştığını öğrenmek maksadıyla yöneltilen açık uçlu soruda gelen yanıtlara bakıldığı zaman açılımları ile ilgili deneyim ve düşüncelerine de yer verdiler. Bu bulgulardan güvende hissetme ve kabul görme ihtiyaçlarının açılım sürecinde önemli rol aldığı sonucuna varılır.

“Bazı arkadaşlarımla paylaştım ailemle paylaşmıştım ama inanmayıp dalga geçtiler. Ciddileşince de annem çok saçma tepkiler verdi” (Panseksüel, Cis-Kadın, 20)

“Kendimi gizlemiyorum ama kimseye gidip merhaba ben geyim de demiyorum. Konusu geçerse paylaşıyorum.” (Gey, Cis-Erkek, 22)

“Sadece fobik olmadığından büyük oranda emin olduğum bir arkadaşım ile” (Biseksüel, Cis-Erkek, 22)

“Birkaç yeğenlerim ve güvendiğim çevremdekilere” (Gey, Cis-Erkek, 37)

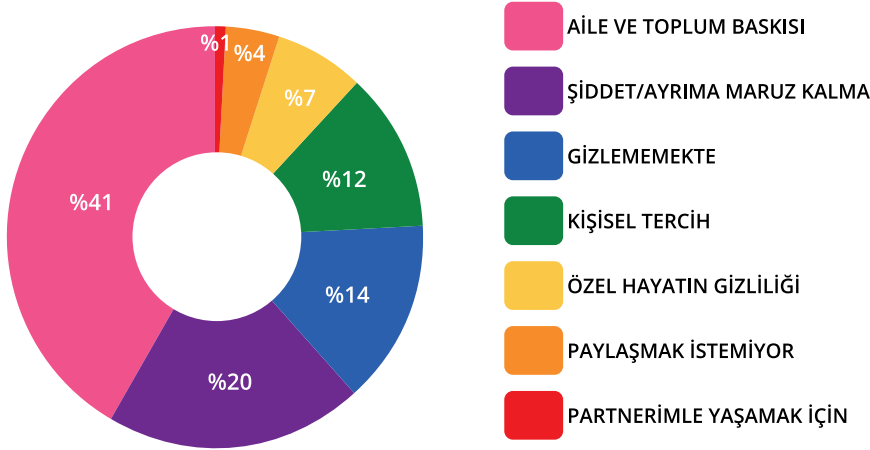
“Annem ve açık görüşlü beni kabul edecek yeğenlerim.” (Lezbiyen, Cis-Kadın, 25)

“Yakın arkadaşlar. Fakat maalesef aile ile çok paylaşamıyorum.” (Gey, Cis-Erkek, 18)

“Etrafında rahat edeceğime inandığım herkes ile” (Gey, Cis-Erkek, 29)

“Uygun gördüğüm herkesle güvenli ortamlarda paylaşıyorum.” (Panseksüel, non-binary, 30)

²⁹Başar, K.: 3.3. Cinsel Yönelim Gelişim Modelleri ve Açılma Süreci. Eşcinsellik, 2013, ss. 26.

Şekil 13: LGBTİ+ kimliği/yönelimi paylaşmama nedeni

Katılımcıların %23'ü cinsel yönelimini ya da cinsiyet kimliğini paylaşmadığını belirtirken, neden paylaşmadıkları sorulduğu zaman %71,9'u yanıt verdi. Açık uçlu soru ile nedenlerin detaylıca anlaşılması hedeflendiği için verilen yanıtlardan kategoriler oluşturuldu ve buna göre yüzdelikler hesaplandı. Yanıt veren katılımcılardan özellikle büyük çoğunluğunun aile ve toplum ve çevre baskısından ötürü LGBTİ+ kimliğini/yönelimini paylaşmadığını belirttiler. %40,43'ü aile, toplum ve çevre baskısından ötürü dışlanmaya maruz kalabileceklerini, aileleri veya toplum tarafından reddedilme korkusu olduğunu, yine çevreden çok fazla ön yargı ile karşılaştıklarından ötürü etiketleneceklerini düşünmeleri, toplum tarafından dışlanma ve istenmeme gibi sonuçlarla karşılaşacaklarını düşünerek LGBTİ+ kimliğini/yönelimini paylaşmadıklarını belirttiler. %19,86'sı ise şiddete uğrama, ayrımcılığa maruz kalma, dışlanma gibi nedenlerden ötürü paylaşmak istemediğini belirtirken, diğer yandan %13,48'i ise gizlemenin gerek olmadığını paylaşılması gereken koşullarda paylaştıklarını belirtti, %12,06'sı ise kişisel tercihlerinden ötürü (paylaşmaya hazır olmadığından dolayı) LGBTİ+ kimliğini/yönelimini paylaşmadığını belirtti. Yanıtlayanlardan 1 kişi ise %0,71 partnerleri ile bir arada yaşamak istediğinden dolayı LGBTİ+ kimliğini/yönelimini paylaşmak zorunda kaldığını, %4,26'sı ise LGBTİ+ kimliğini/yönelimini paylaşmak istemediğini belirtirken, %7,09'u ise özel hayatın gizliliği bağlamında paylaşmanın kendi kişisel yargıları ile ilgili olduğundan kişilerin paylaşmak istediği zaman paylaşabileceğini, böyle bir nedenin olmaması gerektiğini belirtmiştir.

Katılımcıların yanıtlarına ait istatistik bulgular, yukarıda, Şekil 13'te yer alırken, ifadelerine de aşağıda yer verildi.

"Korku, dışlanma, maddi desteğin kesilmesi." (Gey, Cis-Erkek, 24)

"Çevrenin baskısı, ailemin eğitimsizliği, ölüm korkusu, yalnızlık korkusu, baskı, aileme laf gelecek korkusu (bunun saçma olduğunun farkındayım fakat diğer eğitimsiz kişilerden geleceğini bildiğim için böyle düşünüyorum)." (Gey, Cis-Erkek, 23)

"Çevre baskısı ve dışlanmak." (Biseksüel, 37)

"Küçük ve sözde gelişmekte olan ülkede yaşamının getirdiği toplum baskısı." (Biseksüel, Cis-Erkek, 25)

"Ailemle paylaşmama nedenim fobik, cinsiyetçi ve tutucu olmaları. Ekonomik olarak onlara bağımlıyım. Arkadaşlarımla paylaşmama sebebim neler yaşayacağımı bilememem ve yalnızlığı kaldıracak mental gücümün olmaması." (Biseksüel, Cis-Erkek, 22)

"Yargılanma ve 'dedikodu' (ailemin/yakınlarımla yargılanması), sözlü şiddet, belki fiziksel şiddet. Hükümet/polis tarafından ayrımcılık." (Panseksüel, Non-binary, 27)

"Daha rahat yaşamak ve biraz olsun gizli yaşamaktan kurtulmak." (Biseksüel, Cis-Kadın, 24)

"Alacağım tepkiden ve hayatımın yönünün değişme olasılığı olduğundan (özellikle ailemle) paylaşmak istemiyorum." (Panseksüel, Kuir, 21)

"Gey olan arkadaşlarımla bile bifobik yaklaşımları olması, ailemin yaklaşımından ve tacize uğramaktan korkmam." (Biseksüel, Cis-Kadın, 18)

"Çünkü bu tamamıyla benim özel hayatımdır ve bir heteroseksüel kadar normaldir. Diğer hiç kimseden farklı olduğumu düşünmediğim için sürekli paylaşma gereksiniminde bulunmuyorum." (Gey, Cis-Erkek, 25)

"Özel olarak paylaşma gereği duymadım. Sorulduğunda cevap verdim." (Gey, Cis-Erkek, 36)

"Toplumsal değerlerden dolayı iş kaybetme ve negatif ayrıcalığa maruz kalma riskini almak istemedim ayrıca nasıl yoldan geçen herhangi bir heteroseksüel birey ben heteroseksüelim diye bağırıyorsa bende cinsel yönelimimi herkesle paylaşmam." (Biseksüel, Cis-Erkek, 25)

"Herkesin bilmesi gerektiğini düşünmüyorum." (Gey, Kuir, 36)

"Normal olduğum için. Paylaşacak bir şey yok." (Hiçbiri, Cis-Kadın, 54)

"Reşit olmamam ve dinci aile olması." (Gey, Cis-Erkek, 17)

"Hetero bireyler için cinsel kimlikleri ne kadar 'normal' ve özelse benim eşcinsel kimliğim de o kadar normal ve özeldir. O nedenle herkesle paylaşma ihtiyacı duymam." (Gey, Cis-Erkek, 25)

"Annem ve babam gibi yakın akrabalarım ile paylaşmadım çünkü hayatımın bu noktasında bu zorlukla yüzleşmek istemiyorum." (Gey, Cis-Erkek, 29)

"Cinsel yönelim ve cinsiyet kimlikleri hakkındaki tutum ve yaklaşımlar dolayısıyla." (Panseksüel, Cis-Erkek, 25)

"Kabullenilmeyeceğimden ve toplumsal baskılardan dolayı yakın arkadaşlarım dışında kimseyle paylaşmıyorum." (Gey, Cis-Erkek, 23)

"Anlaşılmayacak olmak, dışlanmak." (Biseksüel, Cis-Kadın, 25)

	AİLE/TOPLUM BASKISI (%)	ŞİDDET/AYRIMA MARUZ KALMA KORKUSU (%)	KİŞİSEL TERCİH (%)	GİZLEMİYOR (%)	ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİ (%)
LEZBİYEN	36,4	45,5	-	9,1	-
GEY	44,1	7,4	19,1	16,2	10,3
BİSEKSÜEL	57,6	30,3	6,1	9,1	3
PANSEKSÜEL	57,1	42,9	14,3	-	-

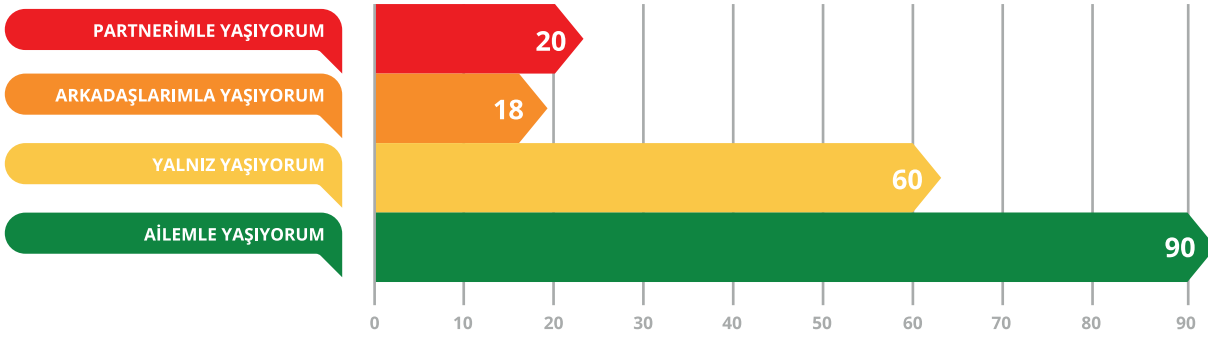
Tablo 4: Cinsel yönelimini paylaş(a)mama- cinsel yönelim özelinde

Genel sonuçlara bakıldığı zaman cinsel yönelimini paylaşmama nedenleri arasında en önemli etkiye sahip etken aile ve toplum baskısı iken, sonuçlar yönelim özelinde incelendiğinde lezbiyenlerin en önemli nedeninin (%45,5) şiddete ve ayrımcılığa uğramaktan korkma olduğu görülür. Dikkat çeken diğer bir nokta ise gey, biseksüel ve panseksüel yönelimde olanların lezbiyen yönelimden farklı olarak aile ve toplum baskısı öncelikli nedeniyle yönelimlerini paylaşmaktan kaçınmalarıdır. Özellikle geylelerin en çarpıcı neden olarak aile ve toplum baskısını belirtmeleri sosyal yaşamda karşılaştıkları güçlüklerin eril yapının hakim olduğu bir toplumda yaşamaktan da kaynaklandığını ve erkeklerden beklenen heteronormatif cinsiyet rollerini yerine getirmedikleri zaman diğerlerine göre daha fazla baskı ve dışlanma ile karşılaşabildiklerini akla getirir.

2.1.2 Sosyal Hizmetlere Erişim İle İlgili Bulgular

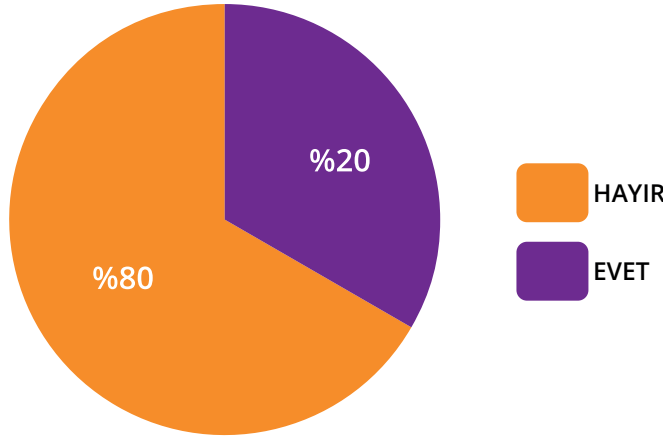
2.1.2.1 Barınma

Bu bölümde çalışmaya katılan LGBTİ+'ların yaşamlarını sürdürdükleri yer ve koşullara ilişkin bulgulara yer verilecektir. Bu bağlamda hem genel hem de cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve cinsiyet ifadesi özelindeki değerlendirmelerin yer aldığı sonuçlara ilişkin değerlendirmeler aktarıldı.

Şekil 14: LGBTİ+ 'ların Yaşamlarını Sürdürdükleri Yer

Çalışmaya katılanların %95,9'u yaşamlarını sürdürdükleri yer ile ilişkin soruya yanıt verdi. Buna göre katılımcıların %47,9'u *ailesi* ile birlikte yaşadığını, %31,9'u *yalnız* yaşadığını, %9,6'sı *arkadaşları ile* ve %10,6'sı da *partneri ile birlikte* yaşadıklarını belirtti.

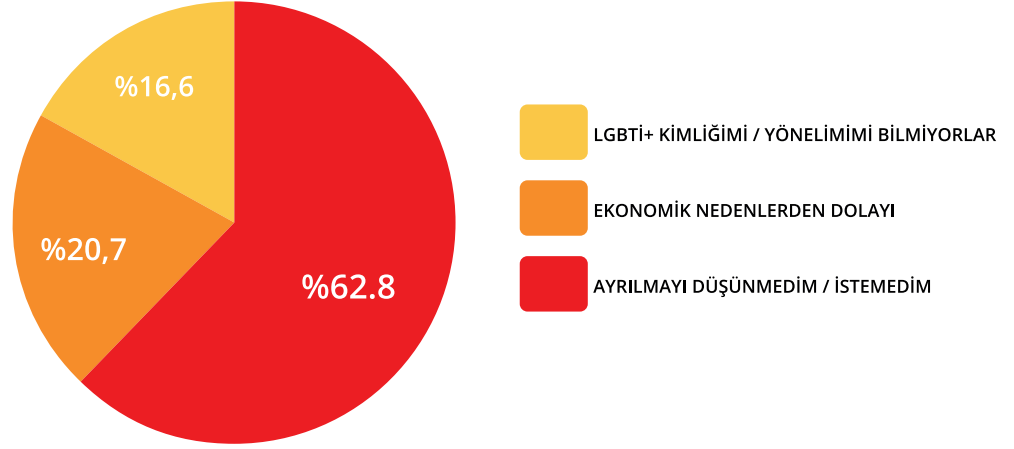
Şekil 15: LGBTİ+ Kimliği/Yöneliminden Dolayı Yaşadıkları Evden Ayrılmak Zorunda Kalma Durumu

Katılımcılara LGBTİ+ kimlikleri/yönelimlerinden dolayı yaşadıkları evden ayrılmak zorunda kalıp kalmadıklarına ilişkin sorulara, %95,9 oranında yanıt verildi. Buna göre Şekil 15'de görüldüğü üzere katılımcıların %80,3'ü *böyle bir zorlama ile karşı karşıya kalmadığını* ifade ederken, %19,6 LGBTİ+ kimlikleri/yönelimlerinden dolayı yaşadıkları evden ayrılmak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir.

	EVET (%)	HAYIR (%)
LEZBİYEN	23,1	76,9
GEY	14,3	85,7
BİSEKSÜEL	13,9	86,1
TRANS	77,8	22,2

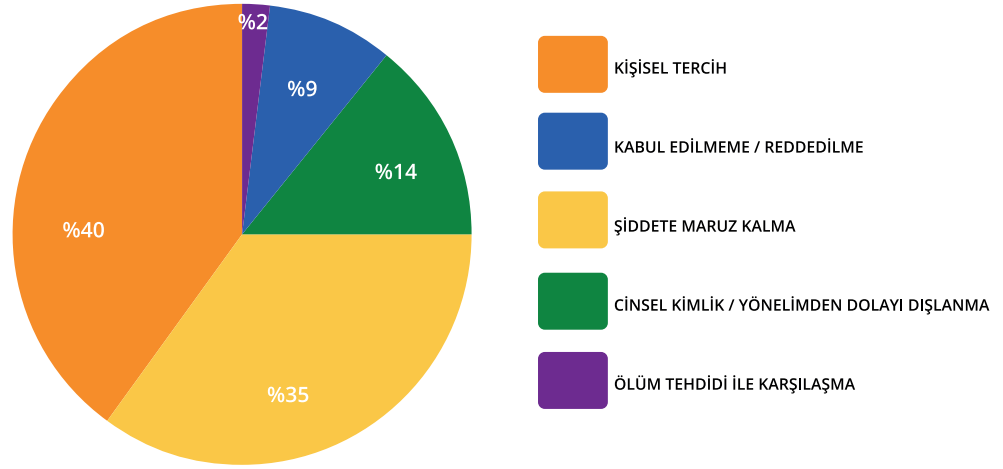
Tablo 5: Evden ayrılmaya zorlanma durumu -kimlik/yönelim özelinde

Evden ayrılma oranları cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği bağlamında değerlendirildiği zaman, cinsiyet kimliği trans olanların bu durum ile çok daha fazla karşılaştığı görülmektedir.

Şekil 16: LGBTİ+'ların Yaşadığı Evden Ayrıl(a)mama Nedenleri

Evden ayrılmak zorunda olmayanların %96'sı nedenlerine ilişkin bir açıklama yapmayı tercih etti. Buna göre katılımcıların %62,8'i yaşamak istedikleri evden ayrılma düşüncesinde olmadığını ya da bunu istemediğini, %16,6'sı evden ayrılamamalarına neden olarak aile üyelerinin LGBTİ+ kimliğini/yönelimini bilmediğini belirtirken, %20,7'si ise ekonomik nedenlerden ötürü şu an yaşadıkları evden ayrılamadıklarını belirtti.

Şekil 17: LGBTİ+'ların evden ayrılma nedenleri

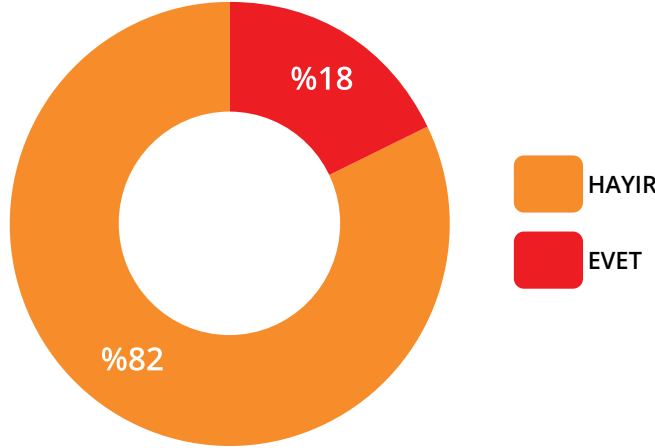
Katılımcıların %19,6'sı yaşadığı yerden ayrılmaya zorlanmadığını ifade etmesine karşın "yaşadığımız yerden neden ayrılmak zorunda kaldınız" sorusuna %25 oranında yanıt verildi. Verilen yanıtlar kategorilere ayrıldı. Buna göre en öne çıkan (%34,7) sebep kişisel tercih oldu. Kişisel tercihleri olarak ise partnerleri ile yaşama isteği, rahat ve özgür dolaşabilme, yaşayabilme isteği, farklı ülkelerde gelişen eğitim olanağı ve özgür yaşayabilme olanakları sıralandı. İkinci en önemli sebep (%30,6), cinsel yönelimlerini/cinsiyet kimliklerini paylaştıkları zaman aileleri tarafından kabul edilmeme ve reddedilme olduğu görüldü. Diğer öne çıkan neden (%12,2) şiddete maruz kalma olarak saptanırken, cinsel yönelim/cinsiyet kimliklerinden ötürü dışlanmaya maruz kalma (%8,2) ve olarak saptanırken; en az (%2,1) ancak en riskli olan ise ölüm tehdidi olarak, evlerinden ayrıldıklarını ve ülke değiştikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Evden ayrılma nedenlerini cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği dikkate alarak incelendiği zaman trans kimliğe sahip olanların genel sonuçlardan farklılaştığı görülmektedir. Buna göre gey ve biseksüel cinsel yönelime ve Trans cinsiyet kimliğine sahip olanların yanıtları aşağıda, **Tablo 6**'da özetlenmiştir. Fakat lezbiyen cinsel yönelimine sahip kişiler bu soruya cevap vermemiştir.

	KİŞİSEL TERCİH (%)	REDDEDİLME (%)	ŞİDDET GÖRME (%)	DIŞLANMA (%)	ÖLÜM TEHDİDİ (%)
GEY	47,1	35,3	5,9	5,9	-
BİSEKSÜEL	37,5	37,5	-	12,5	-
TRANS	6,7	26,7	33,3	20	6,7

Tablo 6: Evden ayrılma nedenleri- cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği özelinde

Genel sonuçlara bakıldığında zaman evde ayrılmanın başlıca nedeni *kişisel tercih ve aile tarafından reddedilme* olarak görülürken, translar için en önemli neden *aile üyeleri tarafından şiddet görmedir*. Daha sonraki nedenler *reddedilme, dışlanma ve ölüm tehdidine* kadar varacak boyutlardaki şiddet olarak sıralandı. Lezbiyenler bu soruya yanıt vermezken gey ve biseksüellerin yanıtlarının genel sonuçlarının hemen hemen aynı doğrultuda olduğu görülür.

Şekil 18: LGBTİ+'ların yaşadığı şehirden ayrılma durumu

Toplumda birçok LGBTİ+ karşılaştığı toplumsal ve çevresel baskı, ayrımcılık ve dışlanma nedeniyle, yaşadıkları bölgeden/ülkeden taşınmak zorunda kalır. Katılımcıların bu yaşanan sosyal soruna maruz kalmayıp kalmadıkları “yaşadığınız bölgeden LGBTİ+ kimlik/yöneliminiz nedeniyle taşınmak zorunda kaldınız mı?” sorusu ile değerlendirildi. Katılımcıların %92,9’u bu soruya yanıt verirken, %17,6’sı “evet taşınmak zorunda kaldım; %82,4’ü ise “hayır taşınmak zorunda kalmadım” ifadelerini seçti.

Cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim özelinde incelendiği zaman *trans cinsiyet kimliğine sahip olanların yaşadığı bölgeden ayrılmaya zorlanan en büyük grup* (%77,8) olduğu görülürken sadece lezbiyen yöneliminde olanların böyle bir zorunlulukla karşılaşmadığı dikkat çeker.

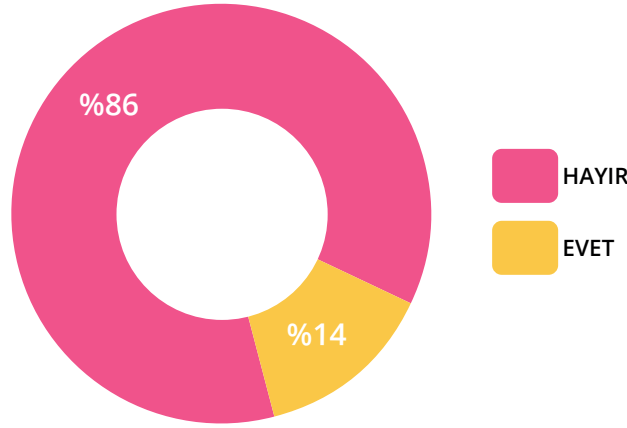
Barınma, işgücüne katılım ve sağlık hizmetlerinde yaşanan güçlükler, özellikle translarda güvenli ortam ve barınma imkanlarına erişimi kısıtlar, yaşadıkları bölgeden özellikle barınma haklarının ihlaline kadar uzanan davranışlara maruz kalmalarına yol açar. Bu durumla karşılaşan transların; evsizlik, işsizlik gibi sonuçlarla karşılaşmalarının yanında, birçok ülkede bölgesel anlamda ‘transların yaşam alanı’ olarak

nitelendirilen bölgelere hatta coğrafyalara göç etmelerine neden olur³⁰. Öte yandan literatürde toplumun, özellikle erkeklerin, 'lezbiyenliğin herhangi bir tehlike yaratmadığını, hatta fantezi malzemesi olarak, pornografi ile medyada yer alabileceklerini' düşünmesi, lezbiyenlerin diğer yönelimlere kıyasla daha az dışlanma ve ayrımcılığa maruz kaldığı ve hatta translara ve geylere kıyasla daha kabul gördüğü dikkat çeker³¹.

Şekil 19: LGBTİ+'ların yaşadığı şehirden ayrılma nedenleri

Yaşadıkları bölgeden taşınan LGBTİ+'ların neden taşındıklarına ilişkin verdiği yanıtlar kategorilere ayrıldı. Verilen yanıtlara bakıldığı zaman, en öne çıkan nedenin (%36) **kişisel tercihleri** (partneri ile yaşamak, ayrı evde yaşamak, ekonomik nedenlerden dolayı taşınmak) olduğu görülür. Bunu takip eden ikinci sıradaki gerekçe, **ailesi tarafından kabul görmeme ve toplum baskısına dayanamayıarak bölgesini değiştirme** aynı oranda (%16) etkiye sahipken; **şiddete maruz kalıp, ölüm tehdidi almak** (%2) yaşadıkları bölgeden taşınmak için önemli nedenler arasında değerlendirildi.

Şekil 20: LGBTİ+'ların Yaşadıkları Yerde Güvenlik Sorunu ile Karşı Karşıya Kalma Durumu

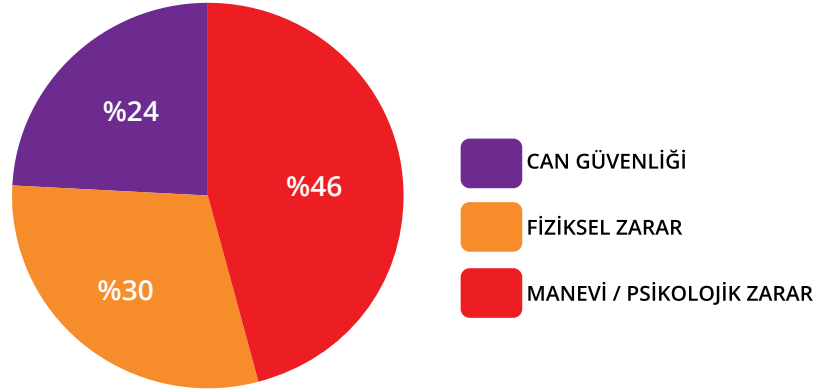
Araştırmaya katılan LGBTİ+'ların yaşadıkları yerde güvenlik sorunu ile karşı karşıya kalıp kalmadıkları sorusuna %92,3 oranında yanıt verildi.

Katılımcıların büyük bir kısmı (%85,6) **yaşamlarını sürdürdüğü yerde güvenlik sorunu ile karşılaşmadığını**, sadece %14,4 oranındaki katılımcının **güvenlik sorunu yaşadığı** görüldü.

³⁰Edelman, E. A.: "This Area Has Been Declared A Prostitution Free Zone": Discursive Formations of Space, The State and Trans "Sex Worker" Bodies. Journal of homosexuality, 2011, Vol. 58, No. 6/7, ss. 848, 864.;

Seelman, K. L. Transgender adults' access to college bathrooms and housing and the relationship to suicidality. Journal of homosexuality, 2016, Vol. 63, No:10, ss.1378, 1399.

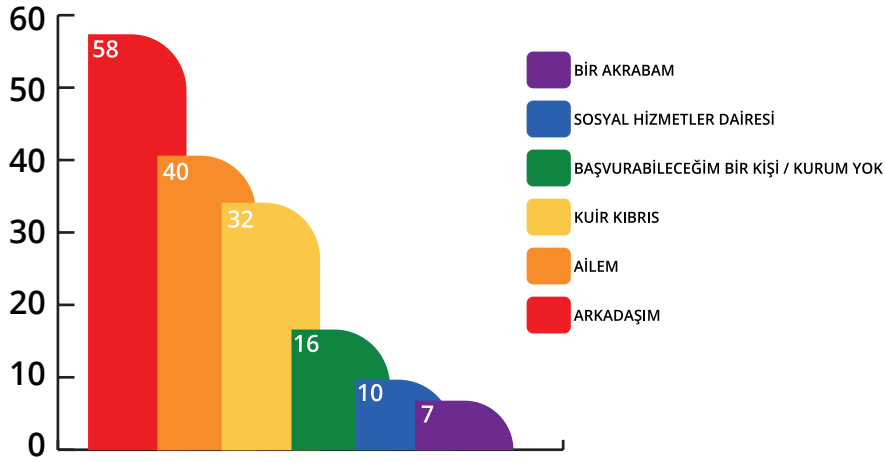
³¹Güner, U.: Heteroseksist Ayrımcılığın Eşcinsel, Biseksüel Ve Trans Yaşamlara Yansımaları, Çalışma Hayatında, 2015, ss. 23.

Şekil 21: LGBTİ+'ların Yaşadıkları Yerde Karşılaştıkları Güvenlik Sorunları

Yaşadığı bölgede güvenlik sorunu ile karşılaşanlara birden fazla seçim hakkı verilerek karşılaştıkları sorunları belirtmeleri istendi. Katılımcıların en çok (%88,5) *manevi/psikolojik zarara uğradıkları*, daha sonra sırasıyla (%57,7) *fiziksel zarar* ve (%46,2) *can güvenliği* ile karşı karşıya kaldığı sonuçlarına ulaşıldı.

Bu soruya verilen yanıtlar cinsel yönelim özelinde incelendiği zaman sadece *lezbiyen cinsel yönelimine* sahip olanların herhangi bir *güvenlik riski yaşamadığı*, *trans cinsiyet kimliğe sahip* olanların ise tümünün *psikolojik şiddete maruz kaldığı* sonuçlarına ulaşıldı.

Şekil 22: LGBTİ+'ların Güvenli Barınma İhtiyacı İçin Başvurdukları Kişi/Kurum

Katılımcıların özellikle karşılaştıkları, güvenlik, barınma vb. problemler karşısında hangi kurumlara başvurduklarını tespit edebilmek ve sosyal hizmetlerin bu noktada işlevini saptayabilmek adına, güvenli barınma ihtiyaçları için kime/hangi kuruma başvurmayı tercih ettikleri sorusu yöneltildi. Katılımcıların yarıya yakını (%48,9'u) bu soruya yanıt verdi.

Bulgulardan elde edilen sonuçlara göre güvenli barınma ihtiyaçları için öncelikle (%60,4) *arkadaşlarına başvurmayı tercih ettikleri* görüldü. Daha sonra sırasıyla *ailesine* (%41,7), *Kuir Kıbrıs Derneği'ne* (%33,3) başvurduğu görülürken; önemli bir kesim (%16,7) *başvuracağı bir kişi/kurum olduğuna inanmadığını* ifade etti. Bunun yanında az oranda (%10,4) bir kesim *Sosyal Hizmetler Dairesi'ne* başvurmayı tercih ederken; en az oranla (%7,3) *bir akrabanın* tercih edildiği görüldü. Buradan hareketle *sosyal hizmetler dairesinin* bu konuda *görünür olmadığı*, katılımcıların ise *aile ve arkadaşlarının* en güvenli kişiler olarak görünen birincil destek mekanizması olarak kullandığı sonucuna ulaşılabılır.

2.1.2.2 Sosyal Yardım

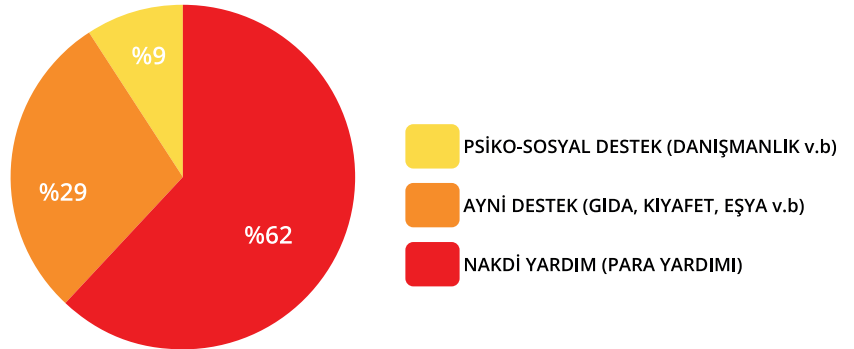
Öncelikle katılımcıların sosyal hizmetler dairesinin hizmetlerinden yararlanabilmek için bilgi düzeyinin ne olduğunu ölçmeyi hedefleyen “Sosyal yardım için ‘Sosyal Hizmetler Dairesine’ başvuru yapılabileceğini biliyor musunuz?” sorusu yönlendirildi. Çalışmaya katılanların %90’ı (176 kişi) bu soruyu yanıtladı ve yarıya yakınının (%49,4) bilgisi olmadığı görüldü. Ayrıca, sosyal yardım ihtiyacı içinde olduğunu belirtenlerin oranı %24,4 olarak belirlendi fakat buna rağmen başvuruda bulunanların oranı bunun yarı (%12,5) seviyesinde kaldı. Sosyal yardım ihtiyacı içinde olanların cinsel yönelim ve trans cinsiyet kimliğine sahip olma özelinde yapılan değerlendirmede **Tablo 7**’de verilen sonuçlar ortaya çıktı.

	EVET (%)	HAYIR (%)	KARARSIZ (%)
LEZBİYEN	15,4	69,2	15,4
GEY	18,8	68,8	12,5
BİSEKSÜEL	18	64	18
TRANS	83,3	11,1	5,6

Tablo 7: Sosyal yardım ihtiyacı – cinsel yönelim & cinsiyet kimliği özelinde

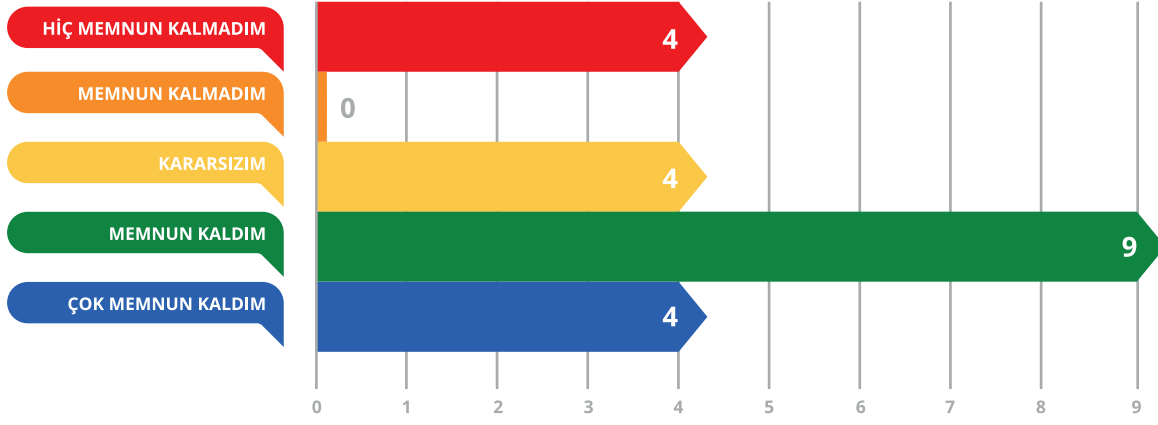
Tablo 7’deki sonuçlardan anlaşılacağı üzere en çok sosyal yardım ihtiyacı içinde olanların translar olduğu görülmektedir. Çalışma durumlarına dair elde edilen bulgular dikkate alındığında işsizliğin ve sömürüye açık bir şekilde çalışmanın yarattığı ekonomik sıkıntılara bağlı gelişen psiko-sosyal sorunlar bu ihtiyacın neden özellikle translar için daha fazla olduğunu açıklar niteliktedir. Sadece ekonomik ihtiyaçlar ve bunun yarattığı sorunlar değil, aile ve toplum tarafından yapılan baskı, ayrımcılık ve dışlama da bu ihtiyacın önemini ayrıca açıklar niteliktedir.

Sosyal yardım başvurusunda bulunanların %61,9’u sosyal hizmetler dairesine, geriye kalan kısmı ise *Kuir Kıbrıs*’a başvurduğunu belirtti. Başvuruda bulunanların büyük çoğunluğu (%76,2) olumlu dönüt alırken, %14,3 red aldı; %9,5 ise yanıt almadı. Alınan destek türlerine bakıldığı zaman en fazla (%61,9) nakdi yardım, daha sonra aynı destek (%28,4) ve son olarak da psiko-sosyal destek (%9,5) sunulduğu görülür. Buna ilişkin sonuçlar **Şekil 23**’de verildi.

Şekil 23: Alınan Sosyal Yardım Türü

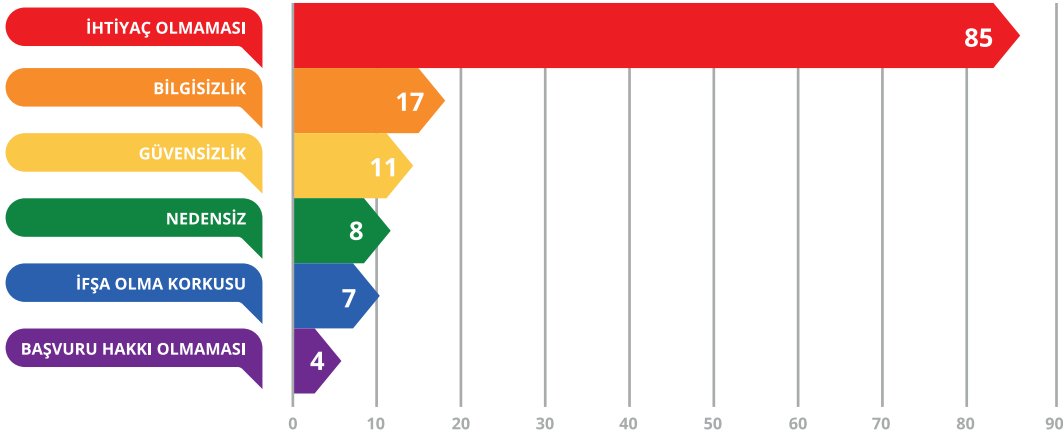
Özellikle transların en fazla sosyal yardım ihtiyacı içinde olmasından ötürü bu hizmetlerin hangisinden yararlandığına bakıldığında en fazla gereksinimleri olan psiko-sosyal desteklerden yararlanmadıklarını sadece temel ihtiyaçlarını gidermeye yönelik aynı (%23,1) ve nakdi (%76,9) yardımlardan yararlandıkları görüldü. Oysaki psiko-sosyal desteğe ihtiyaç duyup duymadıkları sorulduğu zaman transların hemen hepsi (%94,4) bu soruya ihtiyacı olduğuna dair yanıt verdi.

Şekil 24: Hizmetlerden duyulan memnuniyet düzeyi

Sosyal yardım alanların hizmetlere ilişkin memnuniyetleri sorulduğu zaman çoğunluğun (%62) *memnun kaldığına dair ifade verdiği, hiç memnun olmayanlar ve kararsız kalanların da aynı oranda (%19) olduğu* görüldü. Alınan hizmetlerden duyulan memnuniyete ilişkin istatistiki bulgular **Şekil 24**'te yer alır.

Katılımcıların ihtiyaç duyduklarında sosyal hizmetlere erişim konusunda özellikle sosyal yardım alabilecekleri kurum ve kuruluşlarla ilgili bilgi düzeyinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşıldı. Başvuru koşulları, alınabilecek hizmetler ve prosedürler hakkında da bilgi ihtiyacı içinde oldukları açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlardan çıkarılan sonuçlar arasındadır. Bir başka dikkat çeken sonuç ise katılımcıların gelir düzeyi ile sosyal yardım başvurusu arasındaki farkta görülür.

Şekil 25: Sosyal yardım başvurusunda bulunmama nedeni

Katılımcıların %13,9'u *geliri olmadığını, %25,7'si ise ailesinden aldığı nakdi destek ile geçimini sürdürdüğünü* ifade ederken *ihtiyaç duyanlar arasında sosyal yardım başvurusunda bulunma oranı %12,5 seviyesinde kaldı*. Bu seviyenin ihtiyaca oranla bu denli düşük olmasının nedenlerine bakıldığında katılımcıların genellikle (%11,9) *prosedürlere ya da kurumlara ilişkin bilgisinin olmadığı*, daha sonra ise *güven duymadığı (%7,7)* görülür. Katılımcılardan 154 kişi (%78,6) başvurmadığını belirtmesine karşın, 143 kişi (%73) başvurmama nedenini açıklamıştır. Verilen yanıtların kategorileştirilmesi ile elde edilen sonuçlara **Şekil 25**'te yer verilirken ifadeleri de aşağıda örneklendirildi.

“Sistemin bozuk olması/işlerin genelde yavaş veya hiç ilerlememesi.” (Panseksüel, psiko-sosyal destek ihtiyacı içinde, Girne)

“Ordaki insanlar ailemle yakın arkadaş ve bilgilerimin gizli kalacağını düşünmüyorum.” (Panseksüel, fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kalmış, Girne)

“Bilmiyordum. En önemlisi devletin hiçbir organına güvenmiyorum.” (Lezbiyen, iş ararken ayrımcılığa uğramış, psikolojik şiddete maruz kalmış, Lefkoşa)

“Sosyal Hizmetler dairesindeki karşılaşacağım tepki, yeteri kadar anlayışlı olmayacakları ve gey olduğumu söyleyemem.” (Gey, sosyal yardım alıyor, psikolojik şiddete maruz kalmış, Girne)

“Başvurunun dikkate alınacağına dair bir hissim ya da kabul edilmesini destekleyecek bir düşüncemin olmaması.” (Gey, HIV+, destek için başvurduğu kurumlarda ayrımcılıkla karşılaşmış, Lefkoşa)

“İşşalanmak ve korku. Sanki başvurursam ailem öğrenir korkusu” (Gey, fiziksel ve duygusal şiddete maruz kalmış, Lefkoşa)

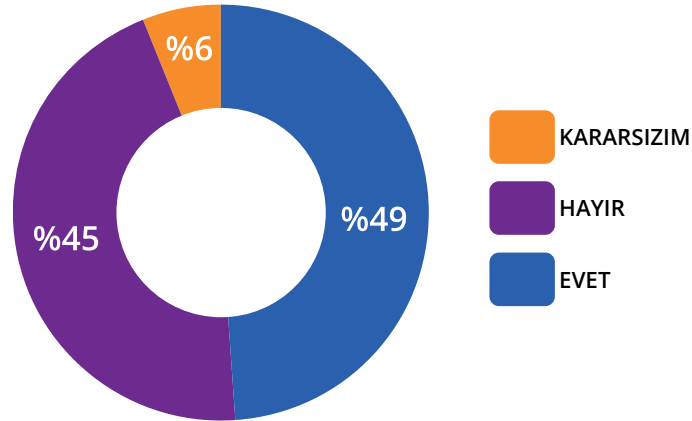
“Açılma zorunda bırakılmak.” (Biseksüel, her tür şiddet ve ayrımcılığa maruz kalmış, psiko-sosyal destek ihtiyacı içinde, Güzelyurt-Omorfo)

“Cinsel kimliğimin duyulması işşa olmaktan korkmak.” (Biseksüel, Lefkoşa)

2.1.2.3 Psiko-sosyal Destek

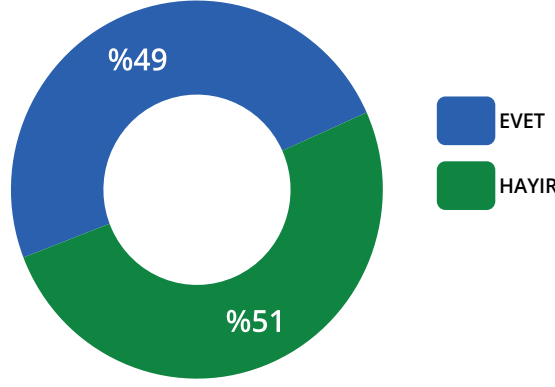
Bu bölümde katılımcıların psiko-sosyal destek ihtiyaçlarının saptanması, bu ihtiyaçlarını karşılamak için hangi kaynakları kullandıkları, bu süreçte yaşadıkları güçlükler ve memnuniyetlerinin ölçülmesi amacıyla yönlendirilen açık ve kapalı uçlu sorulardan elde edilen bulgulara yer verilecektir. Katılımcıların %87,3'ü bu bölümü yanıtladı.

Öncelikle katılımcıların psiko-sosyal destek sunan kurumlar hakkındaki bilgi düzeyinin belirlenmesi hedeflendi. Yanıtlara ilişkin sonuçlar **Şekil 26**'da detaylandırıldı.

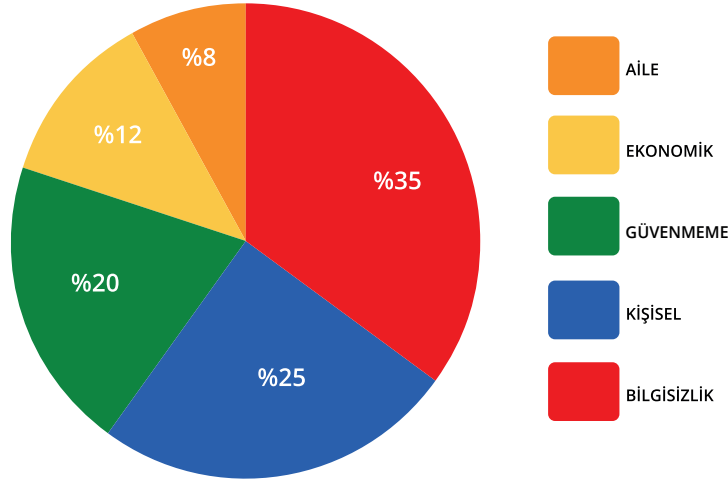
Şekil 26: Psiko-sosyal destek veren kaynaklara dair bilgi düzeyi

Şekil 26'da görüldüğü üzere katılımcıların yarıya yakını (%49,1) destek alabileceği yerlere ilişkin bilgi sahibiyken, yarından biraz azı (%45) bilgi sahibi değildir.

Şekil 27: Psiko-sosyal destek ihtiyacı

Katılımcıların yarıya yakınının (%48,5) psiko-sosyal destek ihtiyacı içinde olduğu Şekil 27'de de görüldüğü üzere, tespit edildikten sonra herhangi bir kuruma başvuru yapıp yapmadıkları soruldu. Destek ihtiyacı olduğunu belirtenlerin yarısından azının (%40,5) başvuru yaptığı sonucu elde edildi.

Şekil 28: Psiko-sosyal destek için başvuruda bulunmama nedenleri

Destek ihtiyacı içinde olan katılımcıların yarısından fazlasının (%59,5) bir kuruma başvuruda bulunmadığı görülür. Bunun nedenleri açık uçlu soru ile soruldu ve alınan yanıtlar Şekil 28'deki gibi kategorileştirildi. Buna göre en fazla görülen neden (%35) kurumların verdiği hizmetlere ilişkin bilgi sahibi olmamaları yer almaktadır. Bunu takip eden ikinci sıradaki (%25) sebep kişisel nedenler (hazır hissetmeme, sebebi olmaması, utanma) olarak kategorileştirilmiştir. Diğer ve sosyal hizmet sunumu açısından oldukça önemli olan bir neden (%20) kurumlara duyulan güvensizlik olarak ortaya çıkmıştır. Ekonomik nedenler ve aile baskısı ise sırasıyla daha az etkisi olan unsurlar olarak görülmüştür. Katılımcıların başvurmama nedenlerine dair kategorileştirilen ifadelerinden bazıları aşağıda yer almaktadır:

“Çünkü korktum ve yardım istediğimden emin değilim.” (Lefkoşa, Lezbiyen, 18)

“Kendimi buna tam anlamıyla hazır hissetmedim.” (Lefkoşa, Gey, 25)

“Böyle bir kurumun olduğunu bilmiyorum.” (Lefkoşa, Gey, 24)

“Bu yardımı alabileceğimi bilmemek.” (Mağusa, Lezbiyen, 25)

“Para eksikliği, zayıf dil bilgisi, küçük yaş. Kime başvuracağımı bilmiyorum.” (Mağusa, Panseksüel, 14)

“Bireysel özel psikologlar dışında danışılacak bir yer olduğundan emin değilim.” (Girne, 28, Gey)

“Beni anlayacağını/yargılamayacağını düşündüğüm birini bulma olasılığının çok düşük olması, bulsam da (özellere) paramın yetmeyecek olması.” (Girne, 27, Panseksüel)

“Yardım almak için vereceğim uğraşa değer bir yardım alacağımı düşünmedim.” (Girne, Gey, 22)

“Devlet kurularının LGBTİ+ konusunda farkındalığı olduğunu düşünmüyorum” (Mağusa, Gey, 29)

“LGBTİ+ kapsayıcı olmadıklarını düşünüyorum.” (Lefkoşa, Panseksüel, 25)

“Cinsel kimliğimim ailemden gizli olması.” (Lefkoşa, Lezbiyen, 18)

Katılımcıların ifadelerinden de görüleceği üzere bölge, yaş, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim ayırt etmeksizin kişilerin benzeşen sorunları vardır.

Psiko-sosyal destek ihtiyacı içinde olduğunu belirten katılımcıların yarıya yakınının (%49) destek almak amacıyla başvurduğu kurum ve kuruluşlara ilişkin bulgular **Şekil 29**'da verildi.

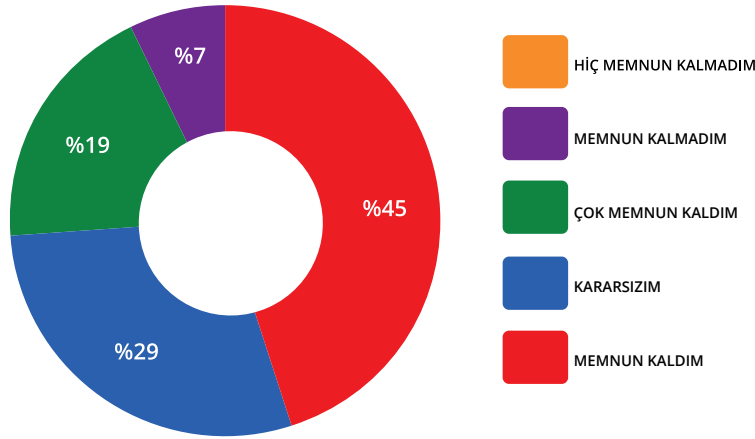

Şekil 29: Psiko-sosyal destek için başvuru yapılan kurum

Psiko-sosyal destek ihtiyacı içinde olduğunu belirten katılımcıların yanıtlarından anlaşılacağı üzere Devlet Hastanesi en çok (%51,4) tercih edilen başvuru merkezidir. Bunu Sosyal Hizmetler Dairesi ve Kıbrıs Türk Psikologlar Derneği aynı derecede (%17,1) takip ederken en az, ancak ikinci sıradaki kurumlara oldukça yakın seviyede (%14,3) başvuru yapılan yer de Kuir Kıbrıs Derneği olarak görülür.

Kurumlara yapılan başvurular cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği özelinde değerlendirildiği zaman tüm katılımcılar psiko-sosyal destek almaya ihtiyacı olduğunu belirtmesine karşın sosyal yardım başvurularının oldukça düşük olduğu, özellikle sosyal hizmetler dairesine başvuranların sadece translar olduğu dikkat çeker.

Katılımcıların %85,7'si başvurduğu kurumdan bir hizmet aldığını belirtirken bu kişilerin aldıkları hizmetlerden duydukları memnuniyete ilişkin bulgulara **Şekil 30**'da yer verilmiştir.

Şekil 30: Psiko-sosyal hizmetlerden duydukları memnuniyet

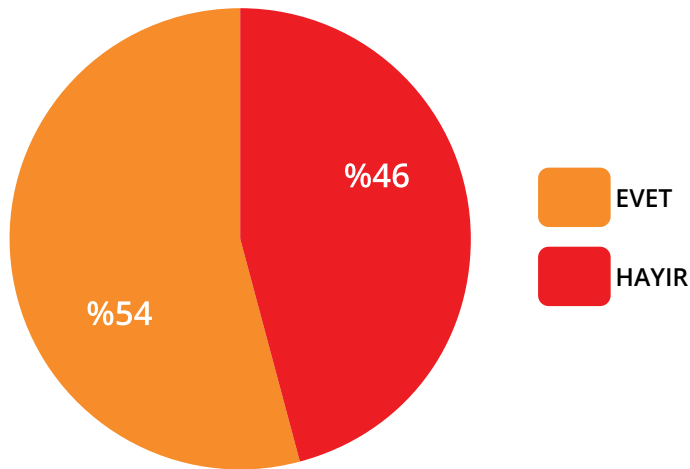
Katılımcıların genel olarak aldıkları destekten memnuniyet düzeyinin **yüksek** (%64,5) olduğu açıkça görülür. Bunun yanında memnun kalıp kalmadığını değerlendirmekte **kararsız kalanların** da önemli bir seviyede (%29) olduğu dikkat çeker. Ancak **memnun kalmadığını** belirtenlerin oranının düşük olması (%6,5) sunulan hizmet kalitesi ve alınan fayda açısından **sevindiricidir**.

2.1.2.4 Şiddet Sonrası Destek Mekanizmaları

Şiddet olgusunu anlayabilmek, şiddet olayları ve maruz kalanlara yönelik tutumların altında yatan toplumsal yapı ve nedenleri öngörerek hem şiddeti önleyici hem de şiddete maruz kalanları koruyucu, ayrıca uygulatılması gereken yaptırımları ortaya koyabilmek '*şiddet*' kavramını anlayabilmenin ölçütleri olarak kabul edilir. Toplumsal cinsiyet algısı, cinsiyete bağlı normlar, kültür, din, etnik yapı vb. sosyolojik etmenler, sosyal yapıyı şekillendiren ve beraberinde '*şiddet*' üzerinde de oldukça öneme sahip olan kavramlar olduğu literatürde önemle belirtilmektedir³².

Bu bölümde çalışmaya katılanların geçmiş şiddet deneyimleri, buna bağlı aldıkları destekler ve bunlara ilişkin memnuniyet düzeylerine dair sonuçlara yer verilecektir.

Aşağıda, **Şekil 31**'de katılımcıların şiddet deneyimlerine ilişkin bulgulara yer verildi.

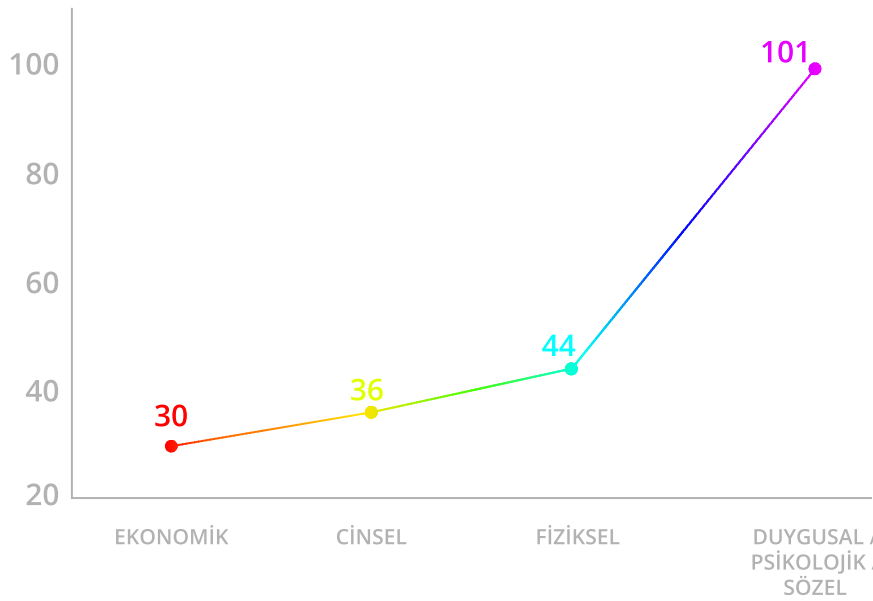
Şekil 31: Katılımcıların Şiddete Maruz Kalma Durumu

³²Flood, M. / Pease, B.: Factors influencing attitudes to violence against women, Trauma, violence & abuse, 2009, Vol:10, No:2, ss.125,142. doi:10.1177/1524838009334131; Nayak, M. B., Byrne, C. a., Martin, M. K. ve Abraham, A. G.: Attitudes toward violence against women: A crossnation study, Sex Roles, 2003, Vol:49, No:7,8, ss.333, 342., doi:10.1023/A: 1025108103617; Page, A. Z. ve Ince, M.: Aile içi şiddet konusunda bir derleme. Türk Psikoloji Yazıları, 2008, Vol:11, No:22, ss.81,94.

Araştırmaya katılanların %85,7'si *şiddete maruz kalıp kalmadığına dair* yanıt verdi. Yanıt veren katılımcıların yarısından fazlası (%53,6) *cinsel yönelimi, cinsiyet kimliği, ifadesi ve cinsiyet karakteristiği nedeniyle şiddet deneyimi* olduğunu belirtti. Deneyimlenen şiddet türü ya da türleri sorulduğu zaman ise “*şiddeti deneyimledim*” diyen kişi sayısından (90) daha yüksek sayıda (111) kişinin yanıt verdiği görülmektedir. Bu bağlamda çalışmaya katılanların en az %56,6'sının *cinsel yönelimi, cinsiyet kimliği, ifadesi ve cinsiyet karakteristiği nedeniyle yaşamının bir evresinde şiddete maruz kaldığı* sonucuna ulaşıldı.

Şiddeti deneyimleme durumu cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği özelinde incelendi. *Lezbiyen* (%50), *gey* (%48,7) ve *biseksüel* (%41,1) cinsel yönelime sahip olanların yarıya yakınının şiddeti deneyimlediği görülürken, *trans* cinsiyet kimliğine sahip olanların %83,3'ünün *cinsiyet kimliği nedeniyle yaşamının bir evresinde şiddete maruz kaldığı* sonucuna ulaşıldı. Şiddet türleri sadece saldırıya uğramak, fiziksel zarar görmek, değersiz hissettirmek ile sınırlı kalınmamakta, öldürülmeye kadar uzanan şiddet vakalarının, cinayetlerin yaşandığı ve intihara kadar sürüklenen ciddi etkilerin olduğunun da altı çizilir³³. Özellikle LGBTİ+'lara yönelik toplumsal ön yargının yüksek olması, heteroseksizmin yaygın olduğu toplumlarda şiddet ve ayrımcılığın arttığı ve LGBTİ+'ların toplumsal normlara aykırı olduğuna dayalı düşünce yapısı da yaygınlaştırır³⁴. Yapılan çalışmalarda transların arasında da *özellikle trans kadınların trans erkeklerle oranla daha çok şiddet ile karşılaştıkları*, özellikle cinsiyet kimliklerinin daha çok görünür olmasından ötürü, cinsiyet rollerine karşı çıktıkları varsayılan bir düşünce yapısı ile cinsiyet değiştirdikleri algısı ortaya atılarak, şiddetin boyutunun ne yazık ki arttığına dikkat çekilir³⁵. Sadece ülkemizde değil, tüm dünyada maalesef transların karşı karşıya kaldığı problemler oldukça ciddi boyutlarda olmasına rağmen, bu kişilerin insan hakları uzun yıllar boyunca ihmal edildi, görülmedi. Açıkça ortadadır ki translar en üst düzeyde baskı, ayrımcılık ve şiddete maruz kalır. En temel insan haklarından olan yaşama, fiziksel bütünlük ve sağlık hakları başta olmak üzere, pek çok hak ihlaline uğralar³⁶.

Katılımcıların yaşadıkları şiddet türüne ilişkin sorulan soruda birden fazla yanıt verme imkânı sunuldu ve sonuçlar **Şekil 32**'de verildi.

Şekil 32: Katılımcıların Deneyimlediği Şiddet Türleri

³³ ILGA (International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association): State-Sponsored Homophobia Report, 2014

³⁴ Herek, G. M.: The Context of Anti-Gay Violence: Notes On Cultural And Psychological Heterosexism, Journal Of Interpersonal Violence, 1990, Vol. 5, No. 3, ss. 316,333., doi:10.1177/088626090005003006

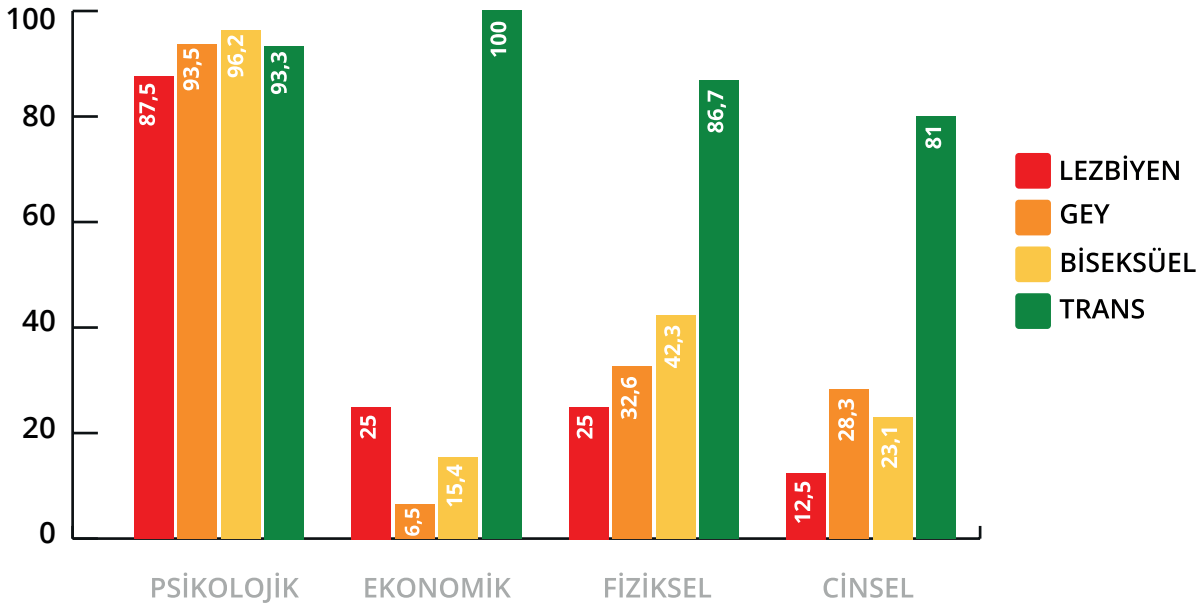
³⁵ Sirin, S., McCreary, D. ve Mahalik, J.: Differential Reactions to Men and Women's Gender Role Transgressions Perceptions Of Social Status, Sexual Orientation, And Value Dissimilarity. The Journal of Men's Studies, 2004, Vol. 12, No. 2, ss. 119, 132., doi:10.3149/jms.1202.119

³⁶ Avrupa İnsan Hakları Komisyonu: İnsan Hakları ve Cinsiyet Kimliği Tematik Raporu, 2009 https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/07/31/CinsiyetKimligi_TR.pdf (E.T.: 12.06.2021).

Yaşanılan şiddet türlerine bakıldığı zaman şiddete maruz kalanların tamamı yakınının (%91) *Duygusal/Psikolojik/Sözel şiddete* maruz kaldığı dikkat çeker. Bunu %39,6 oranında *fiziksel şiddetin* takip ettiği görülürken, katılımcıların %32,4'ünün *cinsel*, %27'sinin ise *ekonomik şiddete* maruz kaldığı sonuçlarına ulaşıldı.

Duygusal/sözel/psikolojik şiddetin diğer şiddet türleriyle birlikte deneyimlendiği göz önünde bulundurulduğu zaman katılımcıların yaklaşık %51'inin sadece *duygusal/sözel/psikolojik şiddet* ile karşı karşıya kaldığı anlaşılır. Bu da *LGBTİ+'ların yakın sosyal çevre ve toplum tarafından ötekileştirildiği, dışlandığı ve ayrımcılığa maruz bırakıldığına* dair elde edilen bulguları doğrular nitelikte bir sonuç olarak değerlendirilir.

LGBTİ+'lar günlük hayatlarının rutini olan çalışma yaşamı, sağlık merkezi/hastane, okul gibi hemen her alanda ayrımcılıkla karşı karşıya kalırken, aile ve sosyal çevreleri tarafından kötü muamele ve şiddete maruz kalıp reddediliyorlar. Dünyanın hemen her yerinde fiziksel ve cinsel saldırıya maruz kaldıkları, işkence gördükleri ve hatta öldürüldükleri bilinir³⁷.

Şekil 32(a): Cinsiyet Kimliği / Cinsel Yönelim özelinde Deneyimlenen Şiddet Türleri

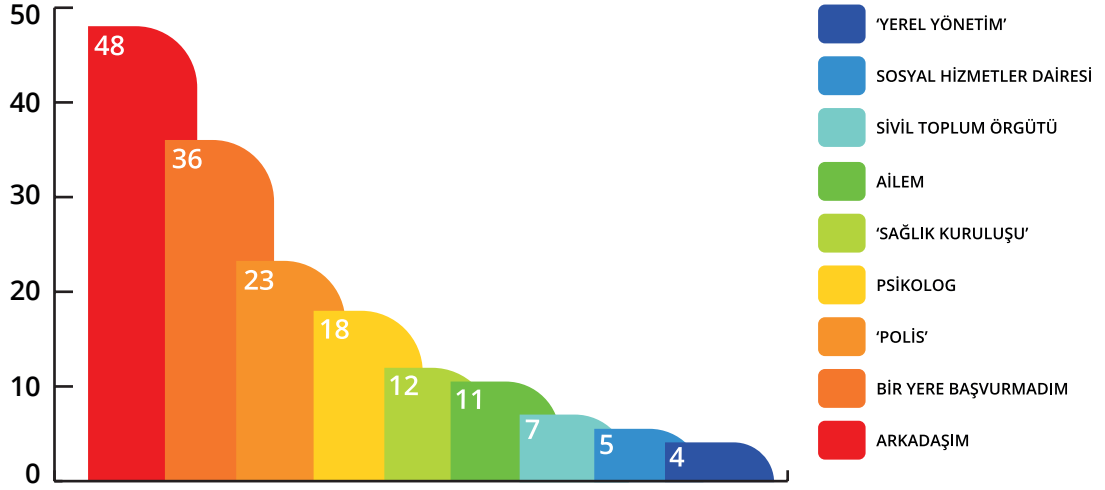
Yaşanılan şiddet türlerinden etkilenen gruplar incelendiği zaman *transların en fazla etkilenen ve her türlü şiddete en fazla maruz kalan grup* oldukları görülür. *Ekonomik şiddet* yönelim bağlamında değerlendirildiğinde *en az maruz kalınan şiddet türü olduğu* ancak tüm translar tarafından deneyimlendiği dikkat çekmektedir. Araştırmanın çalışma yaşamına ilişkin bulguları dikkate alındığında *transların yarıya yakınının işsiz olması* diğer yarısının da seks işçisi olarak çalışması ekonomik şiddete en fazla uğrayan grup olmalarını destekleyici nitelik taşır. Hem temel ihtiyaçlarını karşılayacak *gelir elde etmekte güçlük yaşamakta*, hem de *istismara ve sömürüye açık* ortamlarda çalışıyor olmaları ekonomik şiddeti daha fazla deneyimlemelerini açıklar. Literatüre bakıldığı zaman da transların işgücüne dayalı ayrımcılık yanında ekonomik ayrımcılıkla ve şiddetle de sıkça karşılaştığı, trans kimliği nedeniyle işten kovulan, çalışma arkadaşları tarafından açıkça fiziksel/sözel şiddete uğrayan, rahatsız edilen, transfobik söylemlerle karşılaşmaya devam eden tutumlara kadar uzanı³⁸. Karşılaşılan tüm bu ayrımcılık, transfobik tutum ve dışlanmaların sonucunda transların seks işçisi olarak çalışmak zorunda kaldıkları, çalıştıkları ortamın ise bir

³⁷ BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, 2012. Herkes Özgür ve Eşit Doğar. https://www.ohchr.org/Documents/Publications/BornFreeAndEqual_Turkish.pdf (E.T.: 12.06.2021).

³⁸ Dietert, M., Dentice, D. (2009). Gender identity issues and workplace discrimination: The transgender experience. *Journal of Workplace Rights*, 14(1).

yandan kendi içerisinde riskli ve şiddete açık olması, bir diğer yandan da şiddet karşısında hak arama yollarının olmamasının da seks işçisi olan transların daha fazla şiddete maruz kalmalarına yol açtığı belirtilir.³⁹

Şiddeti deneyimleyen katılımcıların destek almak amacıyla hangi kurumlara başvurduğu sorusuna verilen yanıtlar *Şekil 33*'de verildi.

Şekil 33: Şiddete Maruz Kaldıktan Sonra Başvurulan Kurum/Kişi

Şiddet deneyimi olanların %78,4'ü başvurduğu yer ile ilgili yanıt verdi. Buna göre en fazla (%55,2) arkadaşlardan destek alınmasının tercih edildiği görülür. Buna ek olarak destek için bir girişimde bulunmayanların oranı (%41,4) da azımsanmayacak düzeydedir. Bu noktada **resmi kurumlar ya da örgütlü merkezlerin akla gelen ilk yer olmaması** ya da **sosyal desteğin olmaması** durumunda kişilerin bir yerden destek almamayı tercih etmesi araştırmanın psiko-sosyal hizmetlere erişim ile ilgili bulgularını destekler niteliktedir. Öyle ki destek veren kurum/kuruluşlarla ilgili haberdar olmamaları, kurumlardan alınan desteklere karşı güvenin yetersizliği ve **önyardı** ve **ayrımcılıkla karşılaşma kaygıları** psiko-sosyal destek almalarının önündeki temel etkenler olarak görülür. Bu bağlamda kişiler ya bir yere başvurmamayı ya da kaygılarını ortadan kaldıracak ancak kalıcı çözüm için yeterli desteği sunma donanımına sahip olmayan arkadaşlarına öncelikle yönelirler.

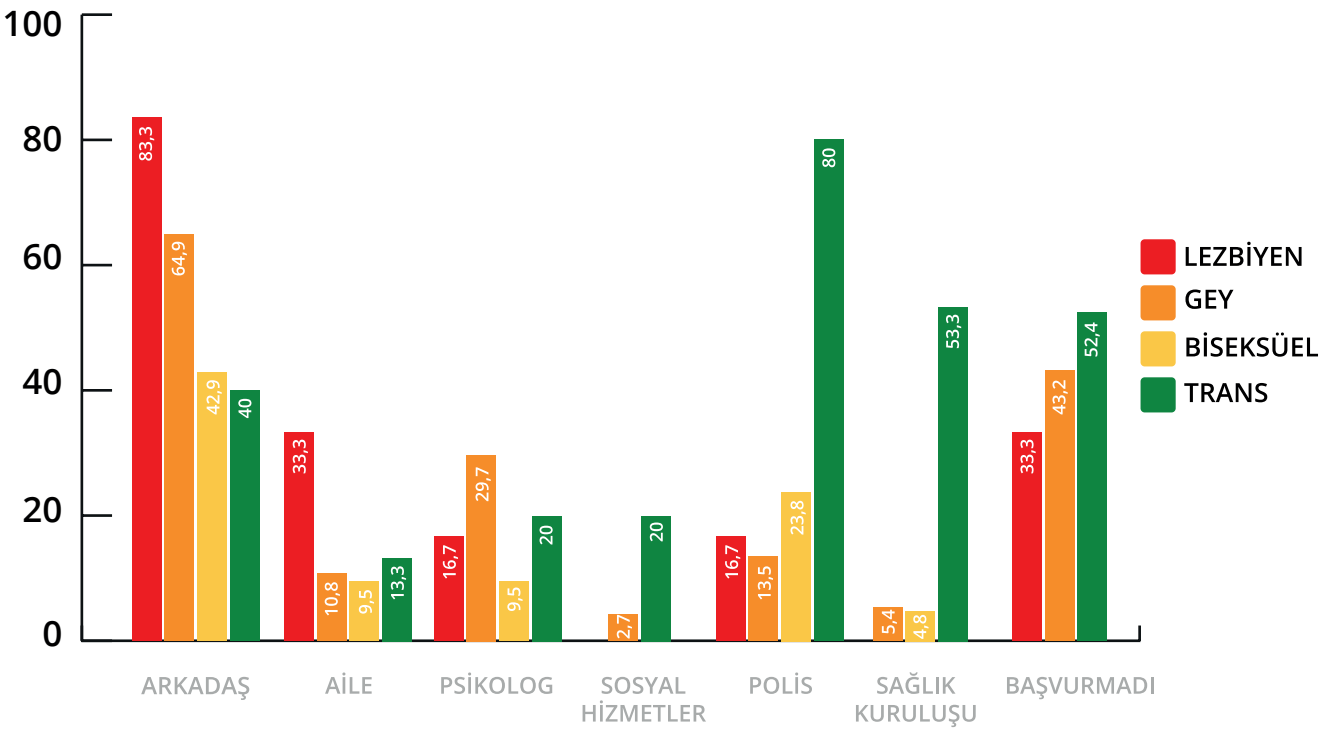
Başvurulan diğer yerler ise sırasıyla polis (%26,4), psikolog (%20,7), sağlık kuruluşu (%13,8), aile (%12,6), STK (%8,1), Sosyal Hizmetler Dairesi (%5,8) ve Yerel yönetimler (%4,8) olarak görülür. Buradan da hareketle sosyal hizmetlerin şiddet sonrası destek mekanizması olarak akla gelen kurumlar arasında ön planda olmadığı anlaşılır. Şiddet sonrası destek mekanizmalarında sosyal hizmet uygulamalarına değinmeden önce, şiddeti önlemede sosyal hizmetin önemine de yer vermekte yarar vardır. Bu doğrultuda; temelde yasaların ve kapsamlarının genişletilebilmesi için çabalamak, önleyici çalışma ve politikalarla güçlendirme çalışmalarına ve en önemlisi insan hakları temelli bilinçlendirme ve eğitim desteği sunmak sosyal hizmetin birincil amaçları arasında yer alır. Şiddete maruz kalan bireylere yönelik Sosyal Hizmet uygulamalarını incelediğimiz zaman, ŞÖNİM-Şiddeti Önleme ve Mücadele Merkezi gibi önemli kuruluşlara yer vererek şiddeti önleyici, koruyucu tedbirlerin alınmasına, destekleyici danışmanlık, rehberlik, izlem gibi faaliyetlerin sunulacağı ve hizmetlerin koordineli bir şekilde verileceği kurumlar ile bireyler desteklenir. Ayrıca sığınma evleri, konukevi gibi güvenlik ve barınma ihtiyacının karşılanabileceği kurumların aktif bir şekilde destek sürecinde yer almasına, ihbar hatlarının oluşturularak, cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve/veya karakteristiği, din, dil, ırk fark etmeksizin her türlü şiddete yönelik kolluk kuvvetleri ile hareket edebilmek sosyal hizmetin önemli görevli arasında yer alır.⁴⁰

³⁹ Aypar, G., ve Tanyaş, B. (2017). İstanbul'da Yaşayan Transların Dışlanma ve Ayrımcılık Deneyimleri Üzerine Nitel Bir Çalışma. AURUM Sosyal Bilimler Dergisi, Vol. 2, No. 1, ss. 71-90.

⁴⁰ Cihan, Ü., / Karakaya, H.: Kadın-Erkek Kavramları Bağlamında Şiddet ve Şiddetle Mücadelede Sosyal Hizmetin Rolü. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2017, Vol. 17, No. 4, ss. 297, 324.

Kuzey Kıbrıs'ta duruma bakıldığı zaman Sosyal Hizmetler Müdürlüğü altında Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Dairesi'nin (TOCED) şiddeti önleme ve ayrımcılıkla mücadele şubesi altında bu alana yönelik çalışmalar yürütmesi hedeflenmiştir. Ancak dairenin personel ve bütçe eksikliği nedeniyle aktif olarak işlevsel hizmetler veremediği bilinir. Buna ek olarak Polis Müdürlüklerinde şiddeti önleme birimleri kurulmuş ve ada geneline yaygınlaştırılmıştır. Ayrıca sadece Lefkoşa Türk Belediyesi (LTB) bünyesinde tüm ada yarısına hizmet veren bir barınma merkezi (*Sığınma Evi*) olduğu, 2008 yılında ise LTB, Çalışma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Eğitim Bakanlığı, SOS Çocuk Köyü Derneği ve Polis Genel Müdürlüğü'nün taraf olarak imzaladıkları ve her yıl güncellenen "*Aile İçi Şiddetle Mücadele Koordinasyon Mekanizması*" na ilişkin protokol bünyesinde şiddete maruz kalan kadınlara hizmet verilir. Sunulan hizmetlerden vatandaş olup da sosyal yardım alanların ya da dairenin takibine girenlerin daire tarafından hizmet alabildiği, diğerlerinin sığınma evi bünyesinde desteklenmeye devam ettiği bilinir. Bu bağlamda şiddet sonrası barınma hizmetlerinden sadece kadın cinsiyet kimliğine sahip olanların yararlanabildiği ve LBTİ+'ları kapsayıcı olduğu anlaşılır.

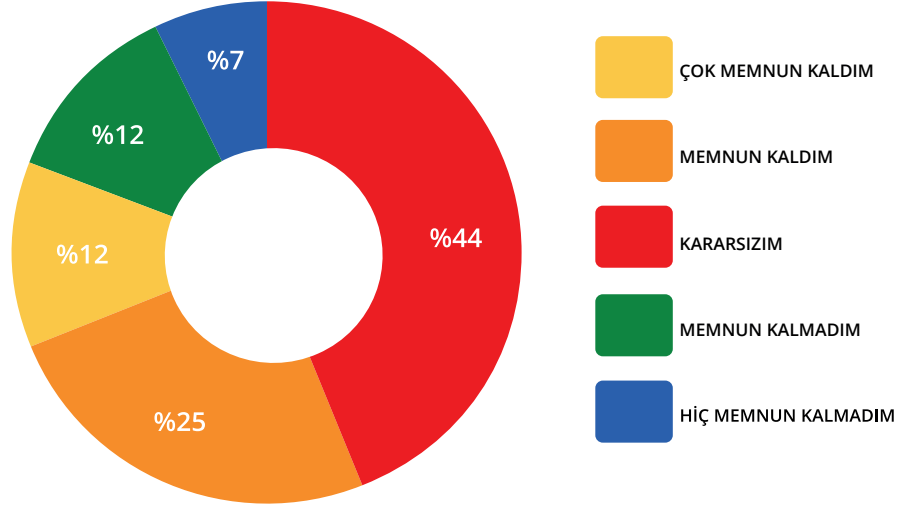
Şiddet sonrası sunulan destek hizmetlerine bakıldığında resmî kurumlar tarafından sadece Çalışma Bakanlığı ile Kıbrıs Türk Barolar Birliği arasında imzalanan Adli Destek Protokolü'ne bağlı olarak bazı durumlarda *şiddete, cinsel sömürüye veya istismara maruz kalan, boşanma davası açmak için yeterli maddi imkanı bulunmayan kadınlara; koruma emirlerinin alınması ve boşanma davalarının açılıp yürütülmesi için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bağlı Sosyal Hizmetler Dairesi aracılığıyla ve onayıyla ücretsiz adli yardım desteği sağlanması* hedefleniyor. Ayrıca adli yardım desteği kapsamında, ekonomik gücü yeterli olmayan şiddet mağduru kadınlara Kıbrıs Türk Barolar Birliği tarafından Aile (*Evlenme Ve Boşanma*) Yasası kapsamında yapılan koruma emri başvuruları, istidaları ve boşanma davaları hususunda hukuki destek sağlanıyor. Ücretsiz hukuki danışmanlık servisleri için sınırlı kaldığı, barınmaya ve psiko-sosyal desteklere yönelik LGBTİ+'ları kapsayıcı bir uygulama olmadığı görülür. Buna ek olarak bir sivil toplum örgütü olan *Kadınlardan Yaşama Destek Derneği (KAYAD)* ve *Kuir Kıbrıs Derneği* tarafından şiddet mağdurlarına ücretsiz psiko-sosyal ve hukuki destek hizmetleri sunulduğu bilinir. Ek olarak, Kuir Kıbrıs Derneği tarafından 2017 yılından itibaren sürdürülen 'Dayanışma Hattı' ile haftanın 7 günü, 10:00 – 22:00 saatleri arası LGBTİ+'ların şiddet sonrası destek dahil birçok alanda yaşanan sorunlara birlikte yanıt sağlar.

Şekil 33 (a): Şiddete Maruz Kaldıktan Sonra Başvurulan Kurum/Kişi- Yönelim/kimlik özelinde

Cinsel yönelim ve cinsiyet kimlik özelinde başvuru kurumları incelendiği zaman sosyal hizmetler dairesine sadece çok az sayıda (%2,7) *geyelerin ve transların* az bir kısmının (%20) başvurduğu dikkat çekti.

Şiddeti deneyimleyip bir kuruma başvuran toplam 75 kişi olduğu tespit edildi ve bu kişilere aldıkları hizmetlerden duydukları memnuniyet soruldu. Soruyu 73 kişi (%97,3) yanıtladı ve 5'li değerlendirme skalasında verilen hizmete dair memnuniyetlerini belirttiler. Buna ilişkin bulgular **Şekil 34**'te aktarıldı.

Şekil 34: Şiddete Maruz Kaldıktan Sonra Başvurulan Kurum/Kişi

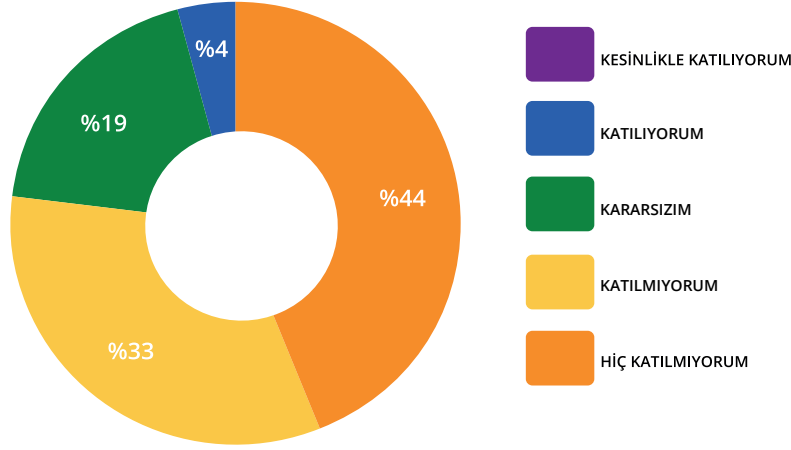
Katılımcıların *büyük çoğunluğu* (%43,8) aldıkları hizmet karşısında *ne derece memnun kaldığından emin olamadığını* ifade ederken; toplamda %37'si *memnun kaldığını*, toplamda %19,2'si de *memnun kalmadığını* ifade etmiştir. Sonuç olarak memnun kalanların, olumsuz yanıt verenlere göre daha fazla olmasına rağmen, büyük çoğunluğun hizmet sunumundan memnun kalıp kalmadığını tayin edememesi hizmetlerin kalitesi ve etkililiği ile ilgili üzerinde düşünülmesi, yeniden gözden geçirilmesi ve geliştirilmesi gereken noktalar için çaba sarf edilmesi gerekliliğini de gündeme getirmektedir.

2.1.2.5 Sunulan Hizmetlerin Yeterlilik Düzeyine İlişkin Bulgular

LGBTİ+'ların sosyal hizmetlere erişimine ilişkin bulgulara dair bu son kısımda ise karşılaştıkları her türlü sorun karşısında alabilecekleri kamu ve yerel yönetimler (belediyeler) tarafından sunulan ayni ve nakdi yardımlardan yararlanabilme düzeyine ilişkin bulgulara yer verilecektir. KAOS GL Derneği tarafından LG-BTİ+'ların uğradığı hak ihlallerine karşı, dayanışma ve mücadele adına atılacak adımların özeldir bireysel, temelde ise yerel yönetim, kamu ve sivil toplum destekleri ile kentleşen bir yapıda sunulacak olan hizmet bütünlüğünün gerekliliğine dikkat çekilir. Eşit yurttaşlık haklarına sahip olmak, destek almak, ayrımcılığa, şiddete maruz kalmadan ve en önemlisi cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve/veya ifadesinden ötürü hizmetten yararlanma konusunda dışlanmamak adına çalışmaların kamu ve yerel yönetimler bazlı da artırılması ve güçlendirilmesi gerektiği de ayrıca savunulur.⁴¹

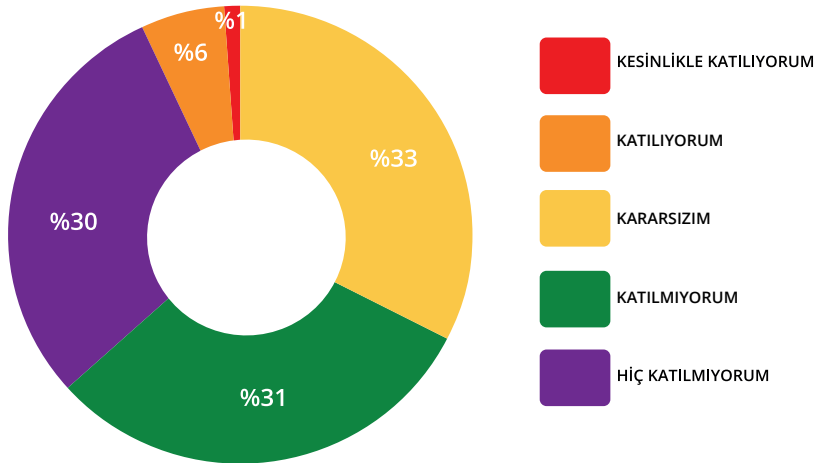
Katılımcılara 5'li değerlendirme skalası sunularak sunulan hizmetlerin, kalitesinin ve etkililiğinin ne kadar yeterli olduğunu düşündüklerini işaretlemeleri istendi. Bu bağlamda temel insan hakları odağından hareketle koruyucu ve önleyici, bilgilendirici, psiko-sosyal, sağlık, ekonomik hizmetler ve bu hizmetlerin etkililiği hakkındaki görüşleri soruldu. Çalışmaya katılanların %81,6'sının yanıtladığı bu bölümden alınan yanıtlara ilişkin bulgular aşağıdaki tablolarda verildi.

⁴¹ KAOS GL Derneği, 2019. Resmi Web Sitesi. <https://kaosgl.org/haber/nasil-bir-yerel-yonetim-14-lgbti-dostu-yerel-yonetimler-istiyoruz>, (E.T.: 03.07.2021).

Şekil 35: Kamu/yerel yönetimler (belediyeler) tarafından sunulan koruyucu ve önleyici hizmetlerin yeterliliği

Katılımcıların çok büyük bir kısmı (%76,9) *Kamu/yerel yönetimler (belediyeler) tarafından sunulan koruyucu ve önleyici hizmetler yetersiz* olduğuna işaret eder. Çok küçük bir kesim (%3,8) ise bu hizmetlere ilişkin *olumlu görüş* bildirdi. Kamu/yerel yönetimler (belediyeler) tarafından sunulan koruyucu ve önleyici hizmetlere bakıldığında, koruyuculuk anlamında LGBTİ+'ların en temelde insan haklarının, anayasal anlamda yurttaşlık haklarının, 'savunuculuk rolü' ile açık bir şekilde erişmeleri gerekmektedir. Bu bağlamda sosyal hizmet uzmanlarından, LGBTİ+'ların hizmetlerden eşit ve adil bir şekilde yararlanması için imkan sağlaması, haklarını koruması ve insan hakları temelinde (özellikle ayrımcılığa maruz kalan, ötekileştirilenler için) hizmet sunumları beklenmektedir. Savunuculuk rolüne ek olarak koruyucu ve önleyici çalışmalar gerçekleştirebilmek için eğitici rolün de büyük önemi vardır. Sosyal hizmet uzmanlarının, eğitici rolü üstlenerek diğer çalışanları LGBTİ+ hakları bağlamında bilgilendirmesi gerekmektedir. Böylece hem ayrımcılık, dışlanma ve baskı vb. negatif kalıpları azaltıcı çalışmalar yürütmüş, hem de LGBTİ+'lara yönelik tutum ve davranışlarda önleyici müdahaleleri benimsemelerine destek olabilecek çalışmaları gerçekleştirmiş olacaklardır⁴².

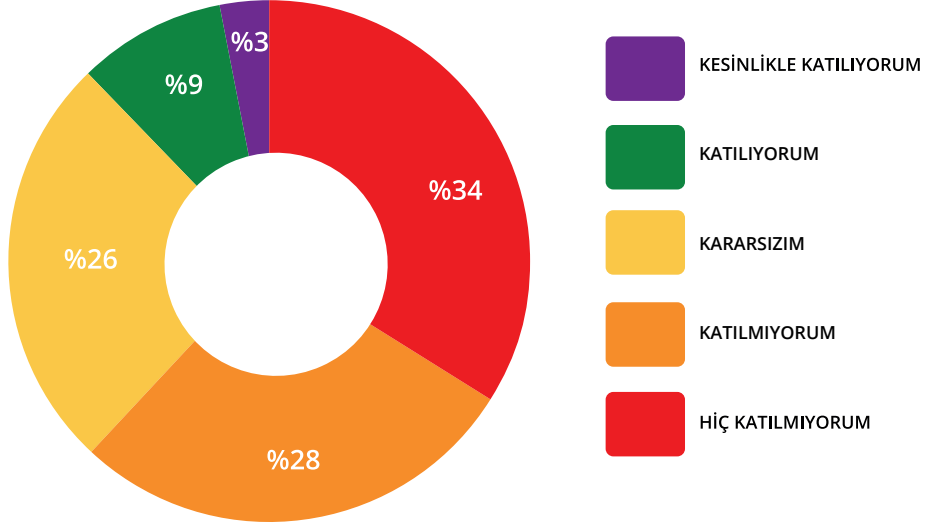

Şekil 36: Kamu/yerel yönetimler (belediyeler) tarafından sunulan psiko-sosyal hizmetlerin yeterliliği

Katılımcıların psiko-sosyal hizmetlerin yeterliliğine ilişkin düşüncelerinin de koruyucu-önleyici hizmetlerde olduğu gibi genellikle olumsuz olduğu **Şekil 36**'da net bir şekilde görülür. Öyle ki katılımcıların büyük

⁴²Zastrow, C.: Introduction to Social Work and Social Welfare 8th Edition. 2004, USA.

bir kısmı (%61,3) *psiko-sosyal hizmetlerin yetersiz olduğuna* inanır. Önemli bir orandaki (%32,5) görüş ise bu konuda *olumlu veya olumsuz yanıt veremezken* oldukça küçük (%6,3) bir grup bu *hizmetlerin yeterli olduğuna* inandığını ifade etti. Kamu/yerel yönetimler (belediyeler) tarafından sunulan psiko-sosyal hizmetlere bakıldığı zaman ise, sosyal hizmet uzmanları, en temelde eğitici ve güçlendirici rolleri üstlenerek LG-BTİ+'ların özellikle aile, arkadaş, çevre, sosyo-ekonomik alandaki güçlerini fark etmelerini, artırmalarını, koşullarını iyileştirerek yaşamlarında kaynaklardan eşit ve adil faydalanabilen ve kendi gücünü kullanabilen bireyler olmalarına, ayrıca sorun çözme becerilerini geliştirmelerine katkı sunmalıdır. Örneğin eğitim, istihdam, sağlık, yaşanan çevrede karşılaşılan ayrımcılık ve şiddete karşı LGBTİ+'lar yerel yönetimlerden (belediyelerden) veya kamusal birimlerden yukarıda belirtilen psiko-sosyal destekleri alarak, yaşamlarını sürdürebilen daha güçlü bireyler olmaları sağlanabilir ve de hizmetlerden yararlanma düzeyleri de artırılabilir.⁴³

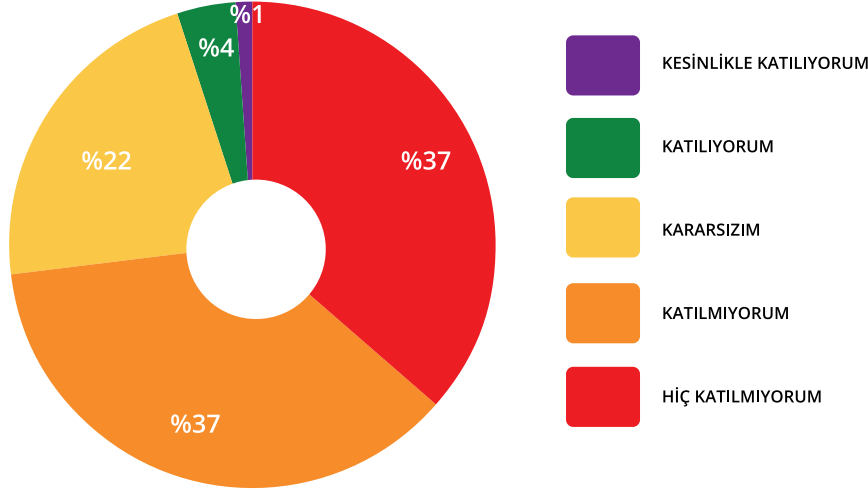
Şekil 37: Kamu/yerel yönetimler (belediyeler) tarafından sunulan sağlık hizmetlerinin yeterliliği

Sağlık hizmetlerinin yeterliliğine ilişkin büyük çoğunluğun (%62,7) *olumsuz bir düşünce* içinde olduğu açıkça görülür. Bunun yanında katılımcıların dörtte birine yakını (%26) *yeterliliğe dair karar vermekte zorluk yaşarken* küçük bir kesim (%11,4) aldıkları *sağlık hizmetlerinin yeterli olduğunu* düşünür. Sağlık hizmetleri bağlamında gerek kamu/yerel yönetimler (belediyeler) tarafından sunulan, gerek ise sağlık kuruluşlarında görev alan tıbbi sosyal hizmet uzmanları, en temelde LGBTİ+'ların insan hakları yanında, hasta haklarını savunan, sağlık kuruluşlarında çalışanları eğitici rolleri ile ayrımcılık karşıtı hem bilgilendiren hem de destekleyen, aynı zamanda özellikle sağlık kuruluşlarında hizmet olarak hizmetin devamlılığını sağlaması gereken LGBTİ+'lara arabuluculuk rolü ile kamu/yerel yönetimlerdeki (belediyelerdeki) sosyal hizmet uzmanları ile iş birliği kuran roller üstlenmelidirler.⁴⁴Yine sosyal hizmet uzmanlarının özellikle sağlık anlamında LGBTİ+'lara sunması gereken kamu/yerel yönetim (belediyeler) hizmetleri arasında sağlık hakkına erişebilme, sağlık kurumlarına erişebilme, sosyal güvencesizlik ile mücadelede destek olabilme, personele LGBTİ+'lar bağlamında toplumsal cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, karakteristiği veya ifadesi temelli ihtiyaçlarını karşılayan hizmet sunmalarını destekleme, aynı zamanda aşırı baskı, ayrımcılık, şiddet ve intihar vakalarına yönelik, *(özellikle transların sıkça karşılaştığı sorunlar)* kamu-sağlık kuruluşu işbirliğine gidilerek yukarıdaki belirtilen koruyucu, önleyici ve de psiko-sosyal destek hizmetleri ile de destekler sağlanmalıdır.⁴⁵ Ülkemizde sağlık alanında görevli tıbbi sosyal hizmet uzmanlarının istihdam edilmemesi ise bu hizmetlere erişimi engelleyen ve dolayısıyla bulgulardan edinilen memnuniyetsizliği yaratan en temel faktör olarak değerlendirilebilir.

⁴³ KAOS GL Derneği: Resmi Web Sitesi, 2019, <https://kaosgl.org/haber/nasil-bir-yerel-yonetim-14-lgbti-dostu-yerel-yonetimler-istiyoruz> (E.T.: 03.07.2021).

⁴⁴ Zastrow, C.: Introduction to Social Work and Social Welfare 8th Edition. 2004, USA.

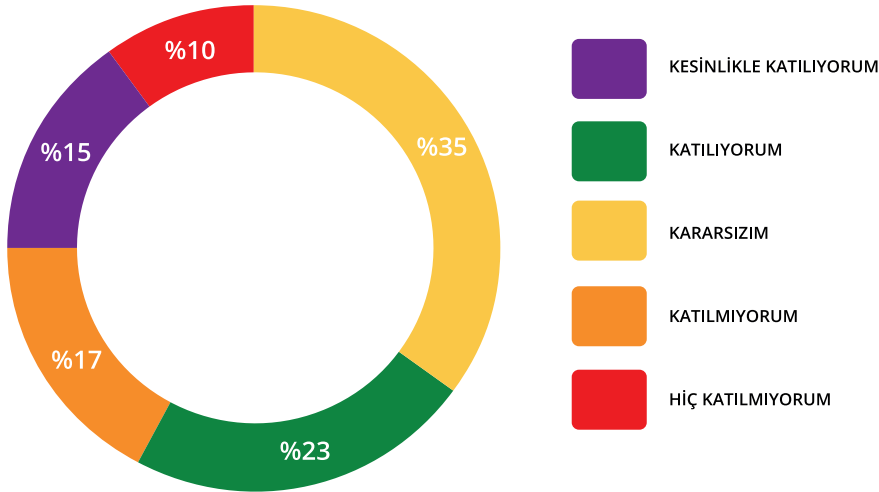
⁴⁵ KAOS GL: Sağlık Bakanlığı İçin LGBT Hakları El Kitabı, 2016, Ankara: KAOS-GL Derneği Yayınları.

Şekil 38: Kamu/yerel yönetimler (belediyeler) tarafından sunulan ekonomik hizmetlerin yeterliliği

Katılımcıların büyük çoğunluğu (%73,9) ekonomik hizmetlerin yetersizliğine vurgu yaparken %21,7 oranındaki katılımcı bu konuda kararsız olduğunu ifade etti. Çok az bir kesim (%4,2) ise bu hizmetlerin yeterli olduğunu düşünür. Verilen yanıtlar arasında en çok ekonomik desteklerin yetersiz olduğuna inanıldığı dikkat çeker.

Özellikle istihdam bağlamında birçok iş arayan, işten ayrılan veya ayrılmak zorunda bırakılan LGBTİ+'lara yönelik gerek işsizlik yardımı almalarını sağlama, gerek ayni ve nakdi sosyal yardımlardan faydalanabilmeleri için sosyal politikalar hazırlama sosyal hizmet uzmanlarının mikro ve makro düzeyde yürütmesi beklenen çalışmalar arasındadır⁴⁶. Bu noktadan hareketle LGBTİ+'lara yönelik pozitif ayrımcılık içerikli istihdam politikaları geliştirilmesi, hak savunuculuğu yapılması ve bu alanda hizmet veren iş bulma dairesi gibi merkezlerle iş birliği geliştirilerek LGBTİ+'lara öncelik verilmesi sosyal hizmet uzmanlarından beklenenler arasındadır. Buna ilişkin düzenlemeler TOCED Tüzüğünde yer alsa da TOCED aktif olarak hizmet vermediği için henüz sözü edilen bu hizmetler hayata geçmemiştir.

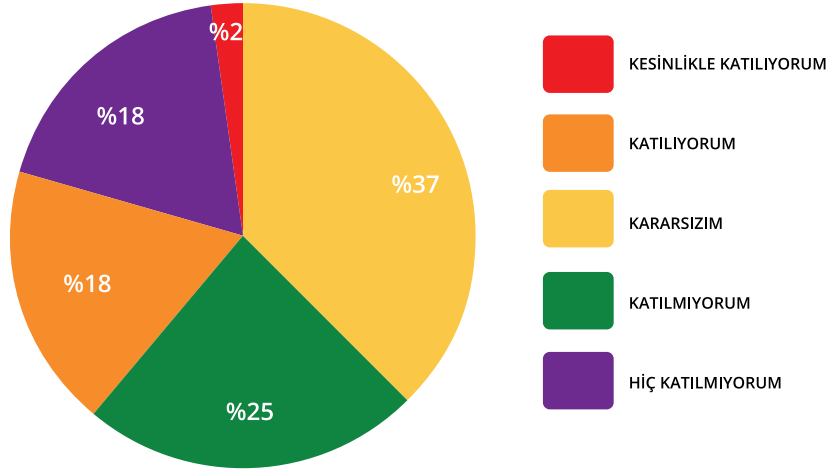

Şekil 39: LGBTİ+ 'lara sunulan hizmetlerde STK 'lar 'kamu ve yerel sektör daha etkin rol almaktadır

Katılımcıların sivil toplum ve kamu/yerel sektör tarafından sunulan hizmetleri karşılaştırdığı zaman sivil toplumdaki hizmetlerden daha fazla memnun kaldıkları (%37,9) görülmektedir. Ancak yeterli bulunduğunu ifade edenlerle hemen hemen aynı oranda (%34,8) kişinin de kararsız olduğu dikkat çekmektedir.

⁴⁶ Avrupa Konseyi, / KAOS GL Derneği: Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelinde Ayrımcılıkla Mücadelede Yerel ve Bölgesel Yönetimlerin İyi Uygulamaları Derlemesi, KAOS GL, (2016) 2017, <https://kaosgldernegi.org/images/library/2017yerel-bolgesel-yonetimler.pdf> (E.T.: 01/08/2021).

Katılımcıların STK'ler ile bağının olmaması ya da her iki kurumdan da hizmet alıp bunu kıyaslayacak bilgi ve deneyime sahip olmaması bu sonuçlarda etkili olabilir. Bu bağlamda olumlu ve olumsuz yanıtlar dikkate alındığı zaman kamu/yerel sektörün genel hizmet sunumunda daha az yeterli olarak değerlendirildiği sonucuna varılabilir. Çıkarılan sonuçtan hareketle yerel yönetimler ile STK'lerin LGBTİ+'ların haklarını gözetecek ve refahlarını artıracak politikalar güderek iş birliği içerisinde olmaları gerektiğini gerek bölgesel gerek ise ulusal çaptaki anlaşmalar ile sunulacak sosyal hizmetlerin çeşitliliği, kapsamı, ekonomik ve politik mekanizmaları gerek düzeltmelere gidilerek gerek ise yeni bir yapı da kurularak LGBTİ+'ların daha güçlü bir yaşam sürdürmeleri sağlanmalıdır⁴⁷.

Şekil 40: Hizmetler ve sosyal yardımlar ile ilgili herhangi bir sorunla (yanıt alınamaması, ayrımcılık yaşanması vd.) karşılaşıldığında şikâyet için başvurulabilecek yerlerin yeterliliği

Katılımcılara son olarak hizmet sunumunda karşılaştıkları sorunları şikâyet edebilecekleri bir başvuru mekanizmasının olduğuna dair düşünceleri sorulduğu zaman çoğunluğun (%42,9) *olumsuz görüş* bildirdiği, buna yakın sayıda kişinin de (%37,3) *ne olumlu ne olumsuz fikir* bildirdiği dikkat çekti. Öte yandan alınan hizmetlerden memnun olunmayan kişilerin başvurulabilecek bir yer olduğunu düşünenlerin oranı ise %20 olarak görülmektedir.

Sonuç olarak katılımcıların genel düşüncesinin temel insan hakları odağında sunulan kamu/yerel kurumlardaki sosyal hizmetlerin yetersiz olduğu; sivil toplumun bu konuda daha verimli olduğu yönündedir. Sosyal yardımların sadece nakdi yardımlarla sınırlı kalması ve aynı yardımların LGBTİ+'ların temel insan haklarını önlemediği için kapsayıcı olmaması, bu alanda hizmet sunumunu doğrudan sınırlandıran yasal altyapı yetersizliği, hizmet sunanların bilgi düzeyi ve tutumları da dikkate alındığında yaşanan mağduriyetin boyutunun daha da arttığı anlaşılır.

2.2 Kuzey Kıbrıs'ta LGBTİ+'lara Hizmet Sunan Sosyal Hizmet Memurlarının Tutumlarına İlişkin Bulgular

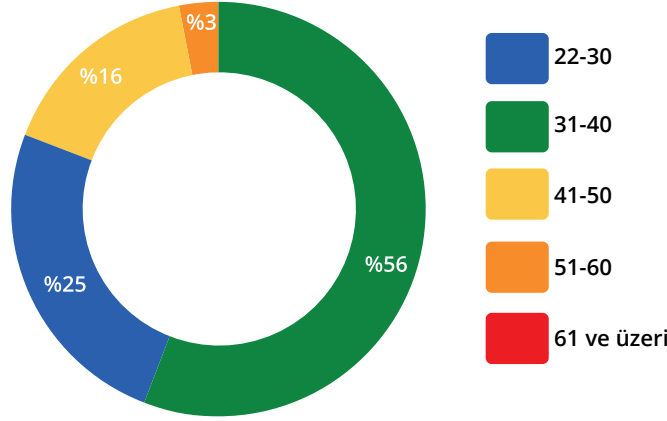
Kuzey Kıbrıs'taki Kaza Sosyal Hizmet Daireleri ve Sosyal Hizmet Merkezlerinde görevli sosyal hizmet memurları araştırmanın evrenini oluşturur. Görevli toplam memur sayısının (5) az olmasına bağlı olarak örneklem grubu tam evren olarak kabul edilmiş ve çalışmaya katılan gönüllü 32 (%61,5) memur ile çalışma tamamlandı.

Bu bölümde öncelikle katılımcıların demografik bilgilerine, daha sonra her bir ölçekten elde edilen sonuçlara ve son olarak da bifobiye ilişkin tutumlarına yer verilecektir.

⁴⁷ Avrupa Konseyi, (2016) / KAOS GL Derneği (2017): Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelinde Ayrımcılıkla Mücadelede Yerel ve Bölgesel Yönetimlerin İyi Uygulamaları Derlemesi, KAOS GL, 2017, <https://kaosglderneği.org/images/library/2017yerel-bolgesel-yonetimler.pdf> (E.T.: 01/08/2021).

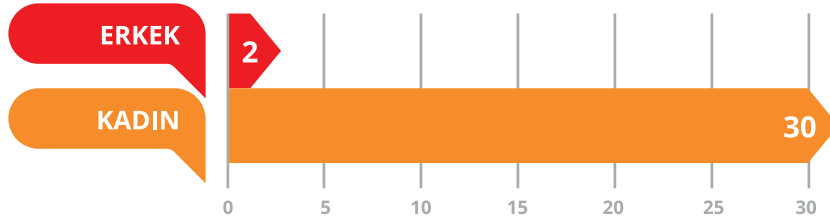
2.2.1 Sosyal Hizmet Memurlarının Sosyo-Demografik Özellikleri

Bu bölümde, sosyal hizmet memuru olarak hizmet verenlerin yaş, cinsiyet, çalıştıkları bölge, eğitim durumu, görev süresi gibi demografik özellikleri ve ayrıca lisans eğitimlerinde “baskı ve ayrımcılık karşıtı müdahale” konusunda eğitim alıp almadıklarına ve LGBTİ+’lara hizmet sunmaya ilişkin düşüncelerinin ne olduğuna dair bulgulara yer verildi.

Şekil 41: Sosyal hizmet memurlarının yaş dağılımı

Çalışmaya katılan gönüllü memurların yaş dağılımlarına ilişkin tablo Şekil 41’de verildi. Buna göre çalışmaya katılanların büyük çoğunluğunun (%56,3) 31-40 yaş arasında olduğu, ikinci en kalabalık grubun (%25) ise 22-30 yaş arasındaki gençlerden oluştuğu görülür. Bunu takip eden 3. Grup ise (%15,6) 41-50 yaş arasındadır. Sadece 1 kişinin (%3,1) 51-60 yaş arasında olduğu, 61 yaş üstü çalışan olmadığı görüldü. Bunun nedeni olarak da emeklilik yaşının cinsiyet bağlamında 55 (kadın) veya 60 (erkek) olarak belirlenmesi veya 25 yıl fiili çalışmışlığı olan kişilerin emeklilik hakkı olması olarak görülebilir.

Şekil 42: Sosyal hizmet memurlarının cinsiyet dağılımı

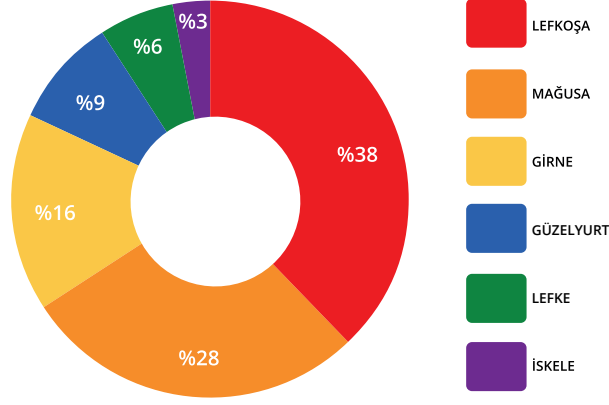
Katılımcıların cinsiyet dağılımına ilişkin tabloya şekil 42’de yer verilirken, katılımcıların tamamının (%93,8) kadın olduğu görülür. Sosyal hizmet mesleği de öğretmenlik, mühendislik gibi cinsiyetle ilişkili istihdama sahip olması konusundaki tartışmalarda çok fazla rastlanan mesleklerden biridir. Mesleğin tarihsel gelişimine bakıldığında hayırseverlik hareketleri ile başladığı ve bu süreçte kadınların aktif rol aldığı görülür. Daha sonra mesleğin teorik altyapısının oluşumunda da Jane Addams ve Mary Richmond gibi kadınların öncü olur. Bu bağlamda sosyal hizmet mesleğini neden kadınların daha fazla icra ettiği düşünüldüğünde eril toplumsal yapının hakimiyeti akla gelir. Bakım, ihtiyaç karşılama, sosyal danışmanlık gibi konular ataerkil sistemlerde kadın cinsiyet rolleri üzerinden açıklandığı için sosyal hizmet mesleğini de daha

⁴⁸ KKTC Emeklilik Yasasının 2. Kısmının 9 (1) maddesinde belirtilen emeklilik usullerine göre mecburi emeklilik yaşı 60’tır. “[...] hak sahiplerinin mecburi emekliye ayrılma yaşı altmışıncı yaştır. Ancak, Bakanlar Kurulu’nun önerisi üzerine Kamu Hizmeti Komisyonu, bir hak sahibi, elli yaşını doldurduktan sonra herhangi bir zaman, mecburi emekliye sevk edebilir. [...]” <http://mevzuat.kamunet.net/mmd/yasalar/Emeklilik%20Yasas%C4%B1.pdf> (E.T.: 01/08/2021).

⁴⁹ Akçay, S. / Beydili Gürbüz, E.: Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Erkek Sosyal Hizmet Uzmanlarının Sosyal Hizmet Mesleğine Yönelik Deneyimleri. Mediterranean Journal of Humanities, 2019, Vol. X, No. 2, ss. 17, 31.

⁵⁰ Zastrow C.: Sosyal Hizmete Giriş, 2013, Çev. D. B. Çiftçi, Ankara.

daha fazla kadınların tercih etmesinde bu toplumsal cinsiyet rollerinin etkisinin yadsınamayacağı açıkça ortadadır. Öyle ki 2002-2003 eğitim yılına kadar Türkiye ve Kuzey Kıbrıs'ta sosyal hizmet eğitimi veren lisans düzeyindeki tek eğitim kurumu olan Hacettepe Üniversitesi'nde öğrencilerin kayıt yapabilmesi için almak zorunda oldukları taban puan 2015 yılına kadar cinsiyete göre farklılaştığı ve erkek öğrencileri teşvik etmek adına daha düşük puanla kabul edildikleri bilinir.

Şekil 43: Memurların çalıştığı bölgeye/kazaya göre dağılımları

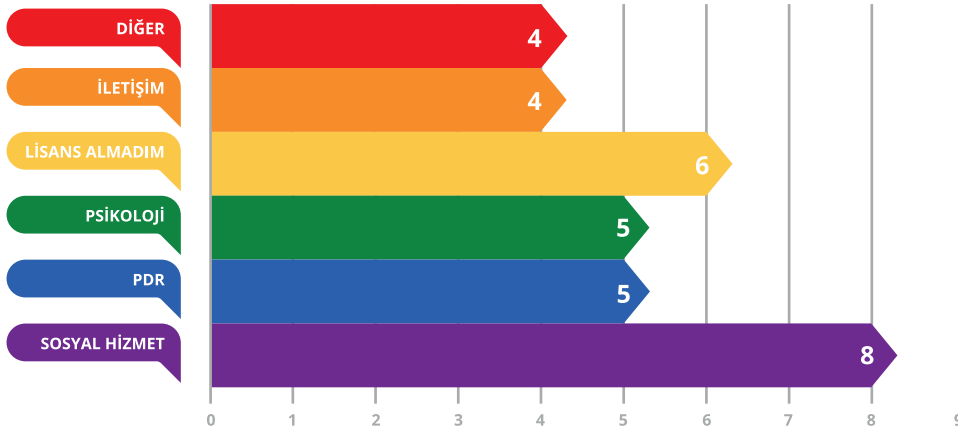
Katılımcıların büyük çoğunluğunun (%37,5) *Lefkoşa*, yani merkezde görev aldığı görülmektedir. Çalışılan bölgeleri/kazaları sırasıyla *Mağusa* (%28,1), *Girne* (%15,6), *Güzelyurt/Morphou* (%9,4), *Lefke/Lefka* (%6,3) ve *İskele/Trikomo* (%3,1) takip etmektedir. Bu oranlarda ilgili bölgelerdeki/kazalardaki daire sayısı ve çalışan sayısının da etkili olduğu dikkate alındığında her bölgede/kazada çalışan sayısı ve katılım oranı aşağıda **Tablo 8**'de belirtilir.

BÖLGE / KAZA DAİRESİ	GÖREVLİ SOSYAL HİZMET MEMURU SAYISI	KATILAN MEMURU SAYISI	KATILAN YÜZDESİ (MEMUR)
LEFKOŞA	11	12 ⁵¹	%100
MAĞUSA	20	9	%45
GİRNE	5	5	%100
GÜZELYURT	5	3	%60
LEFKE	3	2	%66,7
İSKELE	7	1	%14,3

Tablo 8: Bölge/Kazaya göre katılım yüzdesi

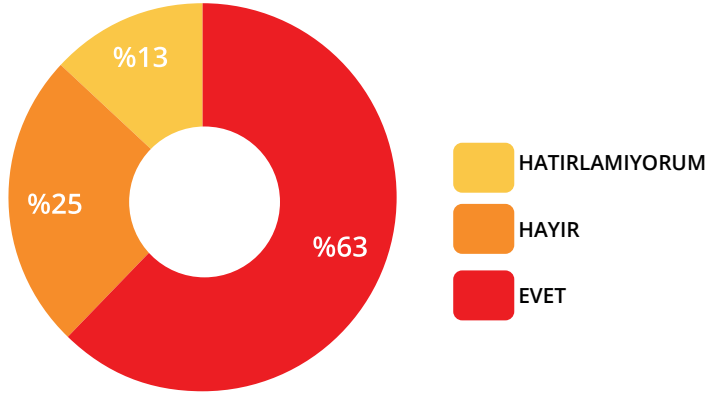
Tablo 8'deki veriler odağında en az katılımın İskele bölgesinden olduğu, Lefkoşa ve Girne'den ise tam katılım sağlandığını söylemek mümkündür.

⁵¹ Lefkoşa kaza dairesinde görevli 11 sosyal hizmet memuru varken; çalışmaya Lefkoşa'da bulunan Müdürlük'ten de bir kişinin katılımı ile Lefkoşa bölgesinden toplam 12 kişi katılmıştır.

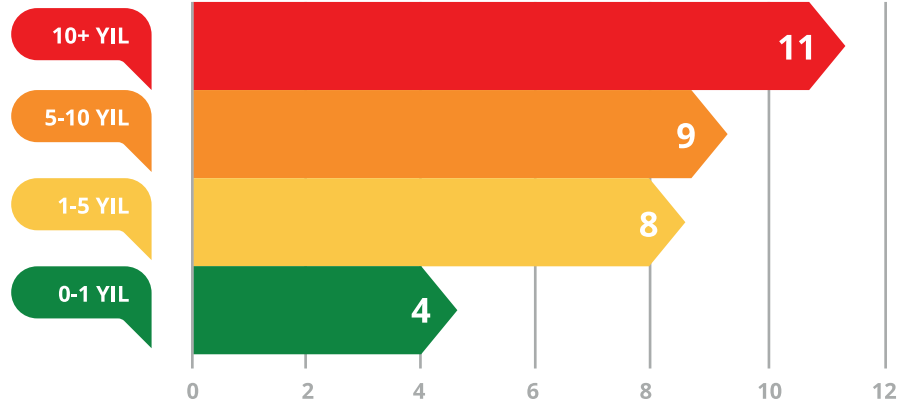
Şekil 44: Mezun olunan lisans derecesi

Çalışmaya katılan sosyal hizmet memurlarının sadece %25'inin *sosyal hizmet mezunu* olduğu görülür. Ada genelinde toplam 51 sosyal hizmet memuru olduğu ve bunların sadece 11'inin sosyal hizmet lisans derecesine sahip olduğu dikkate alındığında hizmet verenlerin %24'ünün *sosyal hizmet lisansına* sahip olduğu da görülür. Bu bağlamda alanda hizmet sunanlarla çalışmaya katılanların oranlarının birbiri ile örtüştüğü ve çıkan sonuçların bu bağlamda genellenebileceğini söylemek mümkündür. En fazla sosyal hizmet lisans eğitimi alan memur olduğu bunu ise %18,7 oranıyla *herhangi bir lisans eğitimi almamış/ lise mezunu* olanların takip ettiği görülür. 3. Sırada (%15,6) oranıyla *psikoloji ve psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümü* mezunlarının bir grup yer alırken, 4. Sırada (%12,5) *iletişim fakültesi mezunlarının* olduğu dikkat çeker. Son sırada (%3,6) ise *diğer alanlardan* (sosyoloji, iş idaresi ve seramik) mezun kişilerin mezunlarının sosyal hizmet alanında hizmet verdiği görülür.

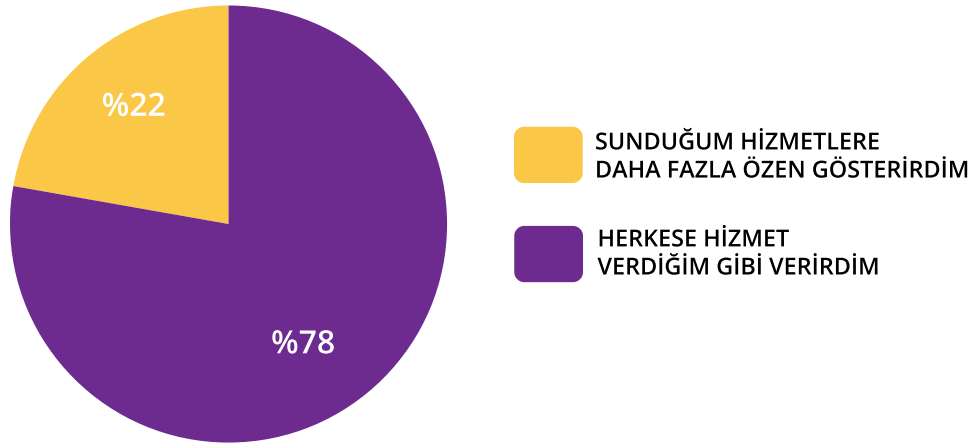
Şekil 45: "Ayrımcılık ve baskı karşıtı müdahale" eğitimi alma durumu

Katılımcıların büyük çoğunluğunun (%62,5) *ayrımcılık ve baskı karşıtı müdahale konusunda eğitim aldığı* ifade ederken, *hatırlamadığını ve bu eğitimi almadığını belirtenlerin* oranı ise (%37,5) hizmet sunumunda kişilerle temas ederken bilerek ya da bilmeyerek ayrımcı ya da baskıcı tutumlar sergilemelerine zemin hazırlayabileceği için azımsanmayacak derecededir.

Şekil 46: Görev süresi

Sosyal hizmet memuru olarak görev yapan katılımcıların çalışma sürelerinin geniş bir yelpazeye yayıldığı görülmektedir. Ancak personelin uzun süredir deneyim sahibi olduğu verilen yanıtların işaret ettiği bir sonuçtur. Öyle ki katılımcıların yarısından fazlasının (%62,5) en az 5 yıllık mesleki tecrübesi olduğu, %34,4'ünün ise 10 yıldan daha fazla süredir uygulama sahasında olduğu dikkat çeker. Bunu takip eden 3. Sırada ise %25,1'i 1-5 yıl arasında çalışma deneyimine sahip olduğunu belirtirken, çok az bir kesim (%12,5) en çok 1 yıllık deneyimi olduğunu ifade etti.

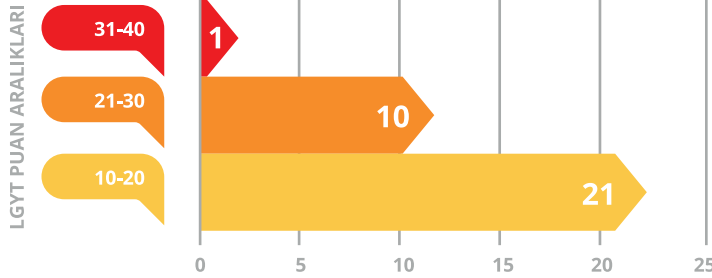

Şekil 47: LGBTİ+ 'lara hizmet verme fikri ile ilgili düşünceleri

Katılımcılara LGBTİ+'lara hizmet verme fikri ile ilgili düşünceleri sorulduğu zaman tamamının olumlu tutum içinde olacağına dair paylaşımda bulunduğu, hatta %78,1'inin daha da özenli davranma gayreti göstereceğini ifade ettiği Şekil 47'de görülür. Yani katılımcıların homofobik tutumlarının olmadığı, adil ve eşitlikçi hizmet sunumu için farkındalıklarının yerinde olduğu görülür. Öte yandan Hudson ve Ricketts Homofobi Ölçeğindeki (HRHÖ) "Kendi cinsimden birisinin bana karşı cinsel ilgi göstermesi beni rahatsız etmez" ifadesine verilen yanıtlara bakıldığında sonuçların tam olarak örtüşmediği görülür. Katılımcıların yarıya yakını (%45,2) kendilerine hemcinslerinden yönelen bir ilgi durumunda rahatsız olacağını ifade ederek aslında homofobik tepki vereceklerini anlatırlar. Buradan hareketle sosyal hizmet memurlarının bir kısmının bu konuyu içselleştirmede, olması gereken uygulamanın farkında ve bilincinde olsalar bile, uygulamaya aktarma durumunda kişisel değerlerinin ve tutumlarının mesleki müdahalelerini güçleştirebileceği sonucuna varılır.

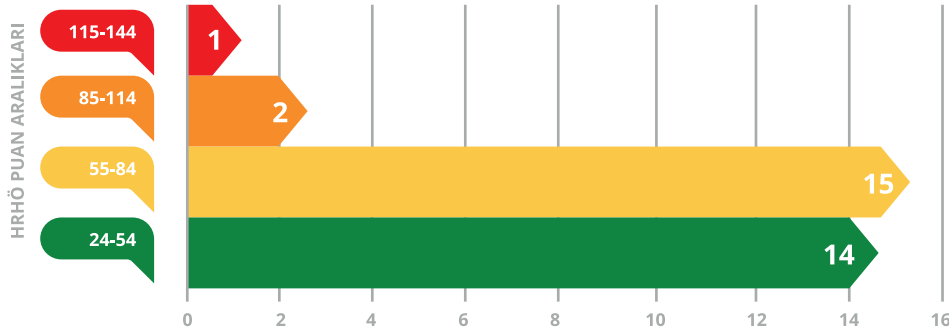
2.2.2 Ölçeklerden Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde katılımcıların Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutum Ölçeği (LGYT), Hudson ve Ricketts Homofobi Ölçeği (HRHÖ) ve Transseksüellere Yönelik Tutum Ölçeğinden aldıkları toplam puanları ile Bifobiye karşı tutumlarının değerlendirilmesine yönelik soru formundaki bulgulara yer verilecektir.

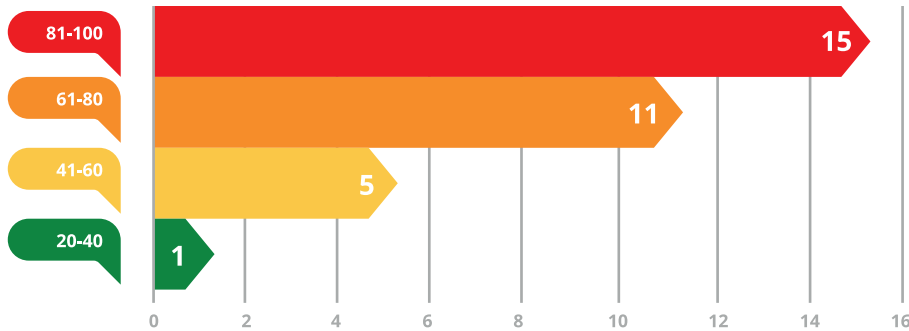
Şekil 48: LGYT Ölçeğinden alınan puanlar

LGYT'den alınan düşük puanlar olumlu tutumları temsil etmektedir. Buna göre sosyal hizmet memurlarının eşcinsellere yönelik tutumları incelendiğinde genellikle olumlu tutumlar içerisinde oldukları görülür. Elde edilen istatistikî sonuçlar katılımcıların %66'sının oldukça olumlu tutum içerisinde olduğuna işaret ederken %31'inin daha olumsuz tutumlara sahip olduğu görülür.

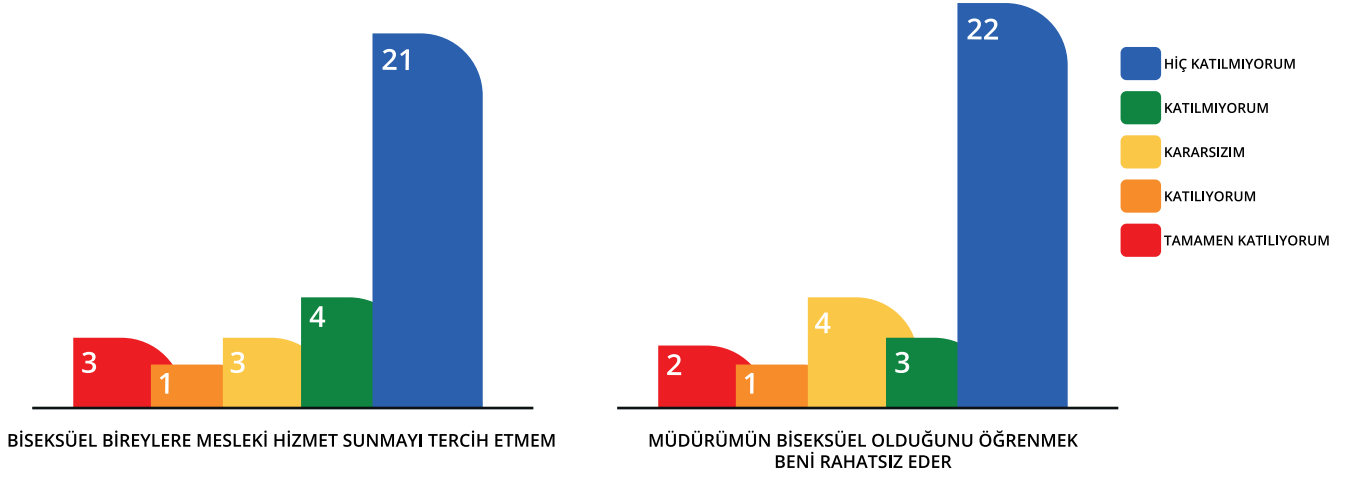
Şekil 49: HRHÖ'den alınan puanlar

HRHÖ'den alınabilecek en düşük puan 24 en yüksek puan ise 144'tür. Ölçekten elde edilen düşük puanlar, homofobik tutumların az olduğuna işaret eder. Bu bağlamda yapılan incelemede sosyal hizmet memurlarının homofobik tutumları incelendiğinde yarıya yakınının (%44) en düşük puan aralığında olduğu, yani homofobik olmadıkları görülür. Aynı zamanda katılımcıların geriye kalan yarıya yakınının ise (%47) ikinci derece düşük puan aralığında olduğu; yani katılımcıların çoğunun homofobik tutumlarının orta puanın altında olup homofobik tutumlardan uzak oldukları sonucuna ulaşılır. Bununla birlikte geriye kalan %9 oranındaki katılımcının yüksek homofobik tutum aralıklarında olduğu dikkat çeker.

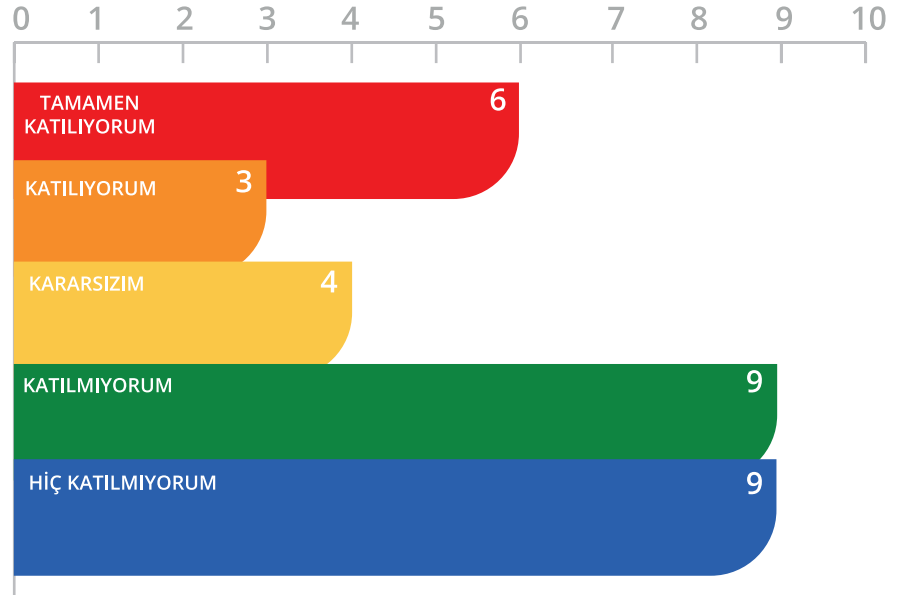
Şekil 50: "Transseksüellere Yönelik Tutum Ölçeği"nden Alınan Puanlar

Transseksüellere Yönelik Tutum Ölçeği elde edilen yüksek puanlar olumlu tutumlara sahip olduğuna işaret eder. Sosyal hizmet memurlarının translara yönelik tutumları incelendiğinde yarıya yakınının (%47) en yüksek yani en az ayrımcılık barındıran dilimde yer aldığı görülür. Öte yandan katılımcıların %34'ünün ise ikinci yüksek puan aralığında olduğu sonucuna ulaşıldı. Buradan hareketle katılımcıların çoğunun ayrımcılık içermeyen tutumlara sahip olduğu ancak uygulamada tam anlamıyla ayırım karşıtı müdahalede bulunamadıklarını da söylemek mümkündür. Ayrıca katılımcıların %19'unun olumsuz tutumu ima eden puan aralığında yer aldığı dikkat çeker. Bu sonuçlar ışığında translara yönelik ayırım içeren müdahalelerin cinsel yönelimlerle kıyaslandığında daha fazla olduğu bilgisi elde edilir.

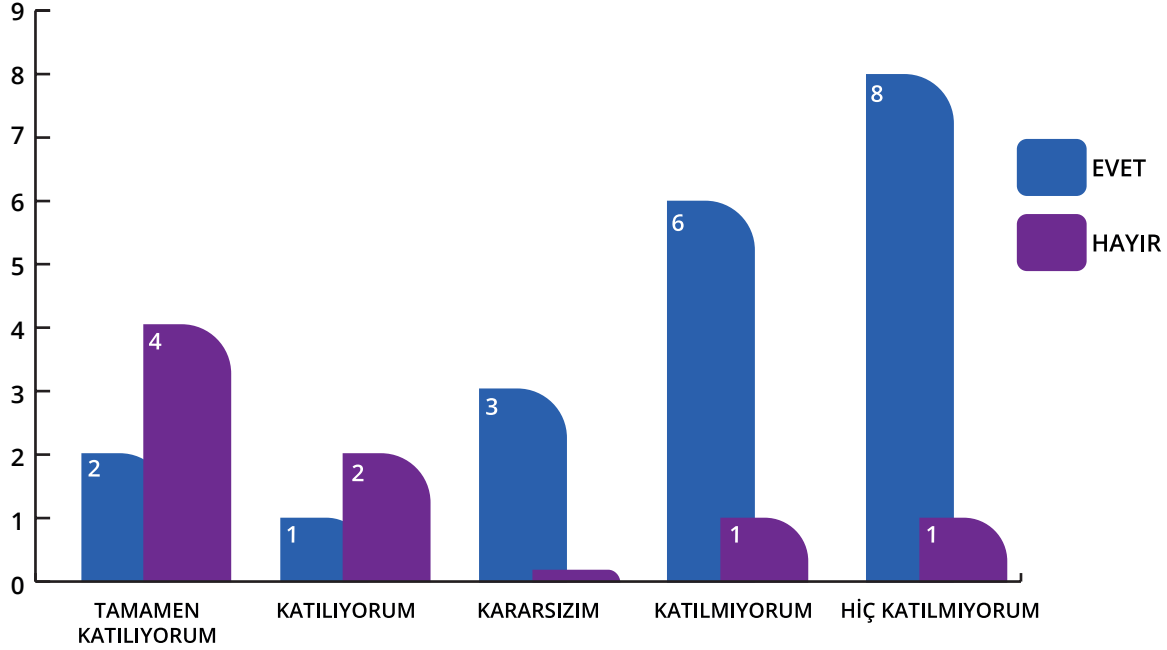
Şekil 51: Biseksüellerle aynı ortamda bulunmaya ilişkin bulgulara örnekler

Biseksüellere yönelik tutumları ölçmek için verilen ifadelerden elde edilen sonuçlar ışığında katılımcıların çevrelerinde biseksüeller olmasından duydukları rahatsızlık alt seviyelerdeyken, bu ilgi kendilerine yöneldiği zaman ciddi bir artış olduğu dikkat çeker. Örneğin “Biseksüellere mesleki hizmet sunmayı tercih etmem” ifadesine verilen yanıtlara bakıldığında katılımcıların büyük çoğunluğu (%79) bu ifadeye katılmadığına dair beyanda bulundu. Yani bir başka deyişle katılımcıların %79'u biseksüel yönelime sahip kişilere hizmet sunma konusunda herhangi bir ayırım/ötekileştirme yapmayacağını ifade etti. Benzer şekilde “Müdürümün biseksüel olduğunu öğrenmek beni rahatsız eder” ifadesine de katılımcıların büyük çoğunluğu (%78) katılmadığını, otorite figürü olarak gördükleri kişinin yönelimini sorun etmediklerini ifade ettiler.

Şekil 52: “Biseksüel birisi bana karşı cinsel ilgi gösterirse sinirlenirim” ifadesine ilişkin bulgular

Öte yandan “Biseksüel birisi bana karşı cinsel ilgi gösterirse sinirlenirim” ifadesinde kendilerine yönelik bir tutum olduğu zaman aynı hoşgörü ile yaklaşmadıklarını ifade ettikleri görülür. Öyle ki katılımcıların yarıdan fazlası (%56) *sinirlenmeyeceğini* beyan ederken, %28'i *sinirleneceğini*, geriye kalan %13 oranındaki katılımcı ise bu konuya ilişkin *kararsız* kaldığını ifade etti. Bu noktada hizmet verenlerin ayrımcılık ve baskı karşıtı müdahale tekniklerine ilişkin bir eğitim alıp almadıkları sorusu akla gelir. Bu içerikte bir eğitim almayanların %75'i bu duruma *sinirleneceğini* ifade ederken, eğitim alanların %70'i *sinirlenmeyeceğini* ifade ettiğini gösteren bulgulara aşağıda **Şekil 53**'de yer verildi.

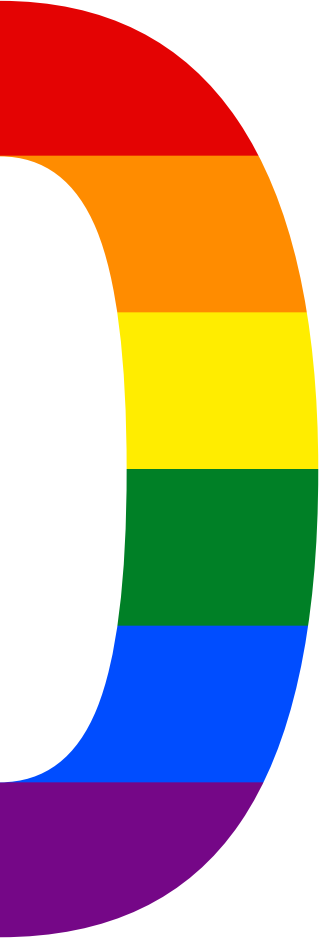
Şekil 53: “Biseksüel birisi bana karşı cinsel ilgi gösterirse sinirlenirim” ifadesine eğitimleri boyunca baskı ve ayrımcılık karşıtı müdahale bilgisi alanların yanıtlarına ilişkin bulgular

Diğer dikkat çeken bir durum ise katılımcıların yaşının arttıkça homofobik tutum ve düşüncelerinin de arttığının görülmesidir. Ölçeklerden alınan puanlar yaşa göre değerlendirildiği zaman 40 yaş ve üzerinin daha kararsız ve olumsuz düşünceye sahip olduğu görülür.

Araştırma sonuçlarında katılımcıların çevrelerinde LGBTİ+'larının olmasını hoşgörüyle karşıladığını, hatta sosyal ve mesleki ilişki kurmakta hiçbir sakınca görmediğini ifade etmesi ancak kendilerine heteronormatif olmayan bir tutum yöneldiği zaman öfkelenip, tepki verebileceğini veya bunu kabul etmeyeceğini belirtmesi bu kişilerin homofobik ve bifobik tutumlara sahip olduğu yani, eşcinselliği ve biseksüelliği aslında içselleştirmede olduğu açıklanır. Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği'nin (CETAD) derneğinin homofobiyi “Eşcinsellerden ve eşcinsellikten tedirginlik duymak, rahatsız olmak, acımak, küçümsemek, aşağılamak, nefret etmek ya da düşmanlık göstermek gibi olumsuz düşünce, duygu ve davranışlar”⁵² olarak tanımlandığı görülür. Bu bağlamda çalışmaya katılan sosyal hizmet memurlarının %30'a yakınının homofobik olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

⁵²Şahin, D., Eşcinsel Panik ve Homofobi, CETAD, <https://www.cetad.org.tr/OnlineNewspaper.aspx?content=9>, (E.T.: 12.06.2021).

SONUÇ VE ÖNERİLER

03

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmadan elde edilen bulgular ve her iki katılımcı grubunun verdiği yanıtlar, Kuzey Kıbrıs'ta LGBTİ+'lara yönelik sunulan sosyal hizmetlerin ne derece işlevsel olduğuna, geliştirilmesi gereken hizmetlerin neler olduğuna ve hizmet sunumunda ihtiyaç duyulan yasal düzenleme ve politikalarla birlikte, sahip olunması gereken bilgi, beceri ve değer temelinin ne düzeyde olduğuna ışık tutar.

LGBTİ+'ların verdiği yanıtlar doğrultusunda aileleri ve toplum tarafından dışlanma, baskı ve şiddet ile karşılaştıkları; bu sorunlarla baş etmek için kamu ve yerel yönetim sektörlerinde sunulan sosyal hizmetlere erişimde, hizmetlerin kalitesinde ve uzun süreli etkililiğinde eksiklikler olduğu anlaşılır. Sivil topluma kamu kurumları ve belediyelere kıyasla daha fazla güven duyulduğunun ancak bu noktada da sivil toplum örgütleri arasında katılımcıların sadece Kuir Kıbrıs Derneği ile temasta olduğunun, diğer kuruluşlardan herhangi bir destek almadığının altını çizmekte yarar vardır. Sosyal hizmetler dairesinin şiddet, ayrımcılık, dışlanma ve baskıdan korunma, güvenli barınma, temel yaşam ihtiyaçlarının karşılanması için gerekenlerin temini, psiko-sosyal destek ve danışmanlık gibi temel hizmetlerin sunulması ile ilgili konularda en öncelikli hizmet sunucusu olması gereken kurum olduğu dikkate alındığında araştırma sonuçları baz alındığında akla ilk gelen yer olmaması dairesinin hizmet kapsamını ve hizmet önceliğini bu doğrultuda değiştirmesi gerektiği fikrini akla getirir.

Sosyal Hizmet Memurlarının verdiği yanıtlar dikkate alındığında ise LGBTİ+'lara yönelik sunulan hizmetlerde doğrudan hizmet sunanlar tarafından büyük çoğunlukla ayrımcılık ve dışlama noktasında herhangi bir olumsuz davranış ve tutum içinde olunmadığına dair bulgular yer almaktadır. Ancak katılımcıların tümünün bu olumlu tavır içinde olmaması ve çalışmaya katılmayan yaklaşık %40 oranındaki personelin tutum ve davranışlarının değerlendirme kapsamına alınmaması LGBTİ+'ların kaygılarının yersiz olmadığını ortaya koymaktadır. Sosyal hizmet sunan birimlerde/merkezlerde görevli olanların tamamının baskı ve ayrımcılık karşıtı tutum içinde olması, eşit ve adil hizmet sunması, kişilerin temel hak ve özgürlüklerine saygı duyup onların en yüksek yararlarını gözeterek çalışmalarını yürütmesi beklenir. Bu noktadan hareketle çalışanların LGBTİ+'lara yönelik olumsuz tutum ve tavır içinde olması ya da kararsızlık belirtmesi mesleki etik ilkelere uygun müdahalelerden uzaklaşıldığını, kişilerin iyilik halini geliştirmek için hizmet sunumunun engellendiğini anlatır.

Sosyal hizmet eğitiminin her aşamasında, hizmet sunulan kişilerin biricik olduğu, adil ve eşit muamele görme hakkı olduğu ve kişilerin gizliliğinin korunması gerektiği vurgulanır. Bu bağlamda sosyal hizmetlere başvuruda bulunma ihtiyacı içinde olan her LGBTİ+'nın bu ilkeler doğrultusunda hizmet alacağına garantisini hissetmesi/bilmesi ve hizmetlerin de bu doğrultuda sunulması önem taşır. Bu noktadan hareketle LGBTİ+'ların haklarının korunması ve azami yaşam ihtiyaçlarını elde edebilmeleri için ihtiyaç duydukları hizmetlere erişebilmelerinin önünü açacak/ kolaylaştıracak politikaların oluşturulması ihtiyacı gündeme gelir.⁵³

Her iki katılımcı grubunun verdiği yanıtlar doğrultusunda **mikro**, **mezzo** ve **makro** düzeyde öneriler hazırlandı. Mikro düzeyde hizmet sunanların ve yararlanıcıların ihtiyaçları; mezzo düzeyde LGBTİ+'ların ve ailelerinin ihtiyaç ve sorunları; makro düzeyde ise içinde bulunduğumuz toplumsal yapı, değerler, kültür ve sunulan hizmetlerin kapsamını doğrudan etkileyen yasalar ve sosyal politikalar dikkate alınarak kategoriler altında aşağıdaki öneriler hazırlanmıştır:

i. Sağlık Alanına İlişkin Öneriler

- Sağlık hizmetlerine erişim ile ilgili memnuniyetsizliğin (%62,7) bir nedeni olarak hastanelerde

⁵³Kara, Y.: Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Homofobik Tutumlarının Belirlenmesi. Sosyal Çalışma Dergisi, 2018, Vol. 2, No.1, ss. 16, 27.

sosyal hizmet kadrolarının olmayışı akla gelir. Tıbbi sosyal hizmet, hastaların hizmetlerden maksimum düzeyde yararlanması ve tedavi ya da hizmetlere ulaşmakta karşılaştıkları psiko-sosyal-ekonomik sorunların çözülmesi için planlı müdahale süreçlerini içeren uygulamalar yapan, bütüncül bakış açısına sahip bir alandır⁵⁴. Bu nedenle Kuzey Kıbrıs'taki sağlık merkezlerine sosyal hizmet kadrolarının açılması ve bu alanda uzmanlaşan meslek elemanlarının istihdam edilmesi önerilir.

- Sağlık personellerinin mesleki (*ön lisans/lisans/lisansüstü*) eğitimlerinde aldıkları “*meslek etiği*” dersi kapsamında toplumsal cinsiyet eşitliği, LGBTİ+ hakları, azınlıklarla, şiddet, baskı ve ayrımcılığa maruz kalan kişilerle çalışma özelindeki konu başlıklarına yer verilmesi önerilir.

- Mevcut sağlık kuruluşlarımızda örneğin “*LGBTİ+ Sağlık Hizmetlerinden Yararlanma Hakları El Kitabı*” gibi kaynaklar hazırlanıp dağıtılarak, hizmetlerin daha kaliteli ve verimli olması için ilgili personelin farkındalığının ve bilgisinin artırılması önerilir.

- Sağlık Bakanlığı'na bağlı çalışan tüm personel ile temas edilmesi mümkün olduğundan sadece sağlık personeline değil, tüm personele görevi ve sorumlulukları doğrultusunda hizmet içi eğitimler, etkililiği daha yüksek olan küçük odak grup çalışmaları düzenlenerek LGBTİ+ haklarını, kavramlarını, iletişim kalıpları üzerine bilgi ve farkındalık seviyelerinin artırılması önerilir.

- Kırılgan gruplar arasında kabul edilen LGBTİ+'ların şiddetin hemen her türünü deneyimledikleri araştırma bulgularında da görülür. Şiddete maruz kalan kişilerin daha da hassas/incinebilir bir ruh halinde olduğu dikkate alındığı zaman onlarla temas eden ilk meslek elemanının ekstra özen göstererek iletişim kurması beklenir. Bu bağlamda acil servis personeli başta olmak üzere, şiddete maruz kalan LGBTİ+'lar ile temas eden tüm personelin iletişim kalıplarına dair bilgi ve becerilerini geliştirecek teorik destek ile donanımlarının artırılması önerilir.

- Cinsiyet olumlayıcı sağlık hizmetlerinin diğer elzem sağlık hizmetleriyle eşit koşullarda sağlanması önerilir.

- Çocukların cinsiyet uyum süreçlerine, çocuğun üstün yararları ilkesi temelinde erişimlerinin sağlanması önerilir.

- Bakım evi ve rehabilitasyon merkezlerinde sağlanan sağlık hizmetlerinin LGBTİ+'lara özgü sağlık ihtiyaçları göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmesi önerilir.

- Özel bakım evleri ile ilgili yasal düzenlemelerin ivedilikle hazırlanıp yürürlüğe konması ve bunların LGBTİ+ yaşlıların ihtiyaçları da göz önüne alınarak yapılması önerilir.

- Keyfi ve farklı uygulamaları engelleyecek açıklıkta cinsiyet uyum sürecine erişim hakkını düzenleyen bir hukuki çerçevenin hazırlanıp yürürlüğe konması önerilir.

ii. Psiko-Sosyal Destek Sunumuna İlişkin Öneriler

- Araştırma bulgularından hareketle günlük yaşamda en çok sorun yaşayan kitlenin translar olduğunun belirlenmesi ile translara yönelik psiko-sosyal destek ihtiyaçlarının çok daha fazla olduğu anlaşılır. Bu nedenle sosyal hizmetler dairesinin sunduğu nakdi yardımlar yanında özellikle ücretsiz psiko-sosyal danışmanlık, güvenli barınma, şiddet sonrası koruyucu ve iyileştirici hizmetleri sunmak için harekete geçmesi önerilir.

- LGBTİ+'ların açılma süreçlerine ilişkin mevcut kamu/yerel yönetim hizmetlerinin güçlendirilerek özellikle bu süreçte uzmanlar tarafından ücretsiz ve güvenilir psiko-sosyal desteklerin artırılması, başvuru-

⁵⁴Zengin, O.: Sosyal Hizmetin Sağlık Hizmetlerinin Sunumundaki Rolü. Konuralp Tıp Dergisi, 2011, Vol. 3, No. 3, ss. 29, 34.

lacak kurumların ulaşılabilir olmasının sağlanması mevcut sosyal hizmetlerin rolleri arasına girmesi önerilir.

- Gençlerin açılma sürecinde ailelerinin sosyal çevrelerinden dışlanması veya aileleri tarafından dışlanma/şiddet görme korkusu yaşaması hem kimlik/benlik bütünlüğüne hem de psiko-sosyal gelişimlerine zarar verdiği açıkça görülür. Aile desteğinin özellikle bir sorun ile karşılaşıldığında çözüm süreçlerindeki etkisi yadsınmaz. Bu nedenle ailelerin küçük odak grup toplantıları ile desteklenerek LGBTİ+'ların yaşadığı sorunların azaltılması önerilir. Öyle ki aileler kendilerini nasıl bir sürecin beklediğini (*toplumsal baskılar; çocuklarına toplum ve çevreden gelecek baskıcı, dışlayıcı tutumlar*), bu süreçte nerelerden danışmanlık hizmetleri alabileceklerini, sorun çözme süreçlerini geliştirmeyi, yalnız olmadıklarını, kültürel yapının etkisini ve iletişim kalıplarının önemini anlayabilecek ve LGBTİ+ aile üyelerini destekleyici ve koruyucu adımlar atabileceklerdir.

iii. İstihdam Alanına İlişkin Öneriler

Mevcut sosyal hizmetlere erişimi anlamak açısından geliri olmayan (%50,5) LGBTİ+'ların geçim kaynaklarının belirlenmesi önerilmektedir. Bu tespit sonucunda ise hem yasal düzenlemeler hem de sosyal yaşama katılımı düzenleyici ve teşvik edici politikalarla istihdam fırsatları yaratılması (*örneğin, kısa süreli sosyo-ekonomik destekler sunulması, işverenleri vergi ve sosyal güvencelerde teşvik edici uygulamalarla LGBTİ+'ların istihdamına teşvik etmek, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, ifadesi veya karakteristiği temelinde bir kişinin işten çıkarılması ya da istihdam edilmemesi veya mobbinge maruz kalması durumunda yasal işlem yapılması/ cezai sorumluluk verilmesi vb.*) ile LGBTİ+'ların bağımsızlaşma ve güçlenme süreçlerine katkı verilmesi önerilir.

- LGBTİ+'ın yoksulluk sınırının altında bir yaşam sürmesi, işe alımlarda cinsel yönelimin ve cinsiyet kimliğinin etkisinin değerlendirilerek mevcut sosyal hizmetlerin toplumsal cinsiyet temelindeki eğitimleri kamu-özel işletmelerde arttırması, istihdamı destekleyecek işsizlik maaşı veya sosyal yardımlar yanında istihdam alanları yaratacak güçlendirme yaklaşımları da benimsenmesi önerilir. Böylece hem istihdam alanında ayrımcılık karşıtı iyileştirmeler hem de güçlenen LGBTİ+'lar yaşamlarını işlevsel olarak eşit muamele ile sürdürdüklerini hissetmeleri sağlanacaktır.

- Avrupa Konseyi ve KAOS GL Derneği tarafından sıkça vurgulanan “*transların hem işçi hakları aynı zamanda hukuksal boyuttaki haklarını koruyucu, hem de istihdam alanındaki yaşadıkları psikolojik sorunlar için destek programları yaratılmasını, yine transların yerel şirketlerde yeniden eğitilmesi ve iş yaşamına yeniden entegre olması için kullanılacak bir hibenin sağlanması için farklı projeler tasarlanması*”⁵⁵, özellikle Kuzey Kıbrıs'taki tüm LGBTİ+'lar için kapsamın ve çeşitliliklerinin bu tür programlar veya tasarımlarla geliştirerek, gerek LGBTİ+'ların istihdam alanları, gerek aldıkları sosyal yardım desteklerinin çeşitlendirilmesi önerilir.

- Çalıştığı yerde istifa zorunda bırakılan LGBTİ+'lara yönelik kamu kurumları ve belediyelerin LGBTİ+'ları güçlendirme, haklarını savunma (*insan hakları, çalışan/ işçi hakları vb.*) gibi rolleri üstlenmesi, İtalya ve Berlin örneklerinde olduğu gibi yerel yönetimlerde aktif çalışan iş bulma ofisleri ile LGBTİ+ istihdam ofislerinin⁵⁶ ülkemizde de kurulması ve aktif olarak hizmet sunması önerilir.

⁵⁵ Avrupa Konseyi, / KAOS GL Derneği : Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelinde Ayrımcılıkla Mücadelede Yerel ve Bölgesel Yönetimlerin İyi Uygulamaları Derlemesi, KAOS GL, (2016) 2017, <https://kaosgldernegi.org/images/library/2017yerel-bolgesel-yonetimler.pdf> (E.T.: 01/08/2021).

⁵⁶ Ibid

- LGBTİ+'ların çalışma ve sosyal güvenlik haklarına erişimlerini sınırlandıran engelleri tespit eden, yani bu doğrultuda araştırmalar yürüten, veri toplayan ve analiz yapan, izleyen ve değerlendiren mekanizmaların oluşturulması; bu bağlamda TOCED'in ve özellikle de bünyesinde kurulması öngörülen "Ekonomi, Planlama ve Eğitim Şubesi"nin gerekli personel istihdamı yapılarak faaliyete geçirilmesi önerilir.

- Kamu'da LGBTİ+'ların istihdam edilmesi yönünde kota uygulamasının devreye sokulması önerilir.

- LGBTİ+'ların istihdamıyla ilgili birebir talimata sahip olan kuruluşların yer aldığı Equinet- Avrupa Eşitlik Kurumları Ağı⁵⁷ gibi uluslararası platformlara mevcut sivil toplum kuruluşlarının üye olması ve farklı boyuttaki istihdam olanaklarının hayata geçirilmesi önerilir.

iv. Devlet Kurumlarını ve Toplumunu Bilinçlendirmeye İlişkin Öneriler

- Çalışmanın sonuçlarından elde edilen bulgular ışığında LGBTİ+'ların okul yıllarından itibaren hem akran grubu içinde hem de sosyal çevresinde, eril ve heteronormatif doğruların hakimiyeti altındaki kültürel yapı nedeniyle pek çok ayrımcılık, baskı ve dışlanmaya maruz kaldığı açıkça görülür. Bu noktadan hareketle toplumsal farkındalığın artırılmasında kitle iletişim araçları, yüz-yüze/online etkileşimli toplantılar ve çeşitli küçük grup etkinlikleri ile ailelere, çocukların psiko-sosyal gelişiminde önemli bir yere sahip olan ebeveynlere/bakım verenlere ve öğretmenlere yönelik ayrıca bilgilendirme çalışmaları yürütülmesi önerilir. Böylece homofobik, bifobik ve transfobik tutumların azalması için gerekli adımlardan biri atılacaktır.

- LGBTİ+'ların görünürlüğünün artırılması ve toplumsal kabulün sağlanması için ünlülerin/"influencer"ların yer aldığı kısa filmler veya reklam filmlerinin yapılması ve başarı hikayelerine yer verilmesi önerilir.

- Devlet kurumlarından alınan hizmetlerin ve kurumlara duyulan güvenin artırılması adına toplumun küçük gruplara bölünerek ve devlet dairelerinde hizmet verme düzeylerine göre gruplar oluşturularak kişilerin cinsel yönelim, cinsiyet kimliği/iadesi ve cinsiyet karakteristiği gibi başlıca konulara ilişkin bilgilendirilmesi önerilir.

- Kuir Kıbrıs Derneği tarafından 2018 yılında yerel yönetimlerin rollerinin, hangi konularda LGBTİ+'lara nasıl hizmet sunulacağına açıkça ifade eden ve belediyeçilik çalışmalarında çağdaş adımlar atılması öngören "LGBTİ+ Dostu Belediyeçilik Protokol Metni"⁵⁸ nin protokole imzacı olmayan diğer belediyelerin de imzacı olması ve sorumluluklarını yerine getirmesi önerilir.

- Toplumun bilinçlenmesi ve LGBTİ+'ların görünürlüğü ve kabulünün artması, aynı zamanda LGBTİ+ ailelerinin değiştirici ve dönüştürücü gücünü ortaya koyup örgütlenmelerinin sağlanması için Türkiye'deki LİSTAG grubu, Amerika Birleşik Devletler (ABD)'deki PFLAG ve LGBTQ Aile Gruplarının Aile Eşitliği Ulusal Ağı, Avrupa'daki Avrupa Ebeveyn Ağı (ENP), Manchester Ebeveynler Grubu gibi, benzer girişimlerle sivil toplumun harekete geçmesi önerilir.

⁵⁷ LGBTİ Kişiler İçin Eşitliği ve Ayrımcılık Yasağını Destekleyen Eşitlik Kurumları: Equinet-Avrupa Eşitlik Kurumları Ağı, 2013, <https://equineteurope.org/wp-content/uploads/2013/10/Equinet-LGBTI-Perspektifi-TURKISH.pdf> (E.T.: 01/08/2021).

⁵⁸ Bianet, 'Kuzey Kıbrıs'ta LGBTİ Dostu İki Belediye Başkanı', Bianet, 26 Haziran 2016, <https://m.bianet.org/bianet/print/198603-kuzey-kibris-ta-lgbti-dostu-iki-belediye-baskani>, (E.T.: 16/09/2021).

v. Sosyal Politikalar ve Yasal Düzenlemeler

• Cinsiyetin hukuken tanınmasının hukuki metinlerde cinsiyet kimliğinin öz-belirlenimi ilkesine saygı temelinde düzenlenmesi ve küçüklerin de çocuğun üstün yararları ilkesi temelinde cinsiyetin hukuken tanınmasına erişiminin sağlanması önerilmektedir.

• LGBTİ+'ların cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerine ilişkin farkındalıklarının oluşmaya başladığı dönemin eğitim sürecine denk gelmesi, eğitimin yapı olarak heteronormatif olması, ayrıca okul idarecilerinin, eğitimcilerin vb. yapı içerisindeki homofobik, bifobik ve transfobik tutum ve davranışların, zorbalık, dışlanma ve özellikle biseksüel ile transların eğitim haklarına hem erişimlerini engellediğini hem de eğitim süreçlerini oldukça olumsuz etkilediği literatürde de belirtilir. Buna yönelik olarak kamu/yerel hizmetlerin aynı zamanda sosyal hizmetlerin, uzmanların eğitimin içeriğini destekleyici toplumsal cinsiyet eşitliği temasının, bunun yanında cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, ifadesi ve karakteristiği gibi kavramların da eğitim sistemi içerisinde yer verilerek, daha bilinçli toplumlar yaratılmasına, aynı zamanda LGBTİ+'ların da eğitim yaşamlarına eşit koşullarda dahil olabilecekleri eğitim sistemlerinin yaratılmasına destek olunması önerilir. Bir başka deyişle okul öncesi dönemden itibaren çocukların cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, ifadesi ve karakteristiği, toplumsal cinsiyet eşitliği gibi konularda eğitilmesi gelecek nesillerin daha az ayrımcı, baskıcı ve dışlayan tutumlar sergilemesine yardımcı olacaktır.

• Eğitim kurumlarında cinsel yönelim, cinsiyet kimliği/ifadesi ve cinsiyet karakteristiği temelli akran zorbalığı ve taciz de dahil olmak üzere, her türlü toplumsal dışlama ve şiddetin disiplin suçları kapsamına alınması ve önleme amaçlı farkındalık çalışmaları da dahil, yeterli koruma sunması amacıyla her türlü önlemin alınması önerilmektedir.

• Eğitim kurumlarında nefret söylemi ve akran zorbalığının durdurulması için önleyici tedbirler alınması ve rehber öğretmenler, okul idaresi ve sivil toplumun iş birliği ile okullarda LGBTİ+ dostu bir ortamın yaratılması önerilmektedir.

• Eğitim kurumlarında disiplinle ilgili kural ve uygulamaların, öğrencilerin cinsel yönelimine, cinsiyet kimliğine, cinsiyet ifadesine ya da cinsiyet karakteristiğine dayalı bir ayrımcılık ya da cezalandırma yapılmaksızın uygulanmasını sağlamak üzere gerekli tüm yasal, idari ve diğer önlemlerin alınması önerilmektedir.

• Eğitim sisteminde halihazırda cinsel yönelim, cinsiyet kimliği/ifadesi ve cinsiyet karakteristiği temelinde ayrımcılık yaşamış olan ve eğitim hayatları bu temelde sekteye uğrayan yetişkinlere, yaşam boyu öğrenmeye yönelik fırsatlar ve kaynaklar sağlanması, bu yönde programlar geliştirilmesi önerilmektedir.

• Gençlere yönelik faaliyet veren merkezlerin LGBTİ+ kapsayıcı olması; bu mekanların olmaması halinde LGBTİ+ kapsayıcı gençlik merkezlerinin kurulması önerilmektedir.

• Transların hem istihdam alanında yaşadıkları ayrımcılık hem de eğitim hayatından uzaklaştırılmasına da bağlı olarak yaşadıkları zorluklar ve karşılaştıkları her türlü ayrımcılık, şiddet ve dışlanmaya yönelik,

⁹⁹Güner, U.: HeteroseksistAyrımcılığınEşcinsel, BiseksüelVe Trans YaşamlaraYansımaları, ÇalışmaHayatında,2015, ss. 23

sosyal hizmetlerin sunulması için yasal düzenlemelerin ve politikaların geliştirilerek temel insan haklarını koruyucu ve bireylerin gelişimini destekleyici olması önerilmektedir.

- Nefret suçuna temel teşkil eden nedenler arasında cinsel yönelim, cinsiyet kimliği/ifadesi ve cinsiyet karakteristiğinin de yer alması önerilmektedir.

- Ayrımcılık yasağının iç hukuk düzenlemelerinde cinsel yönelim, cinsiyet kimliği/ifadesi ve cinsiyet karakteristiği kapsamı önerilmektedir.

- Toplum veya çevre tarafından reddedilme, dışlanma yanı sıra ölüm tehdidi alma gibi, kişinin en temel insan hakkı olan yaşama hakkını tehdit eden tutumlara yönelik sosyal hizmetler, kolluk kuvvetleri ve ayrıca yasalar doğrultusunda ciddi koruyucu-önleyici ve yasal yaptırım barındıran politikalar geliştirmesi ve bu politikaların yerel olarak yaygınlaştırılması için de çalışmalar yürütmesi önerilir.

- Vatandaş olmayanların HIV statüsüne dayanarak sınır dışı edilmesini öngören kuralların değiştirilmesi önerilmektedir.

- 2016 yılında Avrupa Konseyi'nin "*Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelinde Ayrımcılıkla Mücadelede Yerel ve Bölgesel Yönetimlerin İyi Uygulamaları Derlemesi*"⁶⁰ belirtildiği üzere yeni protokoller geliştirilerek özellikle ücretsiz psiko-sosyal desteklere erişimi desteklemek için politikalar oluşturulması, görünürlük çalışmaları yürütülmesi, LGBTİ+'ları kapsayıcı sığınma evlerinin kurulması, önerilir.

- Şiddete maruz kalan LGBTİ+'lara güvenli barınma hizmetleri sunabilmek için gerekli yasal mevzuatın düzenlenmesinde alanında uzman kişilerin, aktif çalışan sivil toplum örgütlerinin, akademisyenlerin, hukukçuların, belediyelerin ve ilgili bakanlıkların katılımı ile bir mekanizma kurulması kısa ve uzun vadeli planlamalar yaparak kaliteli ve kalıcı hizmet sunması önerilir. Bunun yanı sıra, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Dairesi (TOCED) (*Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları*) Yasası tarafından öngörülen Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Danışma ve İzleme Konseyinin kurulması ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Çalıştay'ının düzenlenmesi acil bir ihtiyaç olarak öne çıkar.

vi. Sosyal Hizmet Memurlarının Rol ve Sorumluluklarına İlişkin Öneriler

- Sadece istihdam ve eğitim alanlarında sınırlı kalmayarak, ayrıca sağlık, sosyal çevre ve günlük yaşam alanlarında sosyal hizmet uzmanları, sivil toplum örgütlerinden de destek alarak, ayrımcılığı, dışlanmayı vb. olumsuz tutum/davranışları ortadan kaldıracı, toplumsal farkındalığı yükseltici çalışmalara katılımlarını sürdürmeli, artırmalıdır. Bu bağlamda sosyal hizmetin savunuculuk, harekete geçirici ve arabulucu rollerini aktif ve etkin bir şekilde kullanılmasıyla toplumsal dönüşümün başlatılması için adım atılması önerilir.

- Sosyal hizmet uzmanlarının mesleki etik kurallarını belirleyen ve sürekli güncelleyen *Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Birliği* (NASW), uzmanların topluma karşı sorumlulukları arasında sosyal refahın sağlanması, sosyal ve siyasi faaliyetlerde yer alma ve toplum katılımını sağlama olduğunu belirtir. Yani mikro düzeyden makroya kadar genel olarak toplumun refah düzeyini arttırmak için çaba sarf etmeleri, temel yaşam ihtiyaçlarının karşılanması için savunuculuk yapmaları, sosyal adaletin gelişmesi için ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde olmaları gerekmektedir. Bunların hayata geçmesi ve toplumsal deği-

⁶⁰ Avrupa Konseyi: Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelinde Ayrımcılıkla Mücadelede Yerel ve Bölgesel Yönetimlerin İyi Uygulamaları Derlemesi, 2016

şimin sağlanması için toplumun bilinçli katılımının kolaylaştırıp teşvik etmesi gerekir. Sosyal ve siyasal faaliyetlerde bulunma sorumluluğu altında ise “İnsanların temel ihtiyaçlarını karşılamaları ve tam olarak gelişmeleri için kaynaklara, istihdam olanaklarına, hizmetlere ve fırsatlara eşit biçimde ulaşmalarını sağlamak amacıyla sosyal ve siyasal faaliyetlere katılmalıdır.[...]” ve “İncinebilir, dezavantajlı, baskı altında olan ve istismar edilen insanlara ve gruplara özel ilgi göstermekle birlikte, insanların tümü için seçenekler sunmak ve fırsatlar yaratmak amacıyla hareket etmelidir.” açıklamalarına yer vermektedir.⁶¹ Bu bağlamda ülkemizde sosyal hizmet dairelerinde görevli memurların sahip olması gereken mesleki ahlak kurallarına yönelik hizmet içi eğitimlerle bilgilerinin güncellenmesi, becerilerinin geliştirilmesi, değerlerine ilişkin farkındalık yaratılması ve uygulamalardaki hizmet kalitesinin artırılması önerilir.

- Sosyal hizmet mesleği temelde insan ayırımı yapmayarak, herkesin eşit haklardan yararlanabilmesine olanak sağlayan ve mevcut hizmetlerden eşit koşullarda yararlanması için müracaatçısını destekleyen ve de yönlendiren önemli meslek grupları arasında bulunmaktadır. Sosyal hizmet uzmanlarına ilişkin elde edilen bulgulardan hareketle, Kuzey Kıbrıs'taki sosyal hizmet memurlarının büyük çoğunluğunun ayrımcılık ve baskı karşıtı müdahaleleri kapsayıcı bir eğitim alıp almadığını hatırlamadığını veya bu eğitimi almadığını belirtenlerin oranının yüksek olması sebebiyle, ilgili personele hizmet içi eğitim düzenlenmesi önerilir. Eğitimin içeriğinde özellikle hizmetlerin bütüncüllüğü ve kapsayıcılığı açısından ayrımcılık ve baskı karşıtı ve hak temelli müdahale tekniklerine yer verilmesi önerilir.

- Bulgular arasında özellikle birçok memurun “Kendi cinsimden birisinin, bana karşı cinsel ilgi göstermesi beni rahatsız etmez” ifadesine verilen yanıtlara bakıldığında kendilerine hemcinslerinden yönelen bir ilgi durumunda rahatsız olacağını ifade etmesi aslında homofobik tutum ve davranışlar içerisinde olduklarını gösterir. Bu nedenle yukarıda belirtilen eğitim desteği ile farkındalıklarını, bilgi ve becerilerini artırıp, kapasite artırıcı atölye çalışmalarına/toplantılara katılmaları önerilir.

- Sosyal hizmet memurlarının yaşı arttıkça homofobik tutum ve düşüncelerinin de arttığının görülmesi dikkat çeker. Mevcut sosyal hizmet memurlarının yaşamış olduğu coğrafyadaki kültür, norm ve heteronormatif kalıplar, alınan mesleki eğitim sürecindeki ayrımcılık ve baskı karşıtı müdahale tekniklerinin eksikliği, ayrıca toplumsal cinsiyet eşitliği ve insan hakları temeline dayalı bilgilendirme ve desteklerin eksikliğinin yansımalarının görüldüğünü söylemek mümkündür. Bu bağlamda, insan hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği temeline dayandırılan eğitim sisteminin veya bilgilendirme modellerinin gerek günümüz eğitime gerek sosyal hizmet uzmanlarının mesleki eğitim süreçlerinde yer alması gerektiğini belirtmek mümkündür. Böylece, herkesin eşit hizmet ve haklarından yararlanma bilincinin artmasının yanında, mevcut sosyal hizmet uzmanlarının özellikle dezavantajlı grupların savunuculuğunu yapabilme, koruyucu veya önleyici hizmet sunumunu gerçekleştirebilmesi adına hizmet içi eğitimlerinin de düzenli aralıklarla yapılmasına devam edilmelidir. Ayrıca mevcut veya geliştirilen/geliştirilmesi planlanan politikaların kapsamını da uygulamaya (sosyal hizmetin mikro-mezzo-makro uygulamaları) aktarabilmeleri adına farkındalıklarının ve kapasitelerinin artırılması için sürekli eğitimlere katılmaları da önerilir.

- LGBTİ+'ların yaşadığı günlük sorunlara yönelik psiko-sosyal danışmanlık ve özellikle şiddet sonrası koruyucu ve iyileştirici hizmetler sunabilmek için personelin hizmet içi eğitimlerle alana ilişkin bilgisinin güncellenmesi ve eğitimsel süpervizyon (teorik bilgiye yönelik süpervizyon) desteği sunulması önerilir.

⁶¹ NASW (B): Code of Ethics, 2021, <https://www.socialworkers.org/practice/LGBT>, (E.T.: 16/09/2021).

vii. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı - Sosyal Hizmetler Dairesi'nin Sorumluluklarına İlişkin Önerileri

- Araştırma bulgularından hareketle Sosyal Hizmetler Dairesi'nin görünürlüğünün, erişilebilirliğinin ve sağlanan mevcut hizmetlerin kapsamının artırılması da ayrıca önem taşıyan öncelikler arasına girmektedir. Bir başka deyişle dairenin hizmet sunduğu kitleye yönelik, hangi bağlamlarda hizmet sunulduğu, hizmetlere erişim için takip edilmesi gereken yollar ile ilgili bilgilendirme çalışmalarının yapılması önerilir.
- Ücretsiz erişilebilen tüm ayni ve nakdi yardımlara LGBTİ+'larında etkin bir şekilde erişimlerinin etkin bir şekilde sağlanması önerilir.
- Özellikle birçok LGBTİ+'ların karşılaştığı şiddet, istismar vb. yaşamlarını tehdit edici konularda Sosyal Hizmetler Dairesi'nin koruyucu ve önleyici hizmetler geliştirmesi, aynı zamanda bu hizmetlerin sunulacağı Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Dairesi (TOCED) (Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları) Yasası tarafından kurulması öngörülen Şiddeti Önleme ve Danışma Merkezlerinin (ŞÖDAM) ivedilikle hayata getirilmesi, sivil toplum örgütleri ve yerel yönetimlerle iş birliği yapılması ve ayrımcılık ve şiddete maruz kalan LGBTİ+'ların desteklenmesi önerilir.
- Her bölgede aktif bir şekilde işleve geçen polis şiddeti önleme birimlerinin LGBTİ+ kapsayıcı olması önerilir.
- LGBTİ+'ların çalışma ve sosyal güvenlik haklarına erişimlerini sınırlandıran engelleri tespit eden, yani bu doğrultuda araştırmalar yürüten, veri toplayan ve analiz yapan, izleyen ve değerlendiren mekanizmaların oluşturulması; bu bağlamda TOCED'in ve özellikle de bünyesinde kurulması öngörülen "Ekonomi, Planlama ve Eğitim Şubesi"nin gerekli personel istihdamı yapılarak faaliyete geçirilmesi önerilir.
- Şiddet sonrası sunulan destek hizmetlerinin kalitesini ve etkililiğini arttırmak için hizmet sunanların sürekli ve düzenli eğitimsel de destekleyici süpervizyonlara tabi tutulması önerilir.
- Sosyal Hizmetler Dairesi çalışanlarına yönelik LGBTİ+fobik algı ve tutumların değiştirilmesi amacıyla hizmet içi eğitimlerin sağlanmaya devam edilmesi ve her kazadaki görevli memurların tam katılımının sağlanması önerilir.
- Yaş bağlamında genç ve yaşlı LGBTİ+'lar dikkate alındığında bu nüfus grubuna yönelik birtakım hizmetlerin özelleştirilerek sunulması ihtiyacı dikkat çeker. Özellikle aile desteğini kaybetmiş, şiddet ve ayrımcılığa maruz kalan genç-orta yaş grubundaki LGBTİ+'lara yönelik sığınma evlerinin açılması ve sürekli bakıma ihtiyacı olan hasta ve yaşlı LGBTİ+'lara evde bakım hizmetlerinin sağlanması önerilir.
- Bir dışlama ve ötekileştirme pratiği olarak translara depresyon tanısı temelinde iş göremezlik raporu verilmesi ve bu doğrultuda miktar olarak temel ihtiyaçların karşılanmasına yetmeyen bir aylık sosyal yardım bağlanmasının revize edilmesi önerilir. Bunun yerine translara sağlanan sosyal yardımların, sosyal içerme hedefinde, marjinalize edilen bir gruba mensubiyet temelinde sağlanması önerilir.
- Sağlanan nakdi sosyal yardıma ek olarak kişilerin bağımsızlaşması, topluma entegrasyonu ve psiko-sosyal iyilik halini güçlendirici ayni yardımların da sunulması.

DAYANIŞMAYI SEÇİN, YALNIZLIĞI DEĞİL. SORULARINIZA BİRLİKTE YANIT BULABİLİRİZ.

0542 858

Kuir Kıbrıs Derneği Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans ve Artıların (LGBTİ+'ların) ve yakınlarının, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine ilişkin sorularına, eğitim, çalışma hayatı, aile, barınma, sağlık, açılma, cinsel sağlık, askerlik gibi alanlarda sorulara Dayanışma Hattı ile sizinle birlikte yanıt buluyor.

Dayanışma hattına haftanın 7 günü 10:00-22:00 saatlerinde mesaj veya telefon araması yoluyla ulaşabilirsiniz.

Siz sorun, yanıtını birlikte bulalım!
Yalnızlığımızı birbirimizle paylaşabileceğimiz birçok alanı Kuir Kıbrıs Derneği ile birlikte yarattık.

2017 yılından bu yana da Kuir Kıbrıs olarak mesaj ve telefon araması üzerinden Kıbrıs'ın kuzey kesiminde LGBTİ+'lar olarak sorularımıza birlikte yanıt bulmaya çalışıyoruz. Çünkü bireysel deneyimlerimiz farklı olsa da birçok alanda yaşadığımız sorunlar ortaktır. Aşağıda belirtilen alanlardaki sorularınızı birlikte yanıtlayabiliriz;

- LGBTİ+ var oluşları,
- Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine ilişkin sorular,
- Aileye açılma süreçleri,
- Askerlik ile ilgili sorunlar,
- Cinsiyet Uyumlama Süreçleri
- Çalışma hayatınızda yaşadığınız sorunlar,
- Okul ve Üniversitede yaşadığınız sorunlar,
- Cinsel Sağlık ile ilgili sorularınız,
- Sosyal yaşam alanlarına ilişkin sorular.

PROJELER KAPSAMINDA VERİLEN HİZMETLER

Psikososyal Hizmet

LGBTİ+'lara yönelik sunulan psikososyal hizmet sosyal gereksinim duyup ekonomik dışlanmaya maruz kalmış olan LGBTİ+'lara verilmektedir.

Hukuki Hizmet

LGBTİ+'lara yönelik sunulan hukuki destek hizmeti sosyal gereksinim duyup ekonomik dışlanmaya maruz kalmış olan LGBTİ+'lara verilmektedir.

Sosyal Hizmet

LGBTİ+'lara yönelik sunulan sosyal hizmet desteği, toplumsal baskı ve dışlanma sonucu ortaya çıkan yalıtılmışlık duyguları ile baş etmeyi ve risk faktörlerine yönelik önleme ve güçlendirmeyi hedeflemektedir.

İLETİŞİM İÇİN

 Ferruh Cambaz Sk., 4, Köşklüçiftlik, Nicosia, Cyprus

 queercyprus@gmail.com

 (+90) 542 858 58 47

 www.kuirkibris.org

 queercyprus

 queercyprus

 kuirkibris

